

**HRANT DINK
VAKFI
2022
FAALİYET
RAPORU**

**HRANT DINK
FOUNDATION
2022
ANNUAL
REPORT**

HRANT DINK VAKFI, HRANT DINK'İN, 19 OCAK 2007'DE, GAZETESİ AGOS'UN ÖNÜNDE ÖLDÜRÜLMESİNDEN SONRA, BENZER ACILARIN YENİDEN YAŞANMAMASI İÇİN; ONUN DAHA ADİL VE ÖZGÜR BİR DÜNYAYA YÖNELİK HAYALLERİNİ, DİLİNİ VE YÜREĞİNİ YAŞATMAK AMACIYLA KURULDU. ETNİK, DİNİ, KÜLTÜREL VE CİNSEL TÜM FARKLILIKLARIYLA HERKES İÇİN DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI TALEBİ, VAKFIN TEMEL İLKESİDİR.

VAKIF, İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN ALABİLDİĞİNE KULLANILDIĞI, TÜM FARKLILIKLARIN TEŞVİK EDİLİP YAŞANDIĞI, YAŞATILDIĞI VE ÇOĞALTILDIĞI, GEÇMİŞE VE GÜNÜMÜZE BAKIŞIMIZDA VİCDANIN AĞIR BASTIĞI BİR TÜRKİYE VE DÜNYA İÇİN ÇALIŞIR. HRANT DINK VAKFI OLARAK 'UĞRUNA YAŞANASI DAVAMIZ', DİYALOG, BARIŞ, EMPATİ KÜLTÜRÜNÜN HÂKİM OLDUĞU BİR GELECEKTİR.

HRANT DINK VAKFI

HRANT DINK FOUNDATION

HRANT DINK FOUNDATION WAS ESTABLISHED AFTER THE ASSASSINATION OF HRANT DINK IN FRONT OF HIS NEWSPAPER AGOS ON JANUARY 19, 2007, IN ORDER TO AVOID SIMILAR PAINS AND TO CONTINUE HRANT DINK'S LEGACY, HIS LANGUAGE AND HEART AND HIS DREAM OF A WORLD THAT IS MORE FREE AND JUST. DEMOCRACY AND HUMAN RIGHTS FOR EVERYONE REGARDLESS OF THEIR ETHNIC, RELIGIOUS OR CULTURAL ORIGIN OR GENDER IS THE FOUNDATION'S MAIN PRINCIPLE.

THE FOUNDATION WORKS FOR A TURKEY AND A WORLD WHERE FREEDOM OF EXPRESSION IS LIMITLESS AND ALL DIFFERENCES ARE ALLOWED, LIVED, APPRECIATED, MULTIPLIED AND CONSCIENCE OUTWEIGHS THE WAY WE LOOK AT TODAY AND THE PAST. AS THE HRANT DINK FOUNDATION 'OUR CAUSE WORTH LIVING' IS A FUTURE WHERE A CULTURE OF DIALOGUE, PEACE AND EMPATHY PREVAILS.

ANARAD HIÇUTYUN BİNASI
PAPA RONCALLI SK. NO: 128
HARBİYE 34373 ŞİŞLİ, İSTANBUL
T: +90 212 240 33 61-62 F: +90 212 240 33 94
www.hrantdink.org | info@hrantdink.org
facebook.com/hrantdinkfoundation
twitter.com/hrantdinkvakfi
twitter.com/hrantdinkfnd
twitter.com/hrantdinkarm
instagram.com/hrantdinkfoundation
youtube.com/hrantdinkvakfi

YAYIMA HAZIRLAYANLAR

EDITING

MEHMET POLATEL
TALİN SÜZME

TASARIM

DESIGN
SERA DİNK

MİZANPAJ

LAYOUT
DENİZ EZGİ SÜREK

BASKI

PRINTED BY

SENA OFSET AMBALAJ MATBAACILIK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.

Yakuplu Mh. 194. Sk. 3. Matbaacılar Sitesi N:1 D:

465 Beylikdüzü - İstanbul / Türkiye

Tel: +90 212 613 38 46

Bu rapor Civil Rights Defenders desteğiyle basılmıştır.

This report was printed with the support of Civil Rights Defenders.

VAKIF SEKRETERİ ADMINISTRATION

HERMİNE SAYAN

EKİP STAFF

ARMAN KIRKOR BOYACIOĞLU, ASLI YOLCU SAĞLAM, ATOM
ŞAŞKAL, AYLİN MİKAİLOĞLU, AYŞE TUĞBA ÖZSOY, AYŞE
NAÇAR, BESTE TABAK, BOĞOS TERZİYAN, DAMLA ZEYNEP
OĞUZ, DENİZ EZGİ SÜREK, EBRU ÖZDEŞ, ELİF GÜL ŞAHİN,
ERDİ YAVUZ, FERHAT ASNİYA, GAMZE TEK, HERMİNE SAYAN,
İREN BIÇAKCI, JAKLİN ÖZKAN, KENAN ÖZCAN, LARA TAŞ,
MEHMET POLATEL, MERVE TEKEOĞLU, MURAT KÖK, NAYAT
KARAKÖSE, NAZLİCAN YILMAZ, NESLİHAN KOYUNCU BALI,
NESRİN UÇARLAR ŞENOCAK, NİLAY ORHAN ARIKAN, ÖZKAN
BULUT, SALİH ERTURAN, SEHER ÜNLÜ, SELVİHAN OKUMUŞ,
TALİN VART SÜZME, TÜTENGÜL KÜÇÜKER, YASEMİN
KORKMAZ, ZEYNEP SUNGUR

MÜTEVELLİ HEYETİ BOARD OF TRUSTEES

ARAT DİNK, DELAL DİNK, HASROF DİNK, HAYKANOŞ DİNK,
RAHİL DİNK, YERVANT DİNK, ZABEL DİNK

YÖNETİM KURULU BOARD OF DIRECTORS

RAHİL DİNK

BAŞKAN PRESIDENT

DELAL DİNK

BAŞKAN YARDIMCISI VICE PRESIDENT

YERVANT DİNK

MUHASİP ÜYE TREASURER

ARAT DİNK

AYHAN AKTAR

AYŞE SOYSAL

SİBEL ASNA

YÖNETİM KURULU YEDEK ÜYELERİ DEPUTY MEMBERS OF THE BOARD OF DIRECTORS

BEKİR AĞIRDİR, FUAT KEYMAN

DANIŞMA KURULU ADVISORY BOARD

AHMET AYKAÇ, AHMET İNSEL, ALİ BAYRAMOĞLU,
ALPER ÖKTEM, ARDAŞES MARGOSYAN, ARUS YUMUL,
AYFER BARTU CANDAN, AYHAN AKTAR, AYLİN VARTANYAN,
AYŞE GÜL ALTINAY, AYŞE KADIOĞLU, AYŞE SOYSAL,
BEKİR AĞIRDİR, BETÜL TANBAY, CANSU ÇAMLİBEL,
CEM BOYNER, CENGİZ AKTAR, DARON ACEMOĞLU,
DİKRAN ALTUN, ERCAN KESAL, ERDAL YILDIRIM,
ETYEN MAHÇUPYAN, FETHİYE ÇETİN, FUAT KEYMAN,
FÜSUN ECZACIBAŞI, FÜSUN ÜSTEL, GENÇAY GÜRSOY,
GÜLTEN KAYA, GÜNDÜZ VASSAF, HASAN CEMAL,
HÜLYA ADAK, İBRAHİM BETİL, MARIANNA YERASİMOS,
MEHMET BETİL, MEHMET ERBUDAK, MELKON KARAKÖSE,
NAZAR BÜYÜM, NEBAHAT AKKOÇ, NECMİ ZEKA,
NEVİN SUNGUR, NİLGÜN ARISAN ERALP, ORAL ÇALIŞLAR,
SELAHATTİN HAKMAN, SEMA GENEL KARAOSMANOĞLU,
SİBEL ASNA, SÜLEYMAN AKBULUT,
ŞAH İSMAİL BEDİRHANOĞLU, TARHAN ERDEM,
TATYOS BEBEK, TÜBA ÇANDAR,
UYGAR ÖZESMİ, YILMAZ ERDOĞAN

HRANT DİNK VAKFI
FAALİYET RAPORU

2022

HRANT DINK FOUNDATION
ANNUAL REPORT

İÇİNDEKİLER

CONTENTS

10	23,5 HRANT DİNK HAFIZA MEKÂNI 23.5 HRANT DINK SITE OF MEMORY	İSTANBUL 1914-1922: WAR, COLLAPSE, OCCUPATION, AND THE HISTORY OF RESISTANCE	58	ASULİS: DİL, DİYALOG, DEMOKRASİ LABORATUVARI ASULIS: DISCOURSE, DIALOGUE, DEMOCRACY LABORATORY	78	ULUSLARARASI HRANT DİNK ÖDÜLÜ INTERNATIONAL HRANT DINK AWARD	
14	HRANT DİNK: BURADA VE ŞİMDİ SERGİSİ HRANT DINK: HERE AND NOW EXHIBITION	39	BATI ERMENİCESİ ÇALIŞMALARI WESTERN ARMENIAN STUDIES	60	'DOKUN! DEMOKRATİKLEŞİRSİN!' 'TOUCH! YOU WILL DEMOCRATIZE!' Hrant Dink	84	HDV YAYINLARI HDV PUBLICATIONS
22	MANTI POSTASI DUMPLING POST	40	'SIRTLAYIP GETİRENLERE...' 'TO THOSE WHO SHOULDERED AND BROUGHT THE BOOKS...' Hrant Dink	62	DİJİTAL TEKNOLOJİLERİ KULLANARAK NEFRET SÖYLEMİ VE AYRIMCILIKLA MÜCADELE UTILIZING DIGITAL TECHNOLOGY FOR SOCIAL COHESION, POSITIVE MESSAGING AND PEACE BY BOOSTING COLLABORATION, EXCHANGE AND SOLIDARITY	90	HRANT DİNK ANMALARİ HRANT DINK MEMORIALS
26	BOLİS ENSTİTÜSÜ BOLIS INSTITUTE	42	KARDES - ÇOKKÜLTÜRLÜ HAFIZA TURLARI MOBİL UYGULAMASI KARDES - MULTICULTURAL MEMORY TOUR MOBILE APPLICATION	66	KAPSAYICI DİL ATÖLYESİ INCLUSIVE DISCOURSE WORKSHOP	91	'İLAHLARA İLLALLAH' 'ENOUGH WITH THE DIVINITIES' Hrant Dink
28	FARKLILAŞSAK DA FIKRALAŞSAK CREATING ANECDOTES BASED ON OUR DIFFERENCES Hrant Dink	46	HRANT DİNK VAKFI KÜTÜPHANESİ VE ARŞİVİ HRANT DINK FOUNDATION LIBRARY AND ARCHIEVE	68	NEFRET SÖYLEMİYLE MÜCADELE ETMEK İÇİN TÜRKİYE VE AB YENİ ÜYE ÜLKELERİNİN BİRLİKTE ÖĞRENME VE İŞBİRLİĞİ PROJESİ LEARNING AND COLLABORATING ON COUNTERING HATE SPEECH IN TURKEY AND NEW EU MEMBER STATES	92	BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ Hrant Dink İnsan Hakları ve İfade Özgürlüğü Konferansı BOGAZICI UNIVERSITY Hrant Dink Memorial Lecture on Freedom of Expression and Human Rights
30	AZINLIK HAKLARINA GÜNCEL BİR BAKIŞ: ERMENİ TOPLUMUNUN SORUNLARINA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ AN UP-TO-DATE APPROACH TO MINORITY RIGHTS: SUGGESTIONS FOR THE ARMENIAN COMMUNITY'S PROBLEMS	48	TÜRKİYE-ERMENİSTAN İLİŞKİLERİ TURKEY-ARMENIA RELATIONS	70	DERİN ÖĞRENME VE SÖYLEM ANALİZİ İLE NEFRET SÖYLEMİ TARAMASI PROJESİ PROJECT ON HATE SPEECH SCREENING VIA DEEP LEARNING AND DISCOURSE ANALYSIS TECHNIQUES	93	19 OCAK 2022 JANUARY 19 TH , 2022
32	DEMOKRASİ ŞEHRİ DEMOCRACY	50	'İKİ YAKIN HALK İKİ UZAK KOMŞU (...)' 'TWO CLOSE PEOPLES TWO DISTANT NEIGHBOURS (...)' Hrant Dink	73	AYRIMCILIKLA MÜCADELE VE BİR ARADA YAŞAM İÇİN SİVİL TOPLUMU GÜÇLENDİRME EMPOWERING CSO'S AND SPARKING CHANGE FOR TACKLING DISCRIMINATION AND PROMOTING DIVERSITY	96	BAĞIŞÇILARIMIZ DONATIONS
33	HAK TEMELLİ YAŞAM ATÖLYESİ RIGHT-BASED LIVING WORKSHOP	52	TÜRKİYE-ERMENİSTAN UZMANLAR DİYALOG GRUBU TURKEY-ARMENIA EXPERT DIALOGUE GROUP			97	DESTEKÇİLERİMİZ SUPPORTERS
34	'TARİHİ AÇMAK VE AŞMAK' 'TO UNLOCK AND TRANSCEND HISTORY' Hrant Dink	54	TÜRKİYE-ERMENİSTAN NORMALLEŞME SÜRECİ DESTEK PROGRAMI SUPPORT TO THE TURKEY-ARMENIA NORMALISATION PROCESS			98	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU INDEPENDENT AUDIT REPORT
36	İSTANBUL, 1914-1922: SAVAŞ, ÇÖKÜŞ, İŞGAL VE DİRENİŞİN TARİHİ					102	

HRANT DINK VAKFI

HAVAK SALONU

KÜTÜPHANE / ARŞİV

TÜRKİYE
ERMENİSTAN İLİŞKİLERİ
PROGRAMI

DIYALOG GRUPLARI

SEYAHAT FONU

BURS PROGRAMI

AKADEMİK ARAŞTIRMALAR
VE POLİTİKA NOTLARI

ASULIS
DİL, DİYALOG VE
DEMOKRASİ LABORATUVARI

NEFRET SÖYLEMİ VE

ALTERNATİF SÖYLEM

PROJELERİ

ULUSLARARASI

KONFERANS VE

ÇALIŞTAYLAR

EĞİTİM ÇALIŞMALARI VE

ATÖLYELER

BİR ARADA YAŞAM

ODAKLI SİYİL TOPLUM

HİBE VE BURS

PROGRAMLARI

BOLİS
ENSTİTÜSÜ

ÇOĞULCU TARİH, KÜLTÜR

VE SANAT ÇALIŞMALARI

KÜLTÜREL MİRAS VE

SÖZLÜ TARİH PROJELERİ

AKADEMİK

ARAŞTIRMALAR

SEMINER, KONFERANS

VE ÇALIŞTAYLAR

BATI ERMENİCESİ

ÇALIŞMALARI

23.5
HRANT DINK
HAFIZA MEKANI

HAFIZA ÇALIŞMALARI

İNSAN HAKLARI VE

DEMOKRASİ ATÖLYELERİ

ZİYARETÇİ PROGRAMLARI

SEMINER, KONFERANS

VE ÇALIŞTAYLAR

ULUSLARARASI
HRANT DINK ÖDÜLÜ

HDV YAYINLARI

HRANT DINK FOUNDATION

HAVAK HALL

LIBRARY / ARCHIVE

TURKEY-ARMENIA
RELATIONS
PROGRAM

DIALOGUE GROUPS

TRAVEL GRANT

FELLOWSHIP SCHEME

ACADEMIC RESEARCHES

AND POLICY PAPERS

ASULIS
DISCOURSE, DIALOGUE,
DEMOCRACY LABORATORY

PROJECTS ON

HATE SPEECH AND

ALTERNATIVE DISCOURSE

INTERNATIONAL

CONFERENCES AND

WORKSHOPS

EDUCATIONAL STUDIES

AND WORKSHOPS

NGO GRANT AND

FELLOWSHIP PROGRAMS

FOCUSING ON

CO-EXISTENCE

BOLİS
INSTITUTE

PLURALIST HISTORY,

CULTURE AND ART

STUDIES

PROJECTS ON CULTURAL

HERITAGE AND ORAL

HISTORY

ACADEMIC RESEARCH

SEMINARS, CONFERENCES

AND WORKSHOPS

WESTERN ARMENIAN

STUDIES

23.5
HRANT DINK
SITE OF MEMORY

MEMORY STUDIES

WORKSHOPS ON HUMAN

RIGHTS AND DEMOCRACY

VISITOR PROGRAMS

SEMINARS, CONFERENCES

AND WORKSHOPS

INTERNATIONAL
HRANT DINK AWARD

HDV
PUBLICATIONS

ADINI, HRANT DİNK'İN "23,5 NİSAN" BAŞLIKLİ KÖŞE YAZISINDAN ALAN 23,5 HRANT DİNK HAFİZA MEKÂNI, HRANT DİNK'İN DE OFİSİNİ İÇEREN AGOS GAZETESİ'NİN ESKİ ÇALIŞMA OFİSİNDE YER ALIYOR. 19 OCAK 2007'DE HRANT DİNK SEBAT APARTMANI'NIN ÖNÜNDE ÖLDÜRÜLDÜ VE YÜZBİNLERCE KİŞİ CENAZEYE KATILDI. SÜREÇ İÇERİSİNDE SEBAT APARTMANI'NDAKİ AGOS OFİSİ TÜRKİYE'NİN KOLEKTİF HAFİZASINDA SEMBOLİK ANLAMDA ÖNEMLİ BİR YERE SAHİP OLDU. 23,5 HRANT DİNK HAFİZA

MEKÂNI, HRANT DİNK'İN SAHİPLENDİĞİ VE HAKKINDA FARKINDALIK YARATMAYA ÇALIŞTIĞI DEMOKRASİ, EŞİTLİK, ADALET, İNSAN HAKLARI VE ÖZGÜRLÜKLER GİBİ EVRENSEL DEĞERLERİN ÖNEMİ HAKKINDA FARKINDALIK YARATIRKEN, HAFİZA VE UMUT ARASINDA BİR KÖPRÜ İŞLEVİ GÖRÜYOR. 23,5 HRANT DİNK HAFİZA MEKÂNI BİR DİYALOG, ÜRETİM, ARAŞTIRMA, PAYLAŞIM VE TEFEKKÜR MEKÂNI OLARAK FAALİYET GÖSTERİYOR. HRANT DİNK'İN ÇALIŞMA ODASI OLDUĞU GİBİ KORUNURKEN, DİĞER ODALARDA

ZİYARETÇİLERİ KİMLİK, EŞİTLİK, HAKİKAT VE ADALET GİBİ KAVRAMLARI SORGULAMAYA DAVET EDEN VİDEOLAR, YERLEŞTİRMELER VE YAZILAR YER ALIYOR. ZİYARETÇİLER, MEKÂNI HRANT DİNK'İN ANLATILARI REHBERLİĞİNDE GEZERKEN ONUN HAYATINA, MÜCADELESİNE VE ÖLÜMÜNE TANIKLIK EDECEK, AGOS GAZETESİ'NİN HİKÂYESİNİ KEŞFEDECEK VE TÜRKİYE TARİHİNDEN KESİTLER BULACAKLAR.

23,5

HRANT DİNK HAFİZA MEKÂNI
HRANT DINK SITE OF MEMORY

NAMED AFTER HRANT DINK'S ARTICLE "23.5 APRIL", THE 23.5 HRANT DINK SITE OF MEMORY IS LOCATED AT THE FORMER OFFICE OF AGOS NEWSPAPER WHICH ALSO HOUSES HRANT DINK'S PERSONAL OFFICE. ON 19 JANUARY 2007, HRANT DINK WAS ASSASSINATED IN FRONT OF THE SEBAT BUILDING AND HUNDREDS OF THOUSANDS ATTENDED HIS FUNERAL CEREMONY, EARNING THE AGOS OFFICE AND THE SEBAT BUILDING A POWERFUL PRESENCE IN THE COLLECTIVE MEMORY

OF TURKEY. 23.5 HRANT DINK SITE OF MEMORY ADDRESSES AND HIGHLIGHTS THE IMPORTANCE OF UNIVERSAL VALUES EMBRACED BY HRANT DINK SUCH AS DEMOCRACY, EQUALITY, JUSTICE, HUMAN RIGHTS AND FREEDOMS AS WELL AS BUILDING A BRIDGE BETWEEN MEMORY AND HOPE. THE 23.5 HRANT DINK SITE OF MEMORY ACTS AS A SPACE FOR DIALOGUE, PRODUCTION, RESEARCH, SHARING AND REFLECTION. HRANT DINK'S OFFICE HAS BEEN KEPT AS IT

WAS, WHILE IN OTHER ROOMS VISITORS ARE INVITED TO QUESTION AND DISCUSS NOTIONS SUCH AS IDENTITY, EQUALITY, TRUTH AND JUSTICE THROUGH TEXTS, VIDEOS AND INSTALLATIONS. AS HRANT DINK GUIDES VISITORS THROUGH THE SITE, THE VISITORS BEAR WITNESS TO HIS LIFE, HIS WORK AS A RIGHTS DEFENDER AND HIS DEATH, WHILE ALSO EXPLORING THE STORY OF THE AGOS NEWSPAPER AND SEEING SNAPSHOTS OF DIFFERENT HISTORICAL PERIODS IN TURKEY.

PROJE EKİBİ
PROJECT TEAM
ASLI YOLCU SAĞLAM
NAYAT KARAKÖSE
NESLİHAN KOYUNCU BALI

23,5 HRANT DİNK HAFIZA MEKÂNI

23.5 HRANT DINK
SITE OF MEMORY

DESTEKÇİ
SUPPORTER

Kapılarını 2019 yılında ziyaretçilerine açan 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı, Hrant Dink'in, hakkında farkındalık yaratmaya çalıştığı demokrasi, insan hakları ve özgürlük gibi evrensel değerleri kitlelerle buluşturan ve hafıza ile umudu birleştiren bir merkez olarak faaliyet gösteriyor. Adını, Hrant Dink'in 23 Nisan 1996'da Agos'ta yayımlanan '23,5 Nisan' başlıklı köşe yazısından alan Hafıza Mekânı, Hrant Dink'in hayatına, mücadelesine, ölümüne giden günlere ve Agos'un ve Türkiye'deki Ermenilerin hikâyelerine ışık tutarken, Türkiye'nin yakın tarihine de bir bakış olanağı sunuyor. Ziyaretçiler, mekânı Hrant Dink'in anlatıları rehberliğinde gezerken, kimlik, eşitlik, hakikat ve adalet gibi kavramlar üzerine düşünmeye teşvik eden videolar, yerleştirmeler ve yazılar ile karşılaşılıyor.

Türkiye ve yurtdışından ziyaretçilerin gezdiği 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı'nda, her ay düzenli olarak yüz yüze ve çevrimiçi rehberli turlar ile 'Hrant Dink'in Çalışma

Odasından Ermeni Kültürü ve Tarihine Bir Bakış' ve 'Hafıza Mekânları' başlıklı atölyeler yapıldı. Çevrimiçi ve yüz yüze etkinliklere çeşitli şehirlerden ve ülkelerden yaklaşık üç yüz kişi katıldı.

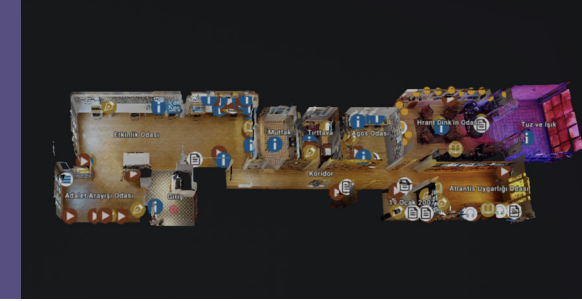
23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı, üçüncü yaşını, 23-24 Nisan 2022'de Türkiye'nin ve dünyanın farklı yerlerinden ziyaretçilere, Türkçe, Ermenice ve İngilizce olarak açtığı sanal sergiyle kutladı. Sanal turda ziyaretçiler, sergiyi gezmeye ve hafıza mekânının önemli bir parçası olan, ziyaretçilerin his ve düşüncelerini kartlara ve dokunmatik ekranlara yazarak, çizerek veya kayıt yaparak bırakabildiği 'Etkileşim Haritası' alanında fikir ve deneyimlerini paylaşmaya davet edildi.

Hafıza Mekânı, Yerevan'da 7 Mayıs - 11 Eylül 2022 tarihleri arasında Çağdaş Deneysel Sanat Merkezi'nde (NPAK) açılan 'Hrant Dink: Burada ve Şimdi' sergisi ile 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı ziyaretçileri arasında

dijital bir köprü kurdu. Sergide gün boyu süren canlı internet bağlantısıyla bu mekânları ziyaret eden iki komşu ülkenin halklarının etkileşim kurabileceği, birbirini görüp, tanıyabileceği bir ekran yer aldı. NPAK'ta sergi kapsamında bazı yan etkinlikler de yapıldı.

23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı ve Hrant Dink Vakfı'nın yayın yönetiminde, İKSV tarafından düzenlenen 17. İstanbul Bienali işbirliğinde hazırlanan Manti Postası yayımlandı. Ziyaretçiler, üç sayıdan oluşan Manti Postası yayınının matbu edisyonuna Bienal mekânlarından ve Hafıza Mekânı'ndan ücretsiz ulaşabildi.

2022 yılı içerisinde pilot çalışmaları tamamlanan, çocuklara ve gençlere yönelik demokrasi ve hak odaklı atölyelerin, bir öğrenme ve deneyim mekânı olarak da faaliyet gösterme amacı taşıyan 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı'nda 2023 yılı itibarıyla yapılması hedefleniyor.

The 23.5 Hrant Dink Site of Memory, which opened its doors in 2019, is a space that addresses and highlights the importance of the universal values embraced and championed by Hrant Dink such as democracy, human rights and freedom, as well as building a bridge between memory and hope. The 23.5 Hrant Dink Site of Memory takes its name from the article "23.5 April", written by Hrant Dink and published in Agos on April 23, 1996. While shedding light on Hrant Dink's life, his struggle, the days leading to his death, as well as the story of Agos and Armenians in Turkey, The Memory Site also offers a look into the recent history of Turkey. As Hrant Dink guides visitors through the site, the visitors come across videos, installations and articles that encourage reflection on concepts such as identity, freedom, truth and justice.

The Site hosts visitors from Turkey and abroad. Face to face and online guided tours as well as workshops titled 'Memory Sites' and 'A Look at Armenian Culture

and History through Hrant Dink's Office' continue to be held each month. Approximately 300 people from different professions, age groups, countries and cities of Turkey participated in the online and face to face events, in 2022.

23.5 celebrated its third anniversary on 23-24 April, 2022, with the launch of the virtual tour of the site in Turkish, Armenian and English accessible for visitors from Turkey and around the world. Visitors were invited to take the virtual tour and share their ideas and experiences in the 'Interaction Map' areas, which are also an important part of the physical memory site, where visitors can note their feelings and thoughts by writing on cards, touch screens or by video recording.

With The 'Hrant Dink: Here and Now' exhibition which took place between May 7-September 11, 2022 at the Armenian Center for Contemporary Experimental Art (NPAK) in Yerevan, 23.5 established a digital bridge between the visitors of 23.5 Hrant Dink Site of

Memory and Yerevan. With the live connection the peoples of the two neighboring countries were able to communicate with each other. Within the scope of the exhibition, a number of side events were also held at NPAK.

The Dumpling Post, under the editorial management of 23.5 Hrant Dink Site of Memory and Hrant Dink Foundation, was published in collaboration with the Istanbul Biennial, organised by the Istanbul Foundation for Culture and Arts. The visitors picked up the hard copy of the Dumpling Post free of charge at the biennial venues and 23.5 Hrant Dink Site of Memory.

Starting in 2023, democracy and rights based workshops for children and youth, whose pilot studies were completed in 2022, will be implemented at the 23.5 Hrant Dink Site of Memory, which also aims to operate as a learning space.

HRANT DINK: BURADA VE ŞİMDİ SERGİSİ

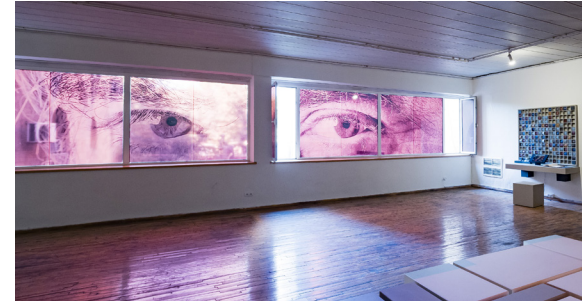
HRANT DINK: HERE AND NOW EXHIBITION

DESTEKÇİLER SUPPORTERS

23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı tarafından, Hrant Dink'in hayatını ve mücadelesini konu alan 'Hrant Dink: Burada ve Şimdi' sergisi, öldürülmesinin 15. yılında, Yerevan'da açıldı. İstanbul'daki 23,5 Hafıza Mekânı içeriklerinden bir seçkinin sunulduğu sergi, Yerevan'daki ziyaretçilerine Hrant Dink'in hayallerini, dilini ve uğruna mücadele ettiği diyalog ve bir arada yaşam gibi değerleri daha yakından anlama ve mücadelesine tanık olma imkânı sundu.

'Hrant Dink: Burada ve Şimdi' sergisi, Yerevan'da 7 Mayıs - 11 Eylül 2022 tarihleri arasında Çağdaş Deneysel Sanat Merkezi'nde (NPAK) ziyaretçilerine kapılarını açtı. Sergiyi gezip Hrant Dink'in anlatıcılığında mücadelesine tanıklık etme imkânı bulan misafirler, aynı zamanda canlı bağlantı ile İstanbul'daki 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı ziyaretçileriyle etkileşim kurup, tanışma fırsatı buldular. Sergide ziyaretçiler, kişisel hikâyelerini

kaydedip, İstanbul'da başkalarının kaydettiği hikâyeleri dinleyebildi ve 1993 - 2007 yılları arasındaki Agos gazetesi arşivini inceleyebildi.

Sergi süresince sergide öne çıkan farklı temalara değinen yan etkinlikler de düzenlendi. 6 Mayıs 2022 tarihinde 300 davetlinin katılımıyla yapılan açılış davetinden sonra, 14 Temmuz günü Altın Kayısı Film Festivali katılımcılarına özel bir tur ve resepsiyon verildi. Kültür ve sanatın, sanatçıların ve kültürel aktörlerin travmatik tarihler ve zor geçmişler ile baş etmeye katkısını ve insanlar arasında nasıl bir köprü oluşturabileceği konularını ele alan 'Sanat ile Hafıza Arasında Bir Diyalog' başlıklı yan etkinlik 29 Temmuz günü yapıldı. Serginin kapanışı ise 3 Eylül günü 'Yargıç Albie Sachs ile Bir Sohbet: Yumuşak İntikamın Gücünden Yararlanmak' başlıklı etkinlik ile yapıldı. Bu etkinlikte moderatör Lara Setrakian ve Yargıç Albie

Sachs, yumuşak intikam kavramını irdeledi, özgürlük mücadelesi fikrine değindi, geçmişle yüzleşmede ve bir arada yaşamı desteklemede hafıza mekânlarının rolünü tartıştı, eşitlik ve özgürlük ilkelerine dayalı demokratik bir anayasanın önemini konuştu ve geçmiş tecrübelerin ileride nasıl bir araç olarak kullanılabileceğini anlattı.

23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı'nın ilk uluslararası durağı olan Yerevan'daki sergiyi ve serginin yan etkinliklerini, açık olduğu dört buçuk ay boyunca, Ermenistan'dan ve yurtdışından yaklaşık bin beş yüz kişi ziyaret etti. Sergi, farklı ülkelerde ve şehirlerde de ziyaretçileriyle buluşacak.

On the 15th anniversary of Hrant Dink's assassination, 23.5 Hrant Dink Site of Memory opened the exhibition on his life and struggle 'Hrant Dink: Here and Now' in Yerevan. The exhibition presented a selection of the 23.5 Hrant Dink Site of Memory in Istanbul and offered visitors in Yerevan the opportunity to better understand Hrant Dink's dreams, language and his struggle for values such as dialogue and coexistence. Just as at the 23.5 Hrant Dink Site of Memory in Istanbul, so too in Yerevan Hrant Dink was the narrator and the guide telling his own story and his path of righteousness. Separate corners of the exhibition focused on themes such as memory, justice and minority rights in Turkey.

The 'Hrant Dink: Here and Now' exhibition welcomed visitors between May 7-September 11, 2022 at the Armenian Center for Contemporary Experimental Art (NPAK). In addition to perusing the exhibition

and witnessing Hrant Dink's struggle through his own voice, the visitors in Yerevan were able to interact with visitors at the 23.5 Hrant Dink Site of Memory in Istanbul through the digital bridge built between the two sites, were able to record their personal stories and hear those recorded at the site in Istanbul, and search the archive of the Agos Newspaper dating from 1996 to 2007.

During the exhibition's timeframe, various side events were held, each one focusing on a different theme prevalent at the exhibition. After the opening event on May 6, 2022, where almost 300 guests were invited, on July 14 a tour and reception was held for artists attending the Golden Apricot Film Festival. The talk 'A Dialogue Between Art and Memory', addressing the question of how art and culture, artists and cultural actors can contribute to the practices of dealing with traumatic histories and difficult pasts while acting as

bridges between people took place on July 29. The gala event of the exhibition was 'A Discussion with Justice Albie Sachs: Harnessing the Power of Soft Vengeance' that took place on September 3. During the event Lara Setrakian and Albie Sachs explored the concept of soft-vengeance, addressed the struggle for freedom, the role that sites of memory play on dealing with the past and on fostering coexistence, the significance of having a democratic constitution that upholds equality and freedoms while also talking about harnessing past experiences as a tool to generate action.

Together with the various side events, in total approximately 1500 local and international guests visited the exhibition during the four and a half months it was open in Yerevan for its first international stop. The exhibition will continue to tour internationally.

**HRANT DİNK VAKFI
KÜRASYON EKİBİ
CURATORIAL TEAM OF
THE HRANT DINK FOUNDATION**

ARAT DİNK
DELAL DİNK
SERA DİNK
MARAL DİNK
NAYAT KARAKÖSE
NESLİHAN KOYUNCU BALI
TALİN SÜZME

**PROJE EKİBİ
PROJECT TEAM**

TALİN SÜZME
ARMENUHI NIKOGHOSYAN
VALYA MARTIROSYAN

**PRODÜKSİYON EKİBİ
PRODUCTION TEAM**

MARAL DİNK
NORA GALFAYAN
SILVA CHOBANYAN

**PROJE ASİSTANLARI
PROJECT ASSISTANTS**

DAMLA ZEYNEP OĞUZ
FERHAT ASNİYA
JAKLİN ÖZKAN
SALİH ERTURAN

**SERĞİ TASARIM
EXHIBITION DESIGN**

SERA DİNK

**ÇEVİRİ
TRANSLATION**

ANI DEKIRMENCHYAN
ANNA SHAHNAZARYAN
HUGH JEFF TURNER
KATE FERGUSON
NARINE TADEVOSYAN
RAFFI ELLIOT
LEXICON CONFERENCE INTERPRETERS

**REDAKSİYON
PROOFREADING**

ARMENUHI NIKOGHOSYAN
HUGH JEFF TURNER
VALYA MARTIROSYAN

VIDEO

NESLİHAN KOYUNCU BALI
SENA BAŞÖZ
DENİZ EZGİ SÜREK
KENAN ÖZCAN
MURAT KÖK

**SESLENDİRME
VOICE-OVER**

ARARAT ŞEKERYAN
ARDAŞES MARGOSYAN
ATOM ŞAŞKAL
AYLA JEAN YACKLEY
DUNCAN CHESLEY
ERIC NAZARIAN
SAREM ŞEŞETYAN
VALYA MARTIROSYAN
ZHORA PETOYAN

**MOBİLYA TASARIMI
FURNITURE DESIGN**

ARA ARCHITECTURE

**SERĞİ PRODÜKSİYONU
VE KURULUM
EXHIBITION PRODUCTION
AND INSTALLATION**

ANTARES MEDIA HOLDING
ARAM ZURABYAN
HAIG KALOUSDIAN
PAIDE PROJECT COMPANY
TARON TER-GRIGORIAN

**BASKI
PRINTING**

YEREVAN
AG PRINT
ANTARES MEDIA HOLDING
SUN PRINT

İSTANBUL
LAMARTS FINEART PRINTING
MAKSIMUM ADVERTISING AND
PROMOTION AGENCY
SENA OFSET

ARŞİV

ARCHIVES
23.5 HRANT DİNK HAFIZA MEKÂNI
23.5 HRANT DINK SITE OF MEMORY
HRANT DİNK VAKFI ARŞİVİ
HRANT DINK FOUNDATION ARCHIVE
AGOS ARŞİVİ
AGOS ARCHIVE

TEŞEKKÜRLER

WITH SPECIAL THANKS TO

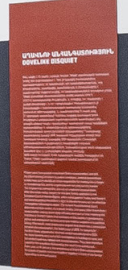
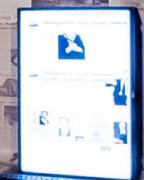
ANAHİD DONABEDIAN
ANDREAS KNITZ
ANZHELA AVAGYAN
AREVİK ALEKSANYAN
ARMENUHI TERZYAN
ARTAK MARTIROSYAN
ARTÜR KAZAR
DİDEM KAYNAK
HORST HOHEISEL
KAYUŞ ÇALIKMAN GAVRİLOF
KUBİLAY ÖZMEN
LİANA ÜNSAL
LORA BAYTAR
LUSYEN KOPAR
NATALİ BAĞDAT KOCABAY
NAROD ERKOL SELVİOĞLU
NOUNEH SARKISSIAN
RUBEN AREVSHATYAN
SALPI GHAZARIAN
SARKİS
SİBEL ASNA
STELLA GRIGORYAN
ZEYNEP SUNGUR
ZEYNEP TAŞKIN
ZEYNEP ÖGEL

NOURITZA MATOSSIAN - HEART OF TWO
NATIONS
ŞEHBAL ŞENYURT - SWALLOW'S NEST
BRANDWOLF AGENCY, ISTANBUL
CALFA, PARIS
DEPO ISTANBUL
NOUSHIKYAN ASSOCIATION, YEREVAN
ERMENİSTAN CUMHURİYETİ DİASPORA
İŞLERİ YÜKSEK KOMİSERLİĞİ
OFFICE OF THE HIGH COMMISSIONER
FOR DIASPORA AFFAIRS, REPUBLIC OF
ARMENIA
ERMENİSTAN CUMHURİYETİ DIŞİŞLERİ
BAKANLIĞI
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF
THE REPUBLIC OF ARMENIA
KARADENİZ EKONOMİK İŞBİRLİĞİ ÖRGÜTÜ
ERMENİSTAN DAİMİ TEMSİLCİLİĞİ
PERMANENT MISSION OF THE REPUBLIC
OF ARMENIA TO BSEC
YEREVAN BELEDİYESİ
YEREVAN MUNICIPALITY

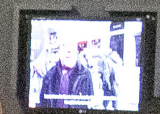
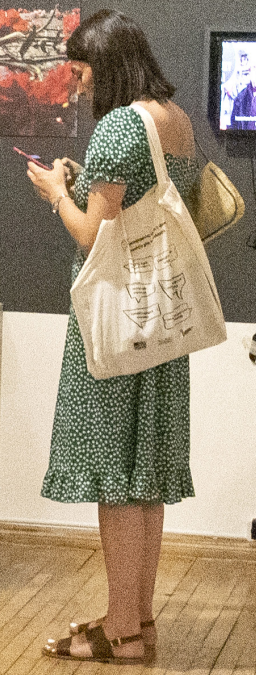

«ՄԵՆԸ ԱՅՆ ՄԱՐԿԱՆՑԻՑ ԷՆԵ,
ՈՐՈՒՔ ԴԵՏԱՄՈՒՏ ԷՆ ԻՌԵՆ ՄՈՐԱՍ
ԴԺՈՒՄԸ ԴՐԱՆՏԻ ՎԵՐԱՇԵՆՈՒՆ»

“WE WERE THE PEOPLE SEEKING
TO TURN THE HELL WHERE WE LIVE
INTO HEAVEN”

ԱՆԵՆԱԿՆԵՐ ԱՐՄԵՆՈՒՅԻՆԵՐ ԲԱՐԻ ԵԿԱԲ ԲԱՄԻ ԱՐՄԵՆ

2022 yılında, İKSV tarafından düzenlenen 17. İstanbul Bienali kapsamında, İstanbul Bienali, Hrant Dink Vakfı ve 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı işbirliğinde Manti Postası projesi yapıldı. Manti Postası ilhamını, Hrant Dink Vakfı'nın (HDV) 'Kayseri ve Çevresi: Toplumsal, Kültürel ve Ekonomik Tarihi (1850-1950)' konferansının Kayseri Valiliği ve Şişli Kaymakamlığı tarafından üst üste yasaklanması üzerine, 26 Ekim 2019 tarihinde İstanbul'da düzenlediği 'Kayseri Manti Festivali'nden alıyor. Yüzlerce kişinin katılımıyla düzenlenen festival, mantının aracılık ettiği, çoğulculuğu yücelten alternatif bir foruma dönüştü ve söz konusu yasağa karşı bir dayanışma alanı oluşturdu. HDV'nin etkinliği bu şekilde yeniden çerçeveselendirmesi, diyalog ve yaratıcı eylem biçimleri için güçlü bir platform oluşmasına da vesile oldu.

HDV ve 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı yayın yönetiminde yayımlanan Manti Postası, üç dijital ve

bir matbu sayı olarak çıktı. Bienal ziyaretçileri, matbu edisyonlara Bienal mekânlarında ve 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı'nda ücretsiz ulaşabili. Bienal boyunca Eylül, Ekim ve Kasım aylarında çıkan sayıların temaları dayanışma, çokkültürlülük ve yaratıcı yollarla direnişti. Bu temalar etrafında 34 katılımcı, köşe yazısı, video, çizim, podcast, şiir, öykü, inceleme ve röportaj türünde içerikler üretti.

13 Eylül 2022 tarihinde Anarad Hıgutyun Binası'nda Manti Postası'na ve Bienal'e katkı sağlayanlarla birlikte, Manti Postası yayınının lansmanı yapıldı. Bienal küratörü ve sanatçıları, proje destekçileri ve Manti Postası yazarlarının davet edildiği lansmana yaklaşık yüz yirmi kişi katıldı. 22 Ekim tarihinde ise herkesin katılımına açık Manti Festivali organize edildi. Tüm gün süren ve yaklaşık yedi yüz elli kişinin katıldığı, yemeğin ve mutfak kültürlerinin birleştirici gücü etrafında kültürel çeşitliliğin kutlandığı festival

kapsamında, dayanışmayla birlikte yoğrulup yenen mantılara, 'Yemek ve Çokkültürlülük' üzerine bir sohbet ve çokkültürlü gençlik korosu KoroBiz'in farklı dillerde seslendirdiği şarkılar eşlik etti. Ayşe Gül Altınay'ın moderatörlüğünde yapılan sohbetin konuşmacıları arasında Sasa Aslanoğlu, Lian Penso Benbasat, Özge Samancı, Takuhi Tovmasyan ve Aylin Yazıcıoğlu bulunuyordu.

Manti Postası'nın 'Yaratıcı Direniş' temalı Kasım ayı sayısına, Ceren Suntekin yürütücülüğünde gazete hazırlanması üzerine bir çocuk atölyesi eşlik etti. 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü vesilesiyle 13 Kasım 2022 tarihinde, 23,5'ta yapılan atölyede, çocuklar direniş teması üzerine sohbet etti ve farklı malzemeler kullanarak kendi gazetelerini tasarladı.

Manti Postası'nın çevrimiçi yayımlanan Eylül, Ekim ve Kasım sayılarına www.mantipostasi.com sitesinden ulaşılabilir.

PROJE EKİBİ
PROJECT TEAM
ASLI YOLCU SAĞLAM
NESLİHAN KOYUNCU BALI

MANTI POSTASI

DUMPLING POST

22

23

DESTEKÇİLER
SUPPORTERS

PROJE ORTAĞI
PROJECT PARTNER

In 2022, the Dumpling Post project was realised within the scope of the 17th Istanbul Biennial organised by the Istanbul Foundation for Culture and Arts (IKSV) and conceived in collaboration with the Istanbul Biennial, Hrant Dink Foundation (HDF) and 23.5 Hrant Dink Site of Memory. The Dumpling Post takes its inspiration from the 'Kayseri Dumpling Festival', organised by HDF in Istanbul on 26 October 2019 in response to the repeated banning of its conference 'Social, Cultural and Economic History of Kayseri and the Region between 1850-1950' by the Governorship of Kayseri and the District Governorship of Şişli. With hundreds of participants, the festival became an alternative forum to celebrate pluralism through dumplings and acted as a space for solidarity against the ban. HDF's reframing yielded a powerful platform for dialogue and creative forms of activism.

The Dumpling Post, under the editorial management of HDF and 23.5 Hrant Dink Site of Memory, is a

publication issued in three monthly installments and a printed edition. The hard copy of the Dumpling Post was available free of charge at the Biennial venues and 23.5. During the Biennial, the September, October and November issues revolved around the themes of solidarity, multiculturalism and creative resistance. Based on these themes, the Dumpling Post featured articles, videos, illustrations, podcasts, poems, stories and interviews by 34 contributors.

The Dumpling Post was launched on September 13, 2022 at the Anarad Hıgutyun Building, at a gathering attended by those who contributed to the Dumpling Post and the Biennial. Approximately 120 people attended the launch, to which the biennial curator, artists, project supporters and writers of the Dumpling Post were invited. On October 22, the Dumpling Festival, open to the public, was organized. Around 750 people participated in the festival which provided a platform to celebrate cultural diversity through the

unifying role of food and culinary cultures. Dumplings were kneaded, made and eaten together in solidarity, accompanied by a talk on 'Food and Multiculturalism'. The speakers were Sasa Aslanoğlu, Lian Penso Benbasat, Özge Samancı, Takuhi Tovmasyan, and Aylin Yazıcıoğlu with the moderation of Ayşe Gül Altınay. As part of the event, songs were performed in different languages by a multicultural youth choir, KoroBiz.

The Dumpling Post's November issue on 'Creative Resistance' was accompanied by a workshop for children on newspaper making. During the Newspaper Workshop, the children had conversations about resistance and designed their own newspapers with various different materials. The workshop took place at 23.5 on 13 November 2022 on the occasion of 20 November World Children's Day.

The September, October and November online issues of the Dumpling Post can be accessed via www.dumplingpost.com.

YUNANCA'DA ŞEHİR ANLAMINDAKİ
“POLİS”TEN GELEN BOLİS, ESKİDEN BERİ
ERMENİLER TARAFINDAN İSTANBUL'A
ATIFTA BULUNURKEN KULLANILIR.

HRANT DİNK VAKFI BÜNYESİNDE
KURULAN BOLİS ENSTİTÜSÜ,
TÜRKİYE'DE TARİH, SOSYOLOJİ,
KÜLTÜR ALANLARINDA ÇOĞULCULUĞU
MERKEZİNE ALAN, MİLLİYETÇİLİK,
IRKÇILIK VE CİNSİYETÇİLİKTEN UZAK,
DİSİPLİNLERARASI ALTERNATİF
ÇALIŞMALARIN ÜRETİLMESİNE VE

ARAŞTIRMACILARIN YETİŞMESİNE
DESTEK OLMAYI AMAÇLAYAN BİR
BİRİMDİR. ÇOĞULCU VE DEMOKRATİK BİR
TARİH YAZIMI, KAPSAYICI KÜLTÜR-SANAT
ÇALIŞMALARI, ÇOKKÜLTÜRLÜ SOYUT
VE SOMUT KÜLTÜREL MİRASIN TANINMASI
VE KORUNMASI AMACIYLA YÜRÜTÜLEN
ÇALIŞMALAR İÇİN BİR MERKEZ
OLMAYI AMAÇLAR.

BOLİS, AKADEMİK VE BAĞIMSIZ
ARAŞTIRMALAR YAPAN KİŞİLERİ
VE KURUMLARI DESTEKLERKEN,

BU AMAÇ DOĞRULTUSUNDA ARAŞTIRMA
VE İNCELEME ÇALIŞMALARI, PROJE
GELİŞTİRME VE YÜRÜTME, KÜTÜPHANE
VE ARŞİV OLUŞTURMA GİBİ FAALİYETLER
SÜRDÜRMEKTEDİR.

FROM THE GREEK WORD FOR CITY
“POLIS”, BOLİS HAS LONG BEEN USED
BY ARMENIANS WHEN REFERRING
TO ISTANBUL.

ESTABLISHED WITHIN THE HRANT DINK
FOUNDATION, THE BOLİS INSTITUTE
AIMS TO SUPPORT THE PRODUCTION
OF ALTERNATIVE INTERDISCIPLINARY
STUDIES IN THE FIELD OF HISTORY,
SOCIOLOGY AND CULTURE THAT ARE
PIVOTED AROUND PLURALITY, FREE OF
NATIONALISM, RACISM AND SEXISM;

AND TO CONTRIBUTE TO TRAINING
RESEARCHERS IN TURKEY. IT ASPIRES
TO BE A CENTER FOR A PLURALISTIC
AND DEMOCRATIC HISTORIOGRAPHY,
INCLUSIVE CULTURAL AND ARTS
PROJECTS AND ACTIVITIES CARRIED
OUT FOR THE RECOGNITION AND
PRESERVATION OF MULTICULTURAL
TANGIBLE AND INTANGIBLE CULTURAL
HERITAGE.

BOLİS CARRIES OUT A HOST OF
ACTIVITIES INCLUDING RESEARCH AND

ANALYSIS, PROJECT IMPLEMENTATION
AND CREATING A LIBRARY AND ARCHIVE
WHILE SUPPORTING PEOPLE AND
INSTITUTIONS CARRYING OUT ACADEMIC
AND INDEPENDENT RESEARCH.

Batı, çokkültürlülükle gerçek anlamda henüz yeni tanışıyor. Çeşnilikte en farklı kültürlere sahip Amerika'nın geçmişi dahi sadece iki asırlık. Avrupa ise 'öteki ile birlikte yaşama'yı deyim yerindeyse laboratuvarında deney yapı yapı üretiyor. Köklü bir çokkültürlü yaşam geleneği olmadığı için de bizim için sıradan(!) sayılan türban gibi bir konuda apışıp kalıyor, ne yapacağını şaşırıyor. Fransa tipik bir örnek. Dini simgelerin okullarda kullanılmamasına yönelik yasanın kabulünde yaşanan sancı halen kıvrandırıyor. Ama adamlara bir diyecek yok çünkü tecrübeleri olmasa da tekkültürlülüğün çokkültürlülüğe, teklikten birliğe doğru iyiniyetle gün geçtikçe daha iyisini beceriyorlar. Bizde ise tecrübe var, lakin niyet yok.

Çokkültürlülük kavramına antipati duyan çevrelerimiz hayli kaygılı. En büyük kaygıları da, ön plana çıkmaları halinde farklılıkların giderek fıkralaşması ve birliğimizin, bütünlüğümüzün bozulması.

Birliğimizle, bütünlüğümüzle örtülmeye çalışılan ise aslında tekliğimiz.

Hani "Ne mozaiği lan, mermer" deyişi vardı ya... İşte o. Böyle olmasına rağmen. "Bizde çokkültürlülük zaten var, yenisine ne gerek var ki" tavrından da bir gıdım taviz verdiğimiz yok.

Rivayete göre bir zamanlar birarada yaşama muhabbetimiz o denli güçlüymüş ki farklılıklarımızı fıkralaştırır, birbirimizle oynaşmışız. Yan yana geldik mi bir Türk, bir Kürt, bir Ermeni, bir Yahudi, bir Rum, gayrı tutmayın bizi gitsin. "Kürt, Türk bir de Ermeni üç arkadaş yolda gidiyorlarmış..." diye başlarmışız birbirimizi 'Ti'ye alacak denli atışmaya, sevişmeye. Hey gidi günler hey... Farklılığımıza kızacağımıza, farklılığımızla eğlenirmişiz. Farklılığı eğlenceye dönüştürmek... İnsanoğlunun uygarlaşmasının gerçek göstergesi belki de bu. Ama sonra... Gün gelmiş, birbirimizden korkmuş, fıkralarımızı dahi anlatamaz olmuşuz.

'Tek'lik adına birçok zenginliğimizi yitirdiğimiz gibi neşemizi de kaybetmişiz.

Tekrar o günlerimizi yakalayabilir miyiz? Yakalamak için nereden başlamalıyız? 'Siyaset, politika' gibi ürkütücü lafları bıraksak da eğitimden mi başlasak yoksa? Farklılıklarımızı hiç çıkmamacasına belleğimize kazıyacak ders üniteleri, araştırma konuları mı koysak ders kitaplarımıza? Belki de en iyisi alfabeden başlamak. "Ali topu Veli'ye at"ın yanına bir de "Ali topu Hagop'a at"ı eklemek.

Beyoğlu gazetesinin azınlıkları buluşturan bir toplantısında da sormuştum bu soruları, orada da yinelemiştim önerilerimi. Apoyevmatini gazetesinin Genel Yayın Yönetmeni Mihail Vasiliadis dostum, espriyle takıldı bu "Ali Topu Hagop'a at" sloganına.

"Vallahi başına iş açacak laf ediyorsun" diyerek esprisini patlattı. "Ali topu at diyorsun ama ya bu topu Ali bir başka top anlar da askere gittiğinde topu ele geçirdiğinde Hagop'a nişanlarsa ne olacak? Bana ilkokulda böyle öğretiler demez mi?" Gülüştük bir iyice.

İçimden "İşte bu" diyordum "İşte bu." Bir farklının diğerine endekli travmatik ya da paranoyak ruh halinin hangi boyutlarda gezinebileceğini gösterse de, yakalamamız gereken birliktelik işte bu. Farklılıklarımızı fıkralaştırmak...

FARKLILAŞSAK DA FIKRALAŞSAK

CREATING ANECDOTES BASED ON OUR DIFFERENCES

The West has only recently been introduced to multiculturalism in the real sense. Even the United States of America, who has the widest variety in flavours when it comes to culture, is only two hundred years old. On the other hand, the experience of 'living with the other' in Europe is produced, so to speak, by laboratory experiments. And since it does not have a deep-rooted tradition of multicultural life, Europe is often left baffled on issues such as the headscarf, which we consider matter-of-fact (!), and does not know what to do. France is a typical example. The throes of pain suffered during the approval of the law regarding the prohibition of religious symbols in schools are still being felt. But it is impossible to condemn them for this, because despite their lack of experience, they manage to improve their stance by the day in their transition from mono-culturalism to multi-culturalism, from isolation to inclusion. As for us, we have the experience, but not the intention. Those who dislike the concept of multiculturalism are

quite worried. And their greatest worry is this: If our differences are emphasized, they will turn into anecdote and jokes, and then, our unity and integrity as a nation will be damaged. What is trying to be covered up with the concepts of unity and integrity are in actual fact is the claim for homogeneity. You remember the words, "Who dare says we (Turkey) resemble(s) a mosaic, we are like marble and nothing else"... That's the claim. Despite of this, we do not compromise one iota from the stance that proclaims "We already have multiculturalism, why do we need a new version." The story goes that, once our fondness for living together was so strong that we used to create anecdotes and stories from our differences, and pull each other's legs telling them. A Turk, a Kurd, an Armenian, a Jew, a Greek, once we got together, there would be no holding us back. "Three friends, a Kurd, a Turk and an Armenian, were walking along the street..." we used to start off, teasing each other, playing with each other. Those

HRANT DİNK AGOS 4 HAZİRAN 2004 JUNE 4TH, 2004

were the days. Instead of losing our temper over our differences, we used to entertain ourselves with them. To transform difference into entertainment... This might be the true sign of human civilization. But then... A day came when we began to fear each other, and could not even tell each other our jokes and stories. We did not only lose many of our richness in the name of 'homogeneity', but we lost our joy as well. Can we recapture those days? Where should we begin to capture them? Should we perhaps leave chilling words like 'politics' aside and begin with education? Should we introduce course units, research topics to our school books that will inscribe our differences in our memory for good? Perhaps it is best to begin with the alphabet book. To add, next to "Ali, throw the ball to Veli," another sentence that says, "Ali, throw the ball to Hagop." I once asked these questions, and repeated my proposals at a meeting organized by Beyoğlu newspaper that brought together minorities.

My friend Mihail Vasiliadis, the editor-in-chief of the Apoyevmatini newspaper, pulled my leg about my proposal including the slogan "Ali, throw the ball to Hagop." "You're honestly going to get yourself into trouble," he joked. "You say, Ali throw the ball, but what if Ali misunderstands what you mean by ball (the word for ball and cannon/cannonball are the same in Turkish) and targets the cannon towards Hagop when he is doing his military service? Will he not justify his action by saying, well, that's what they taught me in primary school?" We had a good laugh. "This is exactly what I mean," I said to myself, "This is it." Although it also shows the extent of the traumatic or paranoid mood of a different individual, a mood linked to the mood of another different individual, this is the togetherness we have to capture. To create anecdotes based on our differences...

PROJE EKİBİ
PROJECT TEAM
OHANNES KILIÇDAĞI
NAYAT KARAKÖSE
NESRİN UÇARLAR

Türkiye'deki Ermeni toplumunun ve kurumlarının güncel sorunlarına ve bu sorunların çözümüne yönelik önerilere odaklanan bu proje, aynı zamanda politikacıların, sivil toplum kuruluşlarının ve kamuoyunun azınlık hakları konusundaki farkındalığını artırmayı ve azınlık hakları konusunda yürütülecek çalışmalara ışık tutmayı hedefliyor.

Projenin ilk ayağı, Ermeni okullarının, Ermeni vakıflarının ve Ermeni Patrikhanesi'nin sorunlarını ve çözüm önerilerini derlemek üzere yetkililerle yapılan birebir görüşmelerin yanı sıra akademisyenlerin, hukukçuların ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin, sorunları ve olası çözümleri değerlendirmek üzere davet edildiği çalıştaylardan oluşuyor. Görüşmelerden ve çalıştaylardan elde edilen bilgilerin raporlanması ve bu raporun kamuoyuyla paylaşılması ise projenin ikinci ayağını oluşturuyor.

2021 yılının sonbahar aylarında projenin Ermeni okullarını kapsayan ilk bölümü tamamlandı ve Ermeni

vakıflarını kapsayan ikinci bölümün ilk aşamasına geçildi.

Kasım ve Aralık aylarında, Ermeni vakıflarının yönetiminde yer almış kişilerin, Ermeni vakıfları üzerine çalışan avukatların ve mali müşavirlerin yanı sıra, Rum, Yahudi ve Süryani vakıflarının başkanları dahil olmak üzere 16 kişi ile görüşüldü. 2022 yılının Ocak ve Mart ayları arasında ise, okulu ve hastanesi bulunan 18 Ermeni vakfından 16'sının yönetim kurulu başkanı veya üyesi ile sözlü, biriyle yazılı mülakat yapıldı.

Mülakatlarda tespit edilen sorunlar, Mart ve Mayıs aylarında yapılan iki çalıştayda ele alındı. Çalıştaylara katılan Prof. Dr. Sanem Aksoy Dursun, Feray Salman, Fethiye Çetin, Destina Kantik, Aren Dadır ve Margos Karahan, vakıfların sorunlarına yönelik hukuki çözümler konusunda değerlendirmelerde bulundu.

2022 yılının Mayıs ayında, Patrikhane ve dinî özgürlükler konusundaki sorunları derlemek amacıyla,

Türkiye Ermenileri Patriği Sahak Maşalyan ve Türkiye Katolik Ermenileri Dinî Lideri Levon Zekiyan ile mülakat yapıldı.

Haziran ayında ise sivil toplum kuruluşlarının azınlık hakları konusundaki çalışmalarını ele almak üzere bir çalıştay düzenlendi. Çalışmaya katılan Andrew Finkel, Arıcan Paker, Cem Bico, Esmâ Yaşar, Prof. Dr. Ferhat Kentel, Polat Yamaner, Sema Kılıçer, Sinan Gökçen ve Yıldız Önen, azınlık hakları savunuculuğunun hukuki, siyasal ve toplumsal sınırlarını ve olanaklarını değerlendirdi.

Mülakatlar ve çalıştaylar temelinde Ohannes Kılıçdağı tarafından hazırlanmakta olan ve 2023 yılının ilk aylarında Türkçe ve İngilizce olarak yayımlanması planlanan raporun, Türkiye'deki Ermeni toplumunun sorunlarını ve çözüm önerilerini etraflı bir şekilde sunarken, azınlık haklarının gelişimine de katkıda bulunması bekleniyor.

AZINLIK HAKLARINA GÜNCEL BİR BAKIŞ: ERMENİ TOPLUMUNUN SORUNLARINA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

AN UP-TO-DATE APPROACH TO MINORITY RIGHTS: SUGGESTIONS FOR THE ARMENIAN COMMUNITY'S PROBLEMS

DESTEKÇİLER
SUPPORTERS

EUROPEAN
ENDOWMENT OF DEMOCRACY

HEINRICH
BÖLL
STIFTUNG
DERNEĞİ
TÜRKİYE
TEMSİLCİLİĞİ

This project focuses on the current problems of the Armenian community and institutions in Turkey as well as on suggestions for the solution of these problems. It also aims to increase the level of awareness of politicians, non-governmental organisations and the public on minority rights and to shed light on the studies to be carried out in this field.

The first pillar of the project consisted of one-to-one meetings with authorities to compile the problems and solution proposals of Armenian schools, Armenian foundations and the Armenian Patriarchate. As part of the first pillar, workshops were held where academics, lawyers and representatives of non-governmental organisations were invited to evaluate the problems and possible solutions. Reporting the information obtained from the interviews and workshops and sharing this report with the public constitute the second pillar of the project.

In the autumn of 2021, the first part of the project covering Armenian schools was completed and the first phase of the second part, which covers Armenian foundations, started.

In November and December, 16 people, who took part in the management of Armenian foundations, lawyers and financial advisors working on Armenian foundations as well as the heads of Greek, Jewish and Assyrian foundations were interviewed. Between January and March 2022, oral interviews with the chairmen or board members of 16 out of 18 Armenian foundations with schools and hospitals were conducted as was one written interview.

The problems identified in the interviews were discussed in two workshops held in March and May. Attendees of the workshops, Prof. Dr. Sanem Aksoy Dursun, Feray Salman, Fethiye Çetin, Destina Kantik, Aren Dadır, and Margos Karahan evaluated the legal solutions to the problems of foundations.

In May 2022, Turkish Armenian Patriarch Sahak Mashalyan and the Religious Leader of the Turkish Catholic Armenians, Levon Zekiyan were interviewed to compile the issues regarding the Patriarchate and religious freedoms.

In June, a workshop was organised to discuss the work of non-governmental organisations on minority rights. Andrew Finkel, Arıcan Paker, Cem Bico, Esmâ Yaşar, Prof. Dr. Ferhat Kentel, Polat Yamaner, Sema Kılıçer, Sinan Gökçen and Yıldız Önen evaluated the legal, political and social limits and possibilities of minority rights advocacy.

The report, which is being prepared by Ohannes Kılıçdağı on the basis of interviews and workshops, and which is to be published in Turkish and English in the first months of 2023, is expected to contribute to the development of minority rights while thoroughly presenting the problems of the Armenian community in Turkey and setting out proposed solutions.

PROJE KOORDİNATÖRÜ
PROJECT COORDINATOR
JAKLİN ÖZKAN

DEMOKRASİ ŞEHİRİ

DEMOCRACY

32

DESTEKÇİ
SUPPORTER

Hollanda Kraliyeti

Belçika'daki BELvue Müzesi'nin tasarladığı oyundan uyarlanan Demokrasi Şehri, 13-17 yaş grubu çocuklarla oynanan bir rol oyunudur. Katılımcılar demokrasi şehirlerini kurmak için küçük gruplara ayrılır, grup stratejilerini belirler ve bir program oluşturur. Programı oluştururken vatandaşların haklarını göz önünde bulundurlar ve bu hakları korumanın önemi üzerine düşünürler. Bir şehrin sunabileceği bina ve tesislerin modellerinden bir seçim yaparak şehirlerini inşa ederler. Katılımcılar, kurumların nasıl çalıştığı hakkında daha fazla şey öğrenirken, temsili demokrasinin kısıtlamalarını ve zorluklarını deneyimler, çatışmaları nasıl çözecekleri ve çözümün nasıl bir parçası olacakları konusunda becerilerini geliştirir. 2022 yılı boyunca Demokrasi Şehri'nin pilotları, üç okul ve 116 öğrenci ile hem okullarda hem de 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı'nda uygulandı. 2023 yılından itibaren de Demokrasi Şehri vakfın düzenli atölyelerinden birisi olarak uygulanacak.

Adapted from the game designed by the BELvue Museum, Democracy is a role play for youth aged 13-17. Participants divide into small groups, determine group strategies, and devise a plan to build their cities. While crafting the programme they take into consideration the rights of citizens and reflect upon the importance of protecting these rights. They build their cities by selecting from among the models of buildings and facilities that a city offers. Everyone experiences the constraints and challenges of representative democracy, while learning more about how institutions work and developing their skills on conflict resolution and becoming part of the solution in the face of problems. Throughout 2022, pilots were implemented with 3 schools and 116 students, both in schools and at the 23.5 Hrant Dink Site of Memory. Starting from 2023, Democracy will be implemented as one of the foundation's regular workshops.

PROJE EKİBİ
PROJECT TEAM
MERVE TEKEOĞLU
NİLAY ORHAN ARIKAN

HAK TEMELLİ YAŞAM ATÖLYESİ

RIGHT-BASED LIVING
WORKSHOP

DESTEKÇİ
SUPPORTER

Hak Temelli Yaşam Atölyesi, Türkiye'nin çokkültürlü geçmişine ışık tutan tanıklıklara dayanarak geliştirildi. Çoğulculuğu, çokkültürlülüğü, bir arada yaşamayı, empatiyi ve çeşitliliği yaygınlaştırmayı hedefleyen atölye programı, vakfın 2011 yılından bu yana yürüttüğü tanık görüşmeleriyle desteklenen bir dizi oturumdan oluşuyor.

Dört ana oturumu olan atölye programı, bireysel ayrımcılık, toplumsal ayrımcılık ve dönüşüm hikâyelerine odaklanıyor.

Modül 1: Azınlıkların yeterince temsil edilmemesi
Modül 2: Toplumsal hafıza ve kabul
Modül 3: Mülkiyet hakları yoluyla eşit vatandaşlık
Modül 4: 23.5 Hrant Dink Hafıza Mekânı'na özel online atölye içeriği
2022 yılı içerisinde İstanbul, İzmir ve Diyarbakır'da 14 kurumdan 150 katılımcı (STK çalışanları, akademisyenler, öğrenciler, STK gönüllüleri) ile 10 atölye yapıldı. 2023'te, bir arada yaşama katkı sağlamak isteyen herkese yüz yüze ve çevrimiçi atölyelerin ulaştırılması planlanıyor.

33

The Right-Based Living Workshop Programme is developed based on testimonies that shed light on Turkey's multicultural past. Aiming to promote pluralism, multiculturalism, coexistence, empathy and diversity, the workshop programme consists of a series of sessions supported by witness interviews conducted by the foundation since 2011.

The workshop programme which has four main sessions, focuses on stories of individual discrimination, social discrimination and transformation.

Module 1: Underrepresentation of minorities
Module 2: Collective memory and acknowledgement
Module 3: Equal citizenship via property rights
Module 4: 23.5 Hrant Dink Site of Memory-specific online workshop content

In 2022, 10 workshops were held with 150 participants (NGO employees, academics, students, NGO volunteers) from 14 institutions in Istanbul, Izmir, and Diyarbakir. In 2023, the face-to-face and online workshops will continue to reach everyone who wishes to contribute to coexistence.

Türkiye-Ermenistan ilişkilerinde en önemli engel olarak görülen tarih tartışmaları, bugünden yarına iki ülkenin üzerinde uzlaşma sağlayarak altından kalkabilecekleri bir sorun olmaktan şimdilik uzak gözüküyor.

Bu da çok doğal, çünkü karşılıklı algılamalar ve söylemler kilitlenmiş durumda.

Üstelik tarihin asıl sahipleri devletler de değil... Halklar.

O nedenle, Türkiye ile Ermenistan devletlerinin tarihi çözmesi, Türklerin ve Ermenilerin de çözdüğü anlamına gelmiyor. Sonuçta, tarih konusunda devletler, siyasal bir uzlaşmaya varsalar da, halklar arasındaki uzlaşma öyle siyasal kararlarla kolay kolay gerçekleşmiyor, zaman içinde üretilecek moral ve etik ilişkilere ihtiyaç duyuluyor.

Halklar arasında varolan buzdağları ancak kurulacak ilişkilerin sıcaklığıyla eriyebiliyor.

Ancak sağlanacak ilişki ve diyalog ortamlarında karşılıklı algılar değişebiliyor.

Dolayısıyla 'tarihin çözülmesi' aslında gerçek bir kavram ve problem de değil.

Tarihin çözülecek bir yanı zaten yok...

Sadece anlaşılacak bir yanı var. Anlama ise, zamana yayılmış bir öğrenme, bilgilenme ve idrak süreci gerektiriyor.

Günübirlik devlet kararlarıyla asla sağlanamıyor.

Tarih, çözülmesi gereken bir problem değil, öğrenilmesi, algılanması ve idrak edilerek içselleştirilmesi gereken bir yaşanmışlıktır.

Aslolan, Türkiye'nin tarihsel gerçekliğinin farkına varmasıdır.

Bu da ancak Türkiye'deki demokrasi mücadelesinin gelişmesiyle mümkün olabilecektir.

Şu gerçeği bir kez daha özetlemekte yarar var:

Türkiye'nin bugün önündeki problem ne 'inkâr' ne de 'ikrar' sorunudur.

Türkiye'nin temel sorunu 'irdrak'tır.

İdrak sürecinde ise Türkiye'nin ciddi bir şekilde alternatif tarih etüdüne ve bunun için de demokratik bir ortama ihtiyacı var.

İdrak sürecini yaşamakta olan bir toplumun bireylerine

inkârı ya da ikrarı siyasal baskılarla ya da yasalarla dayatmak haksızlıktır.

Böylesi bir yöntem idrak sürecine indirilecek en büyük darbedir. İdrak edilmemiş bir inkârın veya ikrarın hiç kimseye yararı da yoktur. Bu idrak sürecinin farkında olmayan veya görmezden gelenlerin iç ya da dış dayatmaları, süreci kısıltacağı yerde uzatmaktadır.

Şu yaşanan süreçte, Türkiye'den tarihsel gerçekliği kabul etmesini bekleyenlerin ya da reddetmesini dayatanların, Türk toplumunun güncel gerçekliğini iyi okuyabildikleri söylenemez.

Sonuçta, toplum gerçeği biliyor da inkâr ediyor değil, bildiği gerçeği savunuyor.

Bu toplum daha dünkü 'Susurluk Vakası'nı, toprak altından çıkan 'Hizbullah cesetleri'ni hukuk dilinde tanımlamakta, adlandırmakta ve arkasını getirmekte zorlanırken, 90 yıl önceki bir tarihi nasıl sancı çekmeden algılayabilecek ve adlandırabilecek?

Üstelik de yıllarca bu denli karşı bilgi bombardımanına tutulmuşken.

Evet, tarih ve güncel siyaset arasındaki karmaşık ilişki işte yine karşımızda.

Cümlemiz bir kilitlenmenin varlığını kabul ediyoruz. Ancak şu var ki, bugün Türk-Ermeni ilişkilerine baktığımızda, neyin kilit, neyin anahtar olduğunu da karıştırmış durumdayız.

"Gel önce tarihi çözelim, sonra ilişkiye geçelim" diyenlerle, "Gel ilişki kuralım, tarihin çözümünü ilişkinin akışına bırakalım" diyenler karşılıklı olarak inatlaşmış durumda.

Birine göre siyaset kilit, tarih anahtar, diğerine göre tarih kilit, siyaset anahtar.

Bendeniz siyasetin anahtar olduğuna inananlardanım. Ve nedenleri ne olursa olsun tarihin kilidini açmak ve aşmak hepimizin temel görevi.

TARİHİ AÇMAK VE AŞMAK

TO UNLOCK AND TRANSCEND HISTORY

HRANT DİNK

AGOS

27 MAYIS 2005

MAY 27TH, 2005

The dispute over history is considered to be the most significant obstacle in Turkey-Armenia relations, and seems - for now - unlikely to be a problem the two countries will strike a compromise over in the immediate future.

This is quite natural, because perceptions and discourses on both sides have reached a deadlock. Moreover, the real owners of history are not the two states... but the People.

Therefore, a solution by the Turkish and Armenian states regarding history would not mean that the Turks and the Armenians have reached a solution.

Ultimately, even if states manage to reach a political compromise over history, the compromise between the two communities can not be simply achieved through political decisions. Moral and ethical relationships are necessary, and can only be produced over time.

The icebergs that exist between the two societies can only melt with the warmth of the relationships that will be formed.

Perceptions on both sides can only change in an environment of contact and dialogue. Therefore,

'solving history' is not actually a real concept, or a problem. There is nothing to be solved about history anyway... It needs to be understood. And understanding necessitates a process of learning, enlightenment and comprehension, spread out over time. It can never be achieved with save-the-day state decrees.

History is not a problem that needs to be solving, but an experience that has to be learned, perceived, comprehended and internalized. The essential point lies in Turkey becoming aware of its historical reality. And this can only be achieved through the development of the struggle for democracy in Turkey.

It is important to summarize the following truth once again:

The problem Turkey faces today is neither a problem of 'denial' or 'acknowledgement'.

Turkey's main problem is 'comprehension'.

And for the process of comprehension, Turkey seriously needs an alternative study of history and for this, a democratic environment.

It is unfair, either through political pressure or laws, to impose denial or acknowledgement upon the individuals of a society who are in the middle of a process of comprehension.

Such a method would be the greatest blow inflicted on the process of comprehension. After all, denial or acknowledgement without comprehension benefits no one. The internal or external impositions of those, who are either not aware of or prefer to turn a blind eye to this process of comprehension, extend the duration of the process rather than reducing it.

In the process we are going through, it is impossible to say that, those who expect Turkey to accept historical reality or impose denial on it are reading the current reality of Turkish society well.

After all, it is not that the society knows, or denies the truth; the society is defending the truth it knows.

This society has shown difficulty in defining, naming and doing whatever else is necessary in legal terms regarding the 'Susurluk Case' or the unearthed 'Hizbullah corpses', events that have taken place only

yesterday. So how is it to effortlessly and painlessly perceive and define a historical event of 90 years ago? And especially after having been subjected to a bombardment of counter-information for so many years.

Yes, the complex relationship between history and contemporary politics stands before us once again. We all accept the existence of a deadlock.

However, there is also the fact that in Turkish-Armenian relations today, we are in a state of confusion over where to find the lock and the key.

There is a dogged standstill between those who say, "Let us sort out history first and then establish relations," and those who say, "Let us establish relations and leave the solution of history to the flow of relations."

For one side, politics is the lock and history the key, and for the other history is the lock and politics the key.

I am among those who believe politics is the key. And whatever the motivation, it is a fundamental duty that befalls all of us to unlock and transcend history.

PROJE EKİBİ
PROJECT TEAM
MEHMET POLATEL
ZEYNEP TAŞKIN

İSTANBUL, 1914-1922: SAVAŞ, ÇÖKÜŞ, İŞGAL VE DİRENİŞİN TARİHİ

ISTANBUL 1914-1922:
WAR, COLLAPSE, OCCUPATION,
AND THE HISTORY OF RESISTANCE

Hrant Dink Vakfı tarafından, 4-5 Kasım tarihlerinde vakfın Havak Salonu'nda, 'İstanbul, 1914-1922: Savaş, Çöküş, İşgal ve Direnişin Tarihi' başlıklı uluslararası bir konferans yapıldı. Akademik Kurul tarafından seçilen 21 tebliğin sunulduğu sekiz panelden oluşan konferansı, Türkiye'den ve Türkiye dışından yaklaşık iki yüz akademisyen, araştırmacı, öğrenci ve tarih ilgisi takip etti. Hibrit olarak düzenlenen konferans, İngilizce ve Türkçe olarak canlı yayınlandı.

Konferans, ifade özgürlüğünün önemini vurgulayan Rakel Dink'in açılış konuşmasıyla başladı. Ayhan Aktar, "Paşam, Bu Harbe Niçin Girdik?" Osmanlı Devleti'nin Savaşa Giriş Kararı (Şubat-Ekim 1914)" başlıklı açılış tebliğinde, Osmanlı Devleti'nin savaşa giriş kararına giden süreci ayrıntılı bir şekilde anlattı. Aktar, Balkan Savaşları, 1913 Darbesi, Osmanlı'nın egemenlik haklarının ihlali olarak görülen Osmanlı-Rus Reform

Antlaşması ve mali sıkıntılar gibi pek çok etmenin bu kararı etkilediğini belirtti.

Ayşe Kadioğlu'nun oturum başkanlığında yapılan ilk panelin başlığı 'Savaş ve Sonuçları'ydı. Bu panelde, Hilmar Kaiser 'İstanbul ve Ermenilerin Direnişi' başlıklı bir tebliğ sundu. Kaiser, çeşitli arşiv belgeleri ve anılara dayanarak, Ermenilerin savaş esnasında bir direniş ağı oluşturduklarını ve kadınların ve gençlerin önemli roller üstlendiği bu ağın, istihbarat toplama, iletişim sağlama ve insanları tehcir kafilerinden kurtarma gibi pek çok faaliyet yürüttüğünü belirtti. Kent Schull, 'Mütareke İstanbulu'nda Hapishaneler: Medeniyete Uygunluğun Siyasallaşmış Mekânları (1918-1922)' başlıklı sunumunda, hapisane koşullarının nasıl medeniyetin ölçütlerinden biri hâline geldiğini ve Türk yönetiminin meşruiyetinin altını oymaya yarayan bir mazeret olarak kullanıldığını anlattı. Schull,

medeniyete uygunluk çerçevesinin hem işgal güçlerinin görevlilerinin hem de Türk devlet seçkinlerinin söylemlerini etkilediğini vurguladı. Tehcir ve savaş esnasında yaşanan can kayıpları insani bir felakete sebep olmuştu. Evangelia Achladi, Alexandros Makris ve Konstantina Andrianopoulou'nun sunum yaptığı ikinci oturumun odak noktası, bu felaketin sebep olduğu sıkıntıları gidermek için geliştirilen inisiyatif ve politikalarıydı. Bu oturumda, yetimhanelerin durumu, savaş sırasında Müslümanlar tarafından evlat edinilen ve mütareke döneminde kurtarılan Rum yetimleri ve Yunanistan ve Rum Patrikhanesi'nin sosyal yardım faaliyetleri tartışıldı.

Öğleden sonraki oturumda, Sona Baldrian, *Hay Gin* dergisi üzerinden Ermeni kadınlarının durumunu, Andreas Baltas, Rum spor kulüpleri ve milliyetçilik ilişkisini, Vahé Tachjian, Ermeni vekil Artin

DESTEKÇİLER
SUPPORTERS

The Hrant Dink Foundation organized an international conference titled "Istanbul 1914-1922: War, Collapse, Occupation, and the History of Resistance" held at the foundation's Havak Hall on November 4-5. 21 papers selected by the Academic Committee were presented. Nearly 200 academics, researchers, students as well as those interested in history from Turkey and abroad followed this hybrid conference which was live streamed in Turkish and English.

The conference started with the opening remarks of Rakel Dink who underlined the importance of free speech. In his key-note speech titled "My Pasha, Why did we enter to this war?" The Ottomans' Decision to Enter the War (February-October 1914)," Ayhan Aktar talked about the process leading to the decision of the Ottoman Empire to enter the war. Aktar emphasized that a number of factors -including the Balkan Wars, 1913 Coup, Ottoman-Russian Reform Agreement, which

was seen as a breach of Ottoman sovereignty, and financial troubles- affected this development.

The first session, titled "The War and Its Consequences," was chaired by Ayşe Kadioğlu. In this session, Hilmar Kaiser presented a paper titled "Constantinople and Armenian Resistance." Drawing on archival sources and memoirs, Kaiser highlighted that Armenians formed a resistance network during the war and that this network, in which women and young people played important roles, took up various activities such as information gathering, communication, and saving various figures from deportation convoys. In his presentation titled "Prisons in Occupied Istanbul (1918-1922): Politicized Sites of Civilizational Fitness," Kent Schull showed the extent to which prison conditions became a measure of civilization and were used as a pretext for delegitimizing Turkish rule. Schull emphasized that the

civilizational fitness framework affected the discourses of both the officials of the occupying forces and the Turkish state elite. The deportations and loss of life during the war had led to a humanitarian disaster. The second panel, where Evangelia Achladi, Alexandros Makris, and Konstantina Andrianopoulou made presentations, focused on initiatives and policies that were developed to address the troubles caused by this disaster. In this panel, the conditions of orphanages, Greek orphans adopted by Muslims during the war and rescued during the armistice period, as well as the relief activities of Greece and the Greek Patriarchate were discussed.

In the afternoon panel, Sona Baldrian talked about the situation of Armenian women through the *Hay Gin* journal; Andreas Baltas discussed Greek sports clubs and nationalism; and Vahé Tachjian talked about Armenian-Turkish relations on the basis of a speech

Boşgezanyan'ın yaptığı konuşma üzerinden Ermeni-Türk ilişkilerini anlattı. Günün son oturumu 'Mütareke Döneminde Diplomasi' başlığını taşıyordu. Ayşe Özil'in oturum başkanlığındaki bu panelde, Dmitar Tasić, Sırp-Hırvat-Sloven Krallığı İstanbul Diplomatik Misyonu'nun savaş sonrası çalışmaları, Claire Le Bras, ikili hükümet yapısının olduğu mütareke döneminde diplomasi faaliyetleri ve Eden Naby Frye, Süryani bir ailenin New York'a gidiş süreci hakkında sunumlar yaptılar.

İkinci güne 'Kişisel Anlatılar' paneliyle başlandı. Savvas Tsilenis, Arria Clodia'nın İstanbul hatıralarını; Ali Okumuş, Gülbenkian ailesinin hakkında daha az bilgi sahibi olan üyelerinin İstanbul'daki faaliyetlerini; Allison Panelas, savaş sonrası pasaport rejimini ve devletsiz kalan göçmenlerin yaşadıklarını sundu. Konferansın altıncı oturumunda, Engin Kılıç, Türk romanlarındaki mütareke temasını; Talat Ulusoy, Ali Kemal'in Peyam gazetesindeki yazıları üzerinden muhalif duruşunu; Baki

Tezcan, Halide Edib'in mütareke döneminde Ermeni soykırımı konusundaki tavrının dönüşmesini inceledi. Sonraki oturumda Timur Saitov ve Anush Hovhannisyan, İstanbul'a göç eden Beyaz Rusların durumlarını ayrıntılı olarak anlattı. Konferansın son oturumunda Özde Çeliktemel-Thomen savaş ve mütareke döneminde savaş filmlerini ve sinemaya gitmeyi anlatırken, Nesim Ovadya İzrail, Ermenice tiyatro faaliyetleri hakkında sunum yaptı.

delivered by Armenian deputy Artin Boshgezanyan. The last session of the first day which was titled 'Diplomacy during the Armistice' and chaired by Ayşe Özil featured Dmitar Tasić's presentation on Serbian-Croat-Slovene Kingdom's Istanbul Diplomatic Mission's post-war activities, Claire Le Bras's paper on the diplomatic activities during the armistice when there was a dual government structure; and Eden Naby Frye's presentation about the journey of an Assyrian family to New York.

The second day started with the panel 'Personal Narratives.' Savvas Tsilenis talked about Arria Clodia's memories of Istanbul; Ali Okumus described the activities of less-known members of the Gulbenkian family in Istanbul; and Allison Panelas presented the post-war passport regime and the experiences of stateless migrants. The sixth panel featured Engin Kılıç's

presentation on the theme of armistice in Turkish novels; Talat Ulusoy's paper on Ali Kemal's oppositional stance through his articles published in the Peyam newspaper; and Baki Tezcan's analysis on the transformation of Halide Edib's approach to the Armenian genocide during the armistice. In the following panel, Timur Saitov and Anush Hovhannisyan presented the situation of White Russians who immigrated to Istanbul. In the last panel, Özde Çeliktemel-Thomen talked about war films and cinema-going during the war and armistice periods while Nesim Ovadya İzrail made a presentation on Armenian theater activities.

PROJE EKİBİ
PROJECT TEAM
LARA TAŞ
TALİN SÜZME

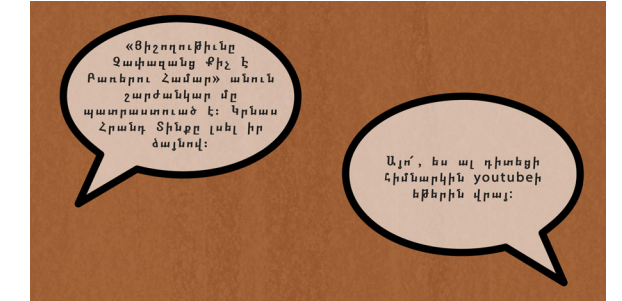
BATI ERMENİCESİ ÇALIŞMALARI

WESTERN ARMENIAN STUDIES

DESTEKÇİ
SUPPORTER

2016 yılından bu yana devam eden Batı Ermenicesi Çalışmaları, yok olmaya yüz tutan bu dili yaşatmak ve yeni kuşaklara aktarmak için oluşturuldu. 2020'den beri çevrimiçi olarak devam eden çalışmalara dünyanın dört bir yanından ilgi gösteriliyor. 2022'de Türkiye'nin değişik şehirlerinden ve Kanada, Fransa, Macaristan, İsviçre, İtalya, İrlanda, Birleşik Krallıklar ve ABD gibi farklı ülkelerden 149 katılımcı çalışmalara katıldı. Haftada iki kere, üçer saat olarak yapılan çalışmaların dört farklı seviyesi bulunuyor. Çalışmalar Şuşan Özoğlu, Sevan Değirmencioğlu, Hesa İskenderoğlu ve Arlet İncidüzen yürütücülüğünde yapıldı. Ermenice konuşma bilgisini geliştirmek isteyenler için Narod Erkol ve Hrag Avedanian kolaylaştırıcılığında 'Batı Ermenicesi Konuşma Atölyeleri' yapıldı. 2022'de atölyelere 36 kişi katıldı.

Implemented since 2016, the Western Armenian Studies programme is designed to keep alive this language facing extinction and to pass it on to new generations. Since 2020 the workshops have been conducted online. In 2022 there were 149 participants attending the workshops from various cities in Turkey and different countries, including Canada, France, Hungary, Switzerland, Italy, Ireland, the UK and the USA. The workshops were held at four different levels twice a week for three hours each. The Western Armenian Studies workshops were led by Şuşan Özoğlu, Sevan Değirmencioğlu, Hera İskenderoğlu and Arlet İncidüzen. Separate 'Western Armenian Speaking Workshops' for those interested in developing their conversational skills were facilitated by Narod Erkol and Hrag Avedanian. In 2022, 36 people participated in the speaking workshops.

Eskiler anlatırdı. Dedem benim, iyi okumuş. Yalar yutarmış her bir şeyi. Yaz güneşinden korunabildiği anlarda, özellikle de avludaki duvar dibinde oluşan asma gölgesine çektiği hasır taburesine oturur, başlarmış kitaplarının sayfalarını bir bir çevirmeye. Havanın nemiyile birbirine yapışmış sayfaları diliyle ıslattığı parmağıyla bir bir çevirip okurken, etrafında oynayan torunlarının gürültüsünden rahatsız olur, hırsını şark sineklerinden almış, cilt kapaklarıyla onları bir bir tepeleyerek. Ağlaşan bebeler dayanamayıp “Al bu yerde yürüyenleri içeri” diye neneme bağırdığında biliniymiş ki okuduğu bir şeye çok sinirlenmiş. Dudaklarından düşürmediği sarma sigaranın son parçası tutkalla dudağına yapışmış sanki. Kaç kez dudağını yakmış okurken. Ermenice okumuş dedem, İngilizce okumuş. Babası da öyleymiş dedemin.

Ve derler ki benim dedelerim başlarının üstünde şark sinekleri uçuşup da duvar dibi gölgesinde hasır taburede yazı yalayıp yutarken tüm Anadolu’da dört binden fazla okulumuz varmış. Geçen hafta Agos’taki Eğin yazısı canlı örneğiydi yakın ve geçmiş Anadolu tarihinin. Anadolu’nun hemen her yerinde yaşayan Ermenilerin dört bir yanda bıraktığı kültürün izleri bugün bile hâlâ anlamsız bir şekilde sürdürülen onca çabaya rağmen silinmiyor, satır aralarında da olsa yansıyıp duruyor, pırıl pırıl. Yaşadığı topraklardan sürülen atalarımız neler bıraktılar, neler göturdüler? Bunun envanteri yapılamamış ve belki de hiç yapılamayacak. Eskiler anlatırdı yine... “Hadi artık buralardan gideceksiniz” dediklerinde, götürebilecekleri yükü bohçalarken, belki küp küp altınları gömmüşler toprağın altına ama sırtlamışlar kitaplarını Allah ne veriyse.

Ve götürmüşler götürebildikleri yere kadar. “Oğlum” derdi büyüklerimiz, “Dedelerimiz altını bıraktılar ama kitabı alıp göturdüler.” Son bir kaç yıldır tatlı bir gelenek yarattı Mihitryanlı genç arkadaşlar. Kitap fuarı düzenliyorlar dernek çatısı altında. Kaç tane yazarımız var ki şunun şurasında. Bir elin parmaklarını geçmez belki. Ama işte o birkaç kişi dahi yaşlarına başlarına aldirmaksızın, sırtlıyorlar kitaplarını, koşuyorlar hemen oraya. Yayıyorlar masaların üzerine. Onların derdi ne o kitapların satışı ne de onlardan gelecek üç-beş kuruş. Sırtlamak o kitapları, yaymak masanın üzerine. Oturup izlemek gelen kitapseverleri. Arada bir onlara kitaplarını imzalamak. Sonra tekrar bohçalamak, sonra tekrar sırtlamak...

Selam olsun... ‘küp küp altını terkedip, kitabını sırtlayan dedelerime’.
Selam olsun... sırtından indirmeden bugüne getirenlere.
Ve selam olsun... bundan sonrakilere.

SIRTLAYIP GETİRENLERE...

TO THOSE WHO SHOULDERED AND BROUGHT THE BOOKS...

Our elders used to tell me that my grandfather was an avid reader. He used to devour everything he set his eyes on. In moments he could get away from the summer sun, he would sit at his straw stool in the shadow of the grapevine by the wall in the courtyard and begin, one-by-one, to turn the pages of his books. Reading the pages stuck to one another because of the humidity in the air, turning them over one-by-one with a thumb he had licked with his tongue, he would be disturbed by the noise of his grandchildren playing around him, and vent his spleen on the sandflies, swatting them with the dust jackets of the books. When he could not stand the whining babies any more, calling out “Take these floorwalkers in,” to my grandmother inside, one would know that he was very angry with something he had read. The roach of the tobacco roll-up he was never seen without would seem to stick to the tip of his lower lip. He always used to scorch his lip.

He could read in Armenian, my grandfather, and in English too. His father was the same. And they say that when my grandfathers, sandflies flying around their heads, devoured books on the straw stool in the shadow by the wall-side, we had more than four thousand schools across all Anatolia. The report on Eğin in last week’s Agos was the most vivid example of the recent past history of Anatolia. The traces of the culture left in all quarters by Armenians who lived almost everywhere across Anatolia cannot be erased despite all the efforts still senselessly perpetuated even today; and these traces continue to shine brightly even though they may remain between the lines. What did our forefathers who were driven out from the land they lived on leave behind, and what did they take with them? An inventory could not be kept, and perhaps never will be. Again, the elders used to tell the stories...

HRANT DİNK AGOS 18 EKİM 1996 OCTOBER 18TH, 1996

After they had been told, “Off now, you are leaving this place,” whilst bundling up as much as they could carry, they did perhaps bury vats of gold in the ground, but they shouldered as many books as they could. And took them as far as they could take. “My son,” the elders used to tell me, “Our grandfathers left the gold, but they took the books.” Young friends from Mihitryan have created a sweet new tradition in the last few years. They are organizing a book fair at the association. How many writers do we have anyway? Their number probably does not exceed the fingers on two hands. But those few people disregard their age, shoulder their books and run to be at the fair. They spread their books out on the tables. They are not bothered either by book sales or the few pennies they will get for them. Shouldering those books and spreading them out on the table. Sitting and observing book lovers who come to visit. Every now and then, signing their books for them.

And then bundling them back up, and then shouldering them again...
I salute... ‘my grandfathers who abandoned vats of gold and shouldered their books’.
I salute... those who brought those books to the present day without leaving them behind.
And I salute... the ones of the future.

2018 yılında başlayan proje, 2022 yılında Calouste Gulbenkian Vakfı'nın desteğiyle devam ediyor. Türkiye'nin somut ve somut olmayan kültürel mirasını görünür kılmak ve şehirlerin çokkültürlü hikâyelerini yaygınlaştırmak amacıyla tasarlanan KarDes mobil uygulaması, içerik sayısını ve etkileşimini bu sene de artırdı. Uygulamaya Ankara'dan yeni hafıza turlarının ve Ankara'yı içeren güncellenmiş Keşfet haritasının da dahil edilmesiyle, KarDes'e yeni bir şehir eklenmiş oldu.

İstanbul'un ve Ankara'nın az bilinen zenginliklerini gün yüzüne çıkarmak için 1000'in üzerinde kültürel miras yapısını kullanıcılarla buluşturan ve her biri ortalama iki saat süren ve 9 ile 15 arası durağa sahip 27 hafıza turluyla farklı bölgelerin çokkültürlü geçmişlerini ortaya çıkaran KarDes'in indirilme sayısı, 2022 senesinde altı bin yeni kullanıcının eklenmesiyle birlikte 30 bine ulaştı.

KarDes projesinde, İstanbul ve Ankara'nın çokkültürlü semtlerinin hikâyelerinin toplanması için, aralarında

sözlü tarih mülakatları, edebi eserler, fotoğraflar, eski haritalar ve arşiv kayıtlarının da olduğu çeşitli kaynaklar kullanıldı. Yazılı ve sözlü kaynakların incelenmesinin yanı sıra, saha gezileri ve pilot turlar düzenlendi.

YENİ ANKARA İÇERİKLERİ

KarDes mobil uygulamasına Ankara'nın Hisar, Ulus Meydanı, Yahudi Mahallesi ve Kavaklıdere bölgelerinin çokkültürlü geçmişini ve az bilinen hikâyelerini ortaya çıkaran yeni dört hafıza turu eklendi. Topalyanların Dükkanı, Ayios Nikolaos Rum Kilisesi, Ravza-i Terakki Erkekler Okulu, 1916 Ankara Yangını, Kocamanoğlu Tiyatrosu ve Amerikan Sinagogu gibi Ankara'nın çokkatmanlı hafızasından izler taşıyan pek çok hikâyeye ulaşılabilir.

Buna ilaveten elliye yakın sözlü tarih görüşmesinin video kesitleri KarDes'in yeni Ankara içeriklerinin bulunduğu sayfalara eklendi. Kullanıcılar; KarDes

mobil uygulamasıyla Akba Kitabevi'nin, Flamingo Pastanesi'nin, Gençlik Parkı'nın, Şengül Hamamı'nın, Kavaklıdere Sineması'nın, Kuğulu Park'ın, Ankara Sinagogu'nun ve diğer pek çok mekânın hikâyelerini Ankaralılardan dinleyebiliyor. Hafıza turlarına ek olarak, Ankara'daki cami, kilise, sinagog, okul, mezarlık, bağ evi ve cemevi gibi yapılardan oluşan iki yüze yakın yapının yer aldığı kültürel miras envanteri de 'Keşfet' sayfasına eklendi.

Haziran ayında Ankara'da, Erimtan Arkeoloji ve Sanat Müzesi'nde KarDes mobil uygulamasının yeni Ankara içeriklerinin lansmanı yapıldı. KarDes'in yeni Ankara içeriklerinin tanıtıldığı etkinlikte, Aysin Zoe Güneş, Funda Şenol Cantek ve Elif Selena Ayhan ile yapılan söyleşide kentin çokkatmanlı geçmişi ve kültürel mirasının tarihsel dönüşümü konuşuldu.

Yeni Ankara içeriklerinin KarDes'e dahil olmasıyla birlikte KarDes mobil uygulamasının yeni tanıtım

PROJE EKİBİ
PROJECT TEAM
ALEKSANDROS KAMPOURIS
ATOM ŞAŞKAL
MEHMET POLATEL

KARDES - ÇOKKÜLTÜRLÜ HAFIZA TURLARI MOBİL UYGULAMASI

KARDES - MULTICULTURAL
MEMORY TOUR MOBILE APPLICATION

DESTEKÇİ
SUPPORTER

The project, which started in 2018, continued in 2022 with the support of the Calouste Gulbenkian Foundation. The KarDes mobile application, designed to make Turkey's tangible and intangible cultural heritage visible and to spread the multicultural stories of cities, has again enriched its content and increased interaction this year. A new city has been added to KarDes by including new memory tours from Ankara and the updated Discover map.

The application brings more than 1000 cultural heritage sites to the user in order to shed light on the little-known richness of Istanbul and Ankara, and reveals the multicultural pasts of different regions with 27 memory tours. Each tour lasts an average of two hours and has between 9 to 15 stops. KarDes was downloaded six thousand times in 2022, with a total of 30 thousand downloads.

Various sources, including oral history interviews,

literary works, photographs, old maps, and archival records were used to collect the stories of the multicultural districts of Istanbul and Ankara for use in KarDes. In addition to the examination of written and oral sources, field trips and pilot tours were carried out.

NEW ANKARA CONTENT

Four new memory tours have been added to the KarDes mobile application, revealing the multicultural past and lesser known stories of Ankara's Ulus Square, the Jewish Quarter and Hisar and Kavaklıdere neighborhoods. Many stories that bear traces of Ankara's multi-layered memory such as Topalyans' Shop, Ayios Nikolaos Greek Church, Ravza-i Terakki Boys' School, the 1916 Ankara Fire, Kocamanoğlu Theater and American Synagogue are now accessible.

Additionally, nearly 50 video clips of oral history interviews were added to the pages of KarDes. With

the KarDes mobile application, users are able to listen to the stories of Akba Bookstore, Flamingo Patisserie, Youth Park, Şengül Hamam, Kavaklıdere Cinema, Kuğulu Park, Ankara Synagogue as well as many other places. Separately from the memory tours, the cultural heritage inventory of nearly 200 buildings in Ankara, such as mosques, churches, synagogues, schools, cemeteries, vineyard houses, and cemevis, has been added to the "Discover" page.

In June, the new Ankara content of the KarDes mobile application was launched at the Erimtan Archeology and Art Museum in Ankara. At the event where the new Ankara content was introduced, the multi-layered past of the city and the historical transformation of its cultural heritage were discussed in a panel with Aysin Zoe Güneş, Funda Şenol Cantek, and Elif Selena Ayhan. Following the inclusion of new Ankara content, new promotional videos of the KarDes mobile application

KarDes'i indirmek için:
To download KarDes:

videoları hazırlandı. Çekimler Ankara’da Ulus, Yahudi Mahallesi ve Kavaklıdere mahalleleri gibi hafıza turu mekânlarında yapıldı. Tanıtım videoları Twitter, Facebook ve Instagram gibi sosyal medya platformlarında yayınlandı.

İSTANBUL’UN ÇOKKÜLTÜRLÜ KADIN HİKÂYELERİ TURU

Geçtiğimiz sene ‘İstanbul’un Çokkültürlü Kadın Hikayeleri’ adı altında düzenlenen atölyede katılımcılar tarafından hazırlanan içeriklerle yeni bir KarDes turu hazırlandı. Bu sene 8 Mart Dünya Kadınlar Günü’nde duyurulan turda İstanbul’un hafızasında yer etmiş ve alanlarında fark yaratmış kadınların hayatlarına ve mücadelelerine yer verildi.

ÇEVİRİMİÇİ ATÖLYELER

Geçtiğimiz sene olduğu gibi, katılımcıların içeriklerini kendilerinin ürettikleri ve sanal ortamda gerçekleşen

atölyelere bu sene de devam edildi. Atölye serisi, Ankara’daki Kızılay bölgesinin çokkültürlü geçmişini ortaya çıkaracak bir hafıza turu içeriğinin hazırlanması için düzenlendi. İki farklı atölye çalışmasının ardından katılımcılar Kızılay’ın geçmişiyle ilgili kendi seçtikleri konu başlıklarına dair metinler hazırladı. Editoryal okumanın ardından katılımcıların yazdıkları içerikler önümüzdeki sene KarDes kullanıcılarıyla paylaşılacak.

SAHA ÇALIŞMALARI

KarDes mobil uygulamasının ‘Hafıza Turu’ ve ‘Keşfet’ bölümlerine eklenmek üzere İstanbul ve Ankara’dan sonra İzmir için çalışmalara başlandı. İzmir’in kültürel miras yapılarının envanterini belirlemek için basılı ve dijital pek çok kaynak incelendi, arşiv fotoğrafları taranarak şehrin hafızasındaki yapıların ve insanların hikâyelerine ulaşıldı. Şehrin tarihine ve hafızasına dair işler yürüten şehir tarihçileri, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarıyla iletişime geçilerek toplantılar

düzenlendi. Ekim ayında rehberler eşliğinde belirlenen noktalar ziyaret edilerek ve sözlü tarih görüşmeleri yapılarak İzmir’in kültürel mirasının izi sürüldü. Türkiye’nin çokkültürlü geçmişine katkı sağlaması hedeflenen çalışma sonucunda, KarDes kullanıcıları uygulamanın ‘Keşfet’ bölümüne giderek, İzmir’deki kültürel miras yapılarının konumlarına, fotoğraflarına ve kısa bilgilerine ulaşabilecek ve İzmir’in pek çok bölgesindeki hafıza turlarıyla şehrin geçmişinde bir yolculuğa çıkabilecek. İzmir’deki saha çalışmalarının kalan kısmı gelecek sene de devam edecek.

SESLENDİRMELERİYLE KATKI SUNANLAR

Ahmet Mümtaz Taylan, Ayla Jean Yackley, Banu Güven, Berge Arabian, Berkay Ateş, Ceylan Ertem, Cüneyt Yalaz, Ece Dizdar, Ercan Kesal, Eric Nazarian, Esin Alpogan, Gülçin Kültür Şahin, Hale Soygazi, Hayko Cepkin, Kev Orkian, Lale Mansur, Mahir Günşiray, Naz Göktan, Nazan Kesal, Nejat İşler, Nişan Şirinyan, Onur Ünsal, Philip Arditti, Sarp Aydınoglu, Serra Yılmaz, Shakeh Major Tchilingirian, Simon Johns, Songül Öden, Tilbe Saran, Tuğrul Tülek, Tülin Özen, Yekta Kopan, Yetkin Dikinciler.

were prepared. Filming took place in Ankara in memory tour locations such as Ulus, the Jewish Quarter and the Kavaklıdere neighborhood. Promotional videos were published on social media platforms such as Twitter, Facebook, and Instagram.

STORIES OF ISTANBUL'S MULTICULTURAL WOMEN TOUR

A new KarDes tour was developed with content prepared by the participants in the workshop organized in 2021 under the heading “Stories of Istanbul’s Multicultural Women”. Released this year on March 8, International Women’s Day, the tour featured the lives and struggles of women who have left their marks in Istanbul’s memory and made a difference in their fields.

ONLINE WORKSHOPS

As in the previous year, virtual workshops where

participants produced their own content once again took place. The workshop series was organized to prepare the content of a memory tour that will reveal the multicultural past of the Kızılay neighborhood in Ankara. After two different workshops, the participants prepared texts on the topics of their choice regarding the past of Kızılay. Following the editorial reading, the content written by the participants will be available online next year.

FIELD WORK

After Istanbul and Ankara, work has started for Izmir to be added to the “Memory Tour” and “Discover” sections of the KarDes mobile application. In order to determine the inventory of Izmir’s cultural heritage sites, many printed and digital resources were analyzed, and archival photos were examined to reach the stories of the buildings and people in

the city’s memory. Meetings were held with urban historians, local administrators and non-governmental organizations working on the history and memory of the city. In October, Izmir’s cultural heritage was traced by visiting the designated locations with guides and conducting oral history interviews with locals. As a result of the study, which is aimed to contribute to Turkey’s multicultural past, KarDes users will be able to access the locations, photos, and brief information of cultural heritage sites in Izmir from the “Discover” section. They will also discover the past of the city with memory tours of many neighborhoods in Izmir. The second leg of the field work in Izmir will be carried out next year.

VOICE-OVER CONTRIBUTORS

Ahmet Mümtaz Taylan, Ayla Jean Yackley, Banu Güven, Berge Arabian, Berkay Ateş, Ceylan Ertem, Cüneyt Yalaz, Ece Dizdar, Ercan Kesal, Eric Nazarian, Esin Alpogan, Gülçin Kültür Şahin, Hale Soygazi, Hayko Cepkin, Kev Orkian, Lale Mansur, Mahir Günşiray, Naz Göktan, Nazan Kesal, Nejat İşler, Nişan Şirinyan, Onur Ünsal, Philip Arditti, Sarp Aydınoglu, Serra Yılmaz, Shakeh Major Tchilingirian, Simon Johns, Songül Öden, Tilbe Saran, Tuğrul Tülek, Tülin Özen, Yekta Kopan, Yetkin Dikinciler.

PROJE EKİBİ
PROJECT TEAM
İREN BIÇAKÇI
LARA TAŞ

EMEĞİ GEÇENLER
CONTRIBUTORS
ENZO DERİN KARA
LİLYAN AVİTOĞLU
MELİS DALİDA AZAK

HRANT DİNK VAKFI KÜTÜPHANESİ VE ARŞİVİ

HRANT DINK FOUNDATION
LIBRARY AND ARCHIVE

DESTEKÇİ
SUPPORTER
GERDA HENKEL STIFTUNG

KÜTÜPHANE

Vakfın kuruluşundan itibaren toplanan kitapların temelini oluşturduğu Hrant Dink Vakfı Kütüphanesi'nde 2022 yılı itibarıyla 11.242 kitap sisteme kaydedildi. Anadolu'nun çokkültürlü yaşamı, Ermeni tarihi, dili ve edebiyatı alanlarında araştırma yapmak isteyen kişiler için zengin bir koleksiyon içeren kütüphanede, vakfın önemli bir çalışma alanı olan nefret söylemine dair kitaplar da yer alıyor. 2022 yılında Hagop Ayvaz Koleksiyonu'ndaki tiyatro, sanat ve edebiyat konulu 2209 kitap ve 42 süreli yayın, kütüphane sistemine yüklendi.

HRANT DİNK VAKFI ARŞİVİ

Hrant Dink Vakfı'na ait bir arşiv oluşturmak vakfın ilk çalışmalarından biridir ve bu arşiv görsel ve metinsel belgeler, medya haberleriyle güncellenmeye devam ediyor.

Vakfa bağışlanan kişisel arşivlerin dijitalleştirilmesi ve arşiv sistematığı içinde düzenlenmesi arşiv çalışmalarının ana eksenini oluşturuyor. Bu arşivlerin en büyüğü olan Hagop Ayvaz'ın tiyatro arşivinin dijitalleştirilmesi, 2021 yılında 10 binden fazla belgenin çevrimiçi arşive yüklenmesiyle tamamlandı ve kapsamlı bir sergiyle kamuoyu ile buluştu. Tiyatro konusunda araştırma yapan pek çok kişinin yararlandığı bu arşiv hakkında vakif çalışanları kendilerine yöneltilen sorulara cevap veriyor, görsel veya içerik konusunda yardımcı olmaya çalışıyor.

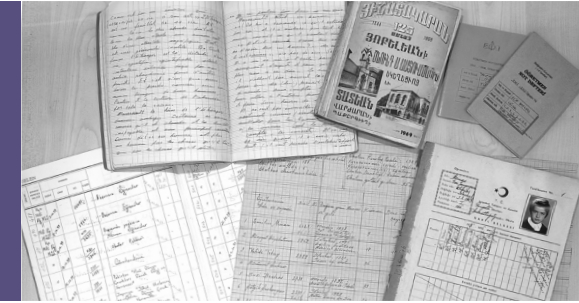
Hrant Dink Vakfı, özel ve kurumsal arşivleri bağış olarak kabul etmeye ve dijital ortama aktarmaya devam ediyor.

İSTANBUL ERMENİ OKULLARI ARŞİVLERİ

Hrant Dink Vakfı, İstanbul'daki Ermeni okullarının

arşivlerini dijitalleştirmek ve arşiv sistematığı içinde kayıt altına almak için bir proje yürütüyor. Arşivler; öğrenci kayıt dosyaları, personel özlük dosyaları, mezun derneklerine ait belgeler, yıllıklar, ders planları, fotoğraflar, resmi yazışmalar, etkinliklere ilişkin bilgiler, etkinlik duyuruları, etkinlik davetleri, okulların işleyişine ilişkin yasal belgeler, öğrenci karneleri ve okulların özelliklerine ilişkin bilgilerden oluşuyor.

Arşiv çalışması sırasında okullar ile ilgili hafıza çalışmaları da yürütülüyor. Okullar ve bağlı olduğu vakıflar hakkında tarihsel bilgiler derleniyor, bu kurumlarda öğrenim görmüş müzisyenler, yazarlar, mimarlar, bilim insanları gibi tanınmış kişilerin bilgileri ayrıca araştırılıyor. Projenin bir başka ayağı da okulların mezun derneklerinden kişilere ulaşıp onlarla sözlü tarih görüşmeleri yapmaktır.

THE LIBRARY

As of 2022, 11,242 books, mainly collected since the Foundation's establishment, have been registered at the Hrant Dink Foundation Library. The library has a rich collection for those who wish to conduct research on the multicultural life of Anatolia. The collection contains publications on Armenian history, language, literature and books on hate speech, an important field on which the foundation focuses its studies. In 2022, 2,209 books and 42 periodicals on theatre, art and literature from the Hagop Ayvaz Collection were uploaded to the library system.

HRANT DINK FOUNDATION ARCHIVE

One of the first initiatives of the foundation is creating and enriching an archive with visual and textual documents and media reports.

The main axis of the archive work is the digitization of

personal archives donated to the foundation and their organization in an archival systematic. The digitization of Hagop Ayvaz's theatre archive, the largest of these archives, was completed in 2021 with the upload of more than 10 thousand documents to the online archive. This archive was presented to the public with a comprehensive exhibition. Many people have used the archive to conduct research on theatre. The archive team respond to the questions they receive, and help with visuals or content.

The Hrant Dink Foundation continues to accept private and institutional archives as donations and digitizes them.

ISTANBUL ARMENIAN SCHOOLS ARCHIVES

The Hrant Dink Foundation is carrying out a project to digitize the archives of Armenian schools in Istanbul and record them in an archival system. The

archives contain student registration files, personnel files, documents of alumni associations, yearbooks, lesson plans, photographs, official correspondence, information on events, event announcements, event invitations, legal documents on the functioning of schools, student report cards and information on the characteristics of schools.

During the archive work, memory studies about the schools are also being carried out. Historical information about the schools and the foundations with which they are affiliated is being compiled, and information on well-known people such as musicians, writers, architects, scientists, etc. who studied at these institutions is also being researched. Another part of the project involves reaching out to the alumni associations of the schools and conducting oral history interviews with them.

TÜRKİYE'NİN 'EN UZAK' KOMŞUSU ERMENİSTAN'LA İLİŞKİLERİNİN NORMALLEŞMESİ VE GELİŞMESİNİ AMAÇLAYAN VAKFIN TÜM ÇALIŞMALARI, "SINIR KAFADA AÇILIR" İLKESİNE DAYANIR. HRANT DİNK VAKFI OLARAK, SİYASİ GELİŞMELERDEN BAĞIMSIZ, SİVİL TOPLUMLA İŞBİRLİĞİ İÇİNDE, İKİ ÜLKE ARASINDA HER ALANDA DOĞRUDAN TEMASI TEŞVİK EDİYORUZ. BU AMAÇLA, İKİ ÜLKE ARASINDA DOĞRUDAN TEMASLARIN VE HAREKETLİLİĞİN ARTMASI,

HER KONUDA ORTAK ALANLARIN OLUŞTURULMASI VE İLİŞKİLERİN DAHA İLERİ NOKTALARA TAŞINMASI İÇİN İNİSİYATİFLER OLUŞTURMAK TEMEL HEDEFİMİZ. İKİ HALK ARASINDA 'ORTAK BİR DİL' OLUŞMASININ, KURULACAK TEMAS VE KARŞILAŞMALARIN GEÇTİĞİNE İNANARAK, VAKIF OLARAK FARKLI FAALİYET ALANLARIMIZDAKİ TÜM PROJELERDE ERMENİSTAN'IN KATILIMINI ÖZEL OLARAK TEŞVİK EDİYORUZ.

THE NORMALISATION AND DEVELOPMENT OF TURKEY'S RELATIONS WITH ITS 'MOST DISTANT' NEIGHBOUR ARMENIA IS THE AIM OF THE HRANT DINK FOUNDATION. THE FOUNDATION'S WORK IN THIS FIELD IS BASED ON THE PRINCIPLE 'THE BORDER FIRST OPENS IN OUR MINDS'. AS THE HRANT DINK FOUNDATION, WE ENCOURAGE DIRECT CONTACT IN ALL FIELDS BETWEEN THE TWO COUNTRIES IN COLLABORATION WITH THE CIVIL SOCIETY OF BOTH COUNTRIES, INDEPENDENT OF POLITICAL DEVELOPMENTS. IT IS OUR

MAIN TARGET TO INCREASE DIRECT CONTACT AND MOBILITY BETWEEN THE TWO COUNTRIES, THE FORMATION OF COMMON WORKING AREAS IN ALL FIELDS AND THE CREATION OF INITIATIVES FOR THE FURTHER DEVELOPMENT OF RELATIONS. A 'COMMON LANGUAGE' CAN BE FORMED WITH CONTACTS AND ENCOUNTERS BETWEEN THE PEOPLES OF THE TWO COUNTRIES, AND THEREFORE WE PARTICULARLY ENCOURAGE ARMENIA'S PARTICIPATION IN ALL OUR PROJECTS IN VARIOUS FIELDS.

İKİ YAKIN HALK İKİ UZAK KOMŞU

TWO CLOSE PEOPLES TWO DISTANT NEIGHBOURS

Tarihin yazılmış sayfaları yaşanmışlıklara, beyaz sayfaları ise yaşanacaklara tekabül eder.

Türk-Ermeni ilişkileri açısından da işte, asırlardan gelen ve asırlara gidecek olan ortak yazgımız bir kez daha önümüzde.

Atalarımız geçmişte kendilerine düşen sayfaları iyi-kötü doldurdular.

Asıl sorun bugün bizim bu beyaz sayfaları nasıl dolduracağımız.

Geçmişte yaşanan büyük felaketin sorumluları gibi mi davranacağız, yoksa o yanlışlardan ders alarak yeni sayfaları bu kez uygar insana yakışır bir şekilde mi yazacağız?

Bu, önümüze konmuş en büyük sorumluluk.

Bu sorumluluğun gereğini yerine getirmekten kaçınanlar ya da hâlâ kötü ve acı yaşanacaklarla

doldurmak isteyenler, aslında geçmişte yaşanan o acıların sorumlularından hiç de aşağı kalmayanlardır.

Biz, sorumluluk hissedenler ise onlara izin vermemeli ve bu sayfaların aynı şekilde yazılmasını onların tekeline bırakmamalıyız.

...

HRANT DİNK

5 KASIM 2005

NOVEMBER 5TH, 2005

The full pages of history stand for past events, whereas the blank ones correspond to what is yet to be experienced.

And now once again, our common fate in Turkish-Armenian relations, with a centuries-long past and a centuries-long future ahead, is before us.

Sometimes well, sometimes not, our forefathers filled the pages they were given.

The real issue is how we will fill these blank pages today.

Will we act like those responsible of the great catastrophe of the past, or will we learn from those mistakes and write new pages worthy of civilized humanity?

This is the greatest responsibility placed before us.

Those who refrain from acting on this responsibility, or

who want to fill these pages with malign and painful experiences are in actual fact no less terrible than those responsible of the painful experiences of the past.

And we, those who feel the responsibility, must not allow them and not leave the writing of these pages in the monopoly of those who will fill them up in the same manner as the past.

...

PROJE EKİBİ
PROJECT TEAM
ARMENUHI NIKOGHOSYAN
TALİN SÜZME

Hrant Dink Vakfı, sivil toplum alanındaki mevcut işbirliklerini güçlendirmek ve iki komşu ülke ilişkilerinin normalleşmesine yönelik güven artırıcı önlemler listesi hazırlamak amacıyla, Berghof Vakfı ve Chrest Vakfı işbirliğiyle 2016'da Türkiye-Ermenistan Uzmanlar Diyalog Grubu'nu oluşturdu. Türkiye ve Ermenistan'dan siyaset, akademi ve sivil toplum alanlarında faaliyet yürüten uzmanlardan oluşan grup, Ekim 2016'dan bu yana İstanbul, Ankara ve Yerevan'da yedi kez araya geldi. Diyalog Grubu, odağını, uzlaşmadan ziyade, Türkiye ile Ermenistan arasındaki ilişkilerin normalleşmesi olarak belirledi. Grup, normalleşmeyi iki komşu ülke arasında bir dizi güven artırıcı önleme dayalı bir süreç olarak tanımlarken, uzlaşmayı geçmişle ilgili karşılıklı ortak anlayışta buluşmak olarak görüyor. Grup aynı zamanda, her iki kavram odağındaki çalışmaların, yöntem ve katılımcılar açısından da farklılık göstermesi gerektiğini düşünüyor. Diyalog Grubu, bu tartışmalar ışığında, normalleşme olmadan herhangi bir uzlaşmaya varılmayacağı görüşüyle, mevcut çalışmalarını

normalleşme sürecine yoğunlaşarak devam ettiriyor. Diyalog Grubu üyeleri, ortak çalışmalarının ilk bölümünde, Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin normalleşmesine yönelik, protokol süreci de dahil geçmiş girişimlerden çıkarılan dersleri ve hem bölgedeki hem de dünyadaki güven artırıcı süreç örneklerini incelemek üzere, konunun uzmanlarını toplantılarına davet edip görüşmeler yaptı. Grup, bu görüşmeler ışığında çeşitli alanlardaki mevcut engellerin haritasını çıkardı. Öne çıkan alanlardan biri de kültür-sanat oldu ve Türkiye-Ermenistan İlişkileri Programı 2022 yılında bu anlanda diyalog kanalları oluşturmak için sosyal medya ve yayınlar üzerine çalışmalar yürüttü.

DOĞU ERMENİCESİ KİTAPLAR VE WEB SİTESİ

Vakfın yayınlarından olan 'Sessizliğin Sesi' serisine ait dört kitabın Doğu Ermenicesi çevirilerinin baskısı tamamlandı. *Türkiyeli Ermeniler Konuşuyor*, *Diyarbakırlı Ermeniler Konuşuyor*, *Ankaralı Ermeniler Konuşuyor* ve *Sivaslı Ermeniler Konuşuyor* başlıklı dört

kitabın Doğu Ermenicesi çevirileri Ermenistan'da satışa sunulacak olup, satıştan elde edilecek gelirler hastanede tedavi gören çocukların eğitimine yönelik çalışan Direct Aid Association isimli vakfa bağlanacaktır. Hrant Dink'in kaleme aldığı köşe yazılarının bir derlemesi olan *Bu Köşedeki Adam* ve Hrant Dink'in biyografisi olan *Hrant* kitaplarının da Doğu Ermenicesi çevirileri tamamlandı.

SOSYAL MEDYA PAYLAŞIMLARI

Vakıf, Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin yokluğuna dikkat çekebilme ve ana akım medyada Türkiye ve Ermenistan ile ilgili mevcut söylemlere olumlu bir anlatı getirebilme için 2021 yılında başlayarak, çok sayıda multimedya ürünü tasarladı ve bunları vakfın sosyal medya sayfalarından paylaştı. 2022 boyunca da devam eden #YakınKomşuErmenistan etiketli 'kartpostal' şeklindeki sosyal medya paylaşımları, komşu ülke Ermenistan'ın birçok yönünü kısa bilgilerle tanıttı ve binlerce kullanıcıya ulaştı.

TÜRKİYE-ERMENİSTAN UZMANLAR DİYALOG GRUBU

TURKEY-ARMENIA EXPERT DIALOGUE GROUP

DESTEKÇİLER
SUPPORTERS

The Hrant Dink Foundation, in cooperation with the Berghof Foundation and the Chrest Foundation initiated an Armenia-Turkey Expert Dialogue Group in 2016 in order to build on civil society momentum and to prepare a list of confidence-building measures aimed at the normalisation of relations between the two neighbours. A group of experts from Armenia and Turkey, with backgrounds in politics, academia and civil society have come together seven times in Istanbul, Ankara and Yerevan. During these meetings, the Dialogue Group strongly identified its main focus as the normalisation of relations rather than reconciliation between Armenia and Turkey. The Group defines normalisation as a process based on a series of confidence-building measures between the two neighbouring countries whereas reconciliation aims to arrive at a mutual understanding about the past. As a result of these discussions, the Group has decided to focus its work on the normalisation process, acknowledging the fact that there cannot be any reconciliation without normalisation. The Dialogue Group members started their joint work by

inviting subject-specific experts to analyse the lessons learned from previous initiatives in Armenia-Turkey normalisation, including the protocol process, as well as comparative confidence building experiences from the region and around the world. The Group continued its work by mapping the existing obstacles in various fields as well as by having brainstorming sessions about opportunities, with a view to exploring appropriate confidence-building measures. One such field was decided to be culture and arts and during 2022 the Turkey-Armenia Program focused its work on social media outreach and publications in order to develop channels of dialogue.

EASTERN ARMENIAN BOOKS AND WEBSITE

The printing of the four books from the 'The Sounds of Silence' series translated into Eastern Armenian were completed in 2022. The four titles include Turkey's Armenians Speak, Diyarbakir's Armenians Speak, Ankara's Armenians Speak, and Sivas' Armenians Speak. The Eastern Armenian books will be sold

in Armenia with all proceeds from these sales to be donated to Direct Aid Association, a charity in Armenia providing education to children while they undergo treatment in hospital. The translation into Eastern Armenian of two other books have also been completed; *Your Man in This Column* which is a compilation of Hrant Dink's articles and *Hrant*, the biography of Hrant Dink.

SOCIAL MEDIA POSTS

In order to increase the visibility of the absence of Armenia-Turkey relations, and to add a positive narrative to the discourse dominating the mainstream media and social media in Turkey about Armenia, starting in 2021 a series of multimedia products were shared through the social media outlets of the foundation. In 2022 the 'postcards' providing brief information in Turkish about various aspects of Turkey's #CloseNeighbourArmenia continued to be posted. These postcards have reached an audience of thousands of people.

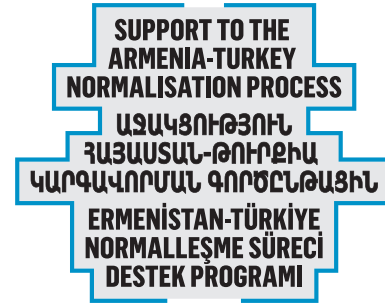
TÜRKİYE-ERMENİSTAN NORMALLEŞME SÜRECİ DESTEK PROGRAMI

SUPPORT TO THE TURKEY-ARMENIA
NORMALISATION PROCESS

PROJE EKİBİ
PROJECT TEAM
DAMLA ZEYNEP OĞUZ
TALİN SÜZME
VALYA MARTİROSYAN

Türkiye'nin 'en uzak' komşusu Ermenistan'la ilişkilerinin normalleşmesi ve gelişmesini amaçlayan vakfın tüm çalışmaları, 'sınır kafada açılır' ilkesine dayanır. Hrant Dink Vakfı olarak, siyasi gelişmelerden bağımsız, sivil toplumla işbirliği içinde, iki ülke arasında her alanda doğrudan teması teşvik ediyoruz. Bu amaçla, iki ülke arasında doğrudan temasların ve hareketliliğin artması, her konuda ortak alanların oluşturulması ve ilişkilerin daha ileri noktalara taşınması için inisiyatifler oluşturmak temel hedefimiz. İki halk arasında 'ortak dil' oluşmasının, kurulacak temas ve karşılaşmalardan geçtiğine inanarak, vakıf olarak farklı faaliyet alanlarımızdaki tüm projelerde Ermenistan'ın katılımını özel olarak teşvik ediyoruz.

'Türkiye-Ermenistan Normalleşme Sürecine Destek Programı' (ATNP), Ermenistan'dan Eurasia Partnership Foundation, Civilitas Foundation, Regional Studies

FOTOGRAF / PHOTOGRAPH: DAVIT AYVAZYAN

DESTEKÇİ
SUPPORTER

Support to the Armenia-Turkey
Normalisation Process
European Union Initiative

KONSORSİYUM ORTAKLARI
CONSORTIUM PARTNERS

The normalisation and development of Turkey's relations with its 'most distant' neighbour Armenia is the aim of the Hrant Dink Foundation. The Foundation's work in this field is based on the principle 'the border first opens in our minds'. As the Hrant Dink Foundation, we encourage direct contact in all fields between the two countries in collaboration with the civil society of both countries, independent of political developments. It is our main target to increase direct contact and mobility between the two countries, the formation of common working areas in all fields and the creation of initiatives for the further development of relations. A 'common language' can be formed with contact and encounters between the two neighbouring peoples, and we particularly encourage Armenia's participation in all our projects in various fields.

'Support to the Armenia-Turkey Normalisation Process

Center ve Public Journalism Club ile Türkiye'den Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı, Anadolu Kültür, Yurttaşlık Derneği ve Hrant Dink Vakfı olmak üzere sekiz sivil toplum kuruluşundan oluşan bir konsorsiyum tarafından yürütüldü. Program, daha önce aynı konsorsiyum tarafından yürütülen ATNP-1 ve ATNP-2 faaliyetlerinin devamı niteliğindedir. Programın genel amacı, Türkiye-Ermenistan arasındaki diyalogun ve normalleşme sürecinin destekçilerinin artırılması, çok boyutlu girişimlerin araştırılması ve haritalandırılmasıyla Türkiye-Ermenistan kara sınırının açılmasına ve iki ülke arasında diplomatik ilişkilerin tesis edilmesine katkıda bulunacak daha cesur siyasi gelişmeler ve daha büyük ölçekli girişimler için elverişli bir zemin hazırlamaktır. Bir dizi küçük ve orta ölçekli faaliyetler yürüten konsorsiyum üyeleri, Ermenistan ve Türkiye toplumları arasında katılımı, etkileşimi ve diyalogu kolaylaştırmayı, ATNP-1 ve ATNP-2 projelerinin

faidalanıcıları arasında tesis edilmiş olan ilişkileri geliştirmeyi ve toplumun her alanındaki aktörlerin diyalog sürecine katılmasını hedefledi. Önceki projelerde olduğu gibi, bu programda da Hrant Dink Vakfı iletişim koordinasyonu görevini üstlendi.

TÜRKİYE-ERMENİSTAN BURS PROGRAMI

Hrant Dink Vakfı, iki komşu ülkenin uzmanları arasında tanışıklığın artırılması ve karşılıklı bilgi ve tecrübe paylaşımına olanak sağlanması amacıyla, Gümrü Gençlik Girişimi Merkezi işbirliğiyle ve Avrupa Birliği'nin desteğiyle yürütülen 'Ermenistan - Türkiye Normalleşme Süreci Destek Programı 3. Evre' kapsamında 2020 yılı boyunca 29 burs başvurusu aldı. Türkiye'den 51, Ermenistan'dan 31 ev sahibi kuruluş program önerilerini sundu. Program, Ermenistan ve Türkiye'den toplam altı uzmanın akademi, sivil toplum, basın, kültür-sanat, sağlık, bilişim teknolojileri

Stage Three: Consolidation and Moving Forward' (ATNP-3) was implemented by a Consortium of eight civil society organisations from Armenia and Turkey: Eurasia Partnership Foundation, Civilitas Foundation, Regional Studies Center and Public Journalism Club from Armenia and Economic Policy Research Foundation of Turkey, Anadolu Kültür, Citizens' Assembly and the Hrant Dink Foundation from Turkey. The project is a logical continuation of the earlier EU supported actions; ATNP-1 and ATNP-2. The overall objective of the project was to prepare a fertile ground for bolder political developments and larger scale interventions that will contribute to the opening of the Armenia-Turkey land border and establishment of diplomatic relations between the two countries by enlarging the ranks of supporters of Armenia-Turkey dialogue and normalization and exploring and mapping multidimensional interventions. The

consortium members implement a number of small to medium-scale activities targeting different layers and diverse stakeholders of society, facilitate engagement, interaction and dialogue between the people of Armenia and Turkey which builds on the relationships developed among the beneficiaries of ATNP-1 and ATNP-2 and engages new actors from all segments of society. As in the previous stages, the Hrant Dink Foundation assumed coordination of communication of the overall programme.

ARMENIA-TURKEY FELLOWSHIP SCHEME

In 2020, the Hrant Dink Foundation received 29 fellowship applications under the "Armenia-Turkey Normalization Process Stage III Fellowship Scheme" conducted in collaboration with the Gyumri Youth Initiative Center and supported by the EU with the aim of enabling networking among experts in the two

gibi çeşitli alanlarda bir ay boyunca yürütecekleri faaliyetleri, Nisan 2020 - Temmuz 2022 arasındaki sürede desteklemeyi hedefledi. Türkiye - Ermenistan Burs Programı seçici kurulu tarafından seçilerek, destek almaya hak kazanan altı katılımcının 2020 ve 2021 yılında yapmaları öngörülen seyahatler, tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgını ve Karabağ Savaşı nedeniyle geçici olarak askıya alındı. Seçilen altı katılımcıdan biri Ermenistan'dan Türkiye'ye gelerek 2021 yılında faaliyetlerini yürüttü, ikinci bir katılımcı Türkiye'den Ermenistan'a seyahat ederek Mayıs 2022'de çalışmalarını Yerevan'da yaptı ve Ermenistanlı üçüncü katılımcı da Temmuz 2022'de Ankara'daki ev sahibi kurumla birlikte faaliyetlerini yürüttü.

TÜRKİYE-ERMENİSTAN ÇEVİRİ FONU

Hrant Dink Vakfı, Türkiye ve Ermenistan toplumları arasındaki ilişkilerin normalleşmesine katkıda bulunmayı

hedefleyen, Avrupa Birliği tarafından desteklenen Çeviri Fonu için açık çağrıda bulundu. Çeviri Fonu, etkinliklerin çevirisine destek sağlamanın yanı sıra, yazılı eserlerin çevirisinin teşvikiyle etkinlikleri ve eserleri hem Ermenistan hem de Türkiye toplumlarının erişimine açmayı hedefliyor. Eserlerin ve etkinliklerin Ermeniceye, Türkçeye veya her iki dile de çevrilmesi, iki komşu ülke toplumlarının çeşitli alanlarda paylaşılan bilgilerden oluşan daha geniş bir veritabanına erişimini sağlayacak. Çeviri Fonu kapsamında 2022 yılında Hrant Dink Vakfı yedi adet çeviriyi destekledi. Eserler arasında üç tane roman, bir sahne oyunu, bir sözlü tarih mülakat serisi ve çok sayıda Wikipedia makalesi bulunuyor.

DİYALOG PROGRAMLARI

Bir veya yarım haftalık değişim programı/inceleme ziyareti şeklinde tasarlanan Diyalog Programları, 2022 yılında da yapıldı. Bunlardan ilki Ağustos ayında

Ermenistan'da yapılan 'Hukukçular Diyalog Programı' oldu. Türkiye'den dört (bir çevrimiçi üç yüz yüze) ve Ermenistan'dan da 29 kişinin katıldığı toplantılarda hukukçular, insan hakları aktivistleri, devlet, sivil toplum ve uluslararası kurumların temsilcileri bir araya geldi. Programın amacı, iki ülke arasında hukuk alanındaki tecrübeler ve bilgilerin aktarımını sağlayarak bu alanda kurumsal işbirliği kurmanın yollarını tartışmaya açmaktır. İki günlük program süresince Ermenistan'dan ve Türkiye'den uzmanlar kendi ülkelerindeki insan hakları algılarını ve uygulamalarını tartıştı, karşılaştıkları pratik zorlukları ortaya koydu ve olası işbirliği ve iletişim kanallarını araştırdı.

İkinci diyalog programı ise Ağustos sonunda 'Gomidas' oyununun Yerevan'da sahnelenmesiyle oldu. İstanbul'daki Yolcu Tiyatro tarafından sahnelenen, Lusavoriç Korosu'nun eşlik ettiği 'Gomidas' oyunu

Ağustos 2022'de Yerevan'da seyirci ile buluştu. Oyun, aynı zamanda 'Hrant Dink: Burada ve Şimdi' sergisine de ev sahipliği yapan Çağdaş Deneysel Sanat Merkezi'nde (NPAK) sahnelendi. Doğu Ermenicesi üst yazı ile Fransızca sahnelenen oyun, kültür, sanat, dil, edebiyat, hafıza çalışmaları ve tarih alanlarından 250 kişilik seyirci ile buluştu. Oyun sonrasında seyirci, Yolcu Tiyatro ve Lusavoriç Korosu ekipleri ile bir araya gelip, sohbet etme imkânı da buldu.

neighbouring countries and to allow the exchange of knowledge and experience sharing. 31 host institutions from Armenia and 51 host institutions from Turkey submitted their programme proposals. The programme intended to support six experts in a number of fields including academia, civil society, press, arts and culture, health and information technology between April 2020-July 2022 for their month-long activities. Because of the COVID-19 pandemic and the Nagorno Karabakh war, the fellowship programmes of the selected applicants were temporarily postponed in 2020 and 2021. Out of six applicants selected by the Selection Committee, one fellow from Armenia realised her fellowship programme in 2021 at the respective host organisation in Turkey, a second fellow from Turkey realised her fellowship in Yerevan in May 2022 and a third fellow, from Armenia, was hosted in Ankara in July and completed his fellowship.

ARMENIA-TURKEY TRANSLATION GRANT

Hrant Dink Foundation launched an open call for applications for its Translation Grant, supported by the EU, which aims to contribute to the normalisation of relations between the peoples of Turkey and Armenia by promoting the translation of written works as well as providing support for the interpretation of events and making them accessible to people in both Armenia and Turkey. Translation/interpretation of works/events into Armenian, Turkish or both will allow people in the two neighbouring countries to have access to a larger database of shared information from a variety of fields. Under this scheme, in 2022 the Hrant Dink Foundation supported a total of seven grants from Armenia and Turkey, among them three novels, one play, one oral history interview series and numerous Wikipedia articles.

DIALOGUE PROGRAMMES

The format of the Hrant Dink Foundation's Dialogue

Programme was a one- or half-week tailor-made exchange programme/study visit. In August 2022, Hrant Dink Foundation organised a Dialogue Programme for legal experts bringing together 4 lawyers from Turkey (1 online and 3 in person) and 29 legal experts, human right activists, state, NGO and international organisation representatives from Armenia. The aim of the programme was to exchange expertise and discuss means of establishing institutional cooperation in the field of law between the two countries. During the two-day program in Yerevan, legal experts from Turkey and Armenia discussed the differences and similarities in their countries' perceptions and implementation of human rights, put forward the practical challenges they face and explored means of cooperation and communication.

The second of the Dialogue Programmes was the performance of the play "Gomidas" in Yerevan. The play "Gomidas" staged by the Istanbul based Yolcu Theater

and accompanied by the Lusavorich Choir was performed in Yerevan in August 2022. The play was performed at the Armenian Center for Contemporary Experimental Art (NPAK) which was also the venue of the exhibition Hrant Dink: Here and Now. The play was performed in French with Armenian supertitles to a full auditorium. A local audience of around 250 people from the fields of art and culture, language, literature, memory and history had the opportunity to watch the play and interact with the members of the theater and the choir afterwards.

ERMENİCE “ASEL” (SÖYLEMEK) VE “LSEL” (DİNLEMEK) FİİLLERİNİN BİRLEŞİMİNDEN OLUŞAN “ASULİS” KELİMESİ, YAYGIN OLARAK SOHBET VE SÖYLEŞİ ANLAMINDA KULLANILYOR.

‘ASULİS DİL, DİYALOG, DEMOKRASİ LABORATUVARI’, KAVRAMSAL TARTIŞMALARDAN EĞİTİME, HUKUKTAN SİYASETE, GELENEKSEL MEDYADAN YENİ MEDYAYA KADAR, ÇOK ÇEŞİTLİ KONU VE ALANLARDA, DİSİPLİNLERARASI BİR YAKLAŞIMLA

ÇALIŞMALAR YAPIYOR. ASULİS’İN HEDEF KİTLESİNİ AKADEMİSYENLER, BAĞIMSIZ ARAŞTIRMACILAR, ÖĞRENCİLER, ÇOCUKLAR, GENÇLER, EĞİTİMCİLER, ÖĞRETMENLER, SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI, YEREL YÖNETİMLER, SENDİKALAR, SİYASETÇİLER, HUKUKÇULAR, BASIN YAYIN ÇALIŞANLARI, SOSYAL MEDYA KULLANICILARI VE SANATÇILAR OLUŞTURUYOR. ASULİS, NEFRET SÖYLEMİNE VE KAPSAYICI ÇOĞULCU SÖYLEMLERE İLİŞKİN

ÇALIŞMALARIN YANI SIRA, SİVİL TOPLUMUN GÜÇLENDİRİLMESİNE VE DİYALOĞUN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK PROJELER YÜRÜTÜYOR.

ASULİS

DİL, DİYALOG, DEMOKRASİ LABORATUVARI
DISCOURSE, DIALOGUE, DEMOCRACY LABORATORY

as-u-lis

THE WORD ASULIS, MEANING CONVERSATION AND CHAT IS COMPOSED OF THE COMBINATION OF THE ARMENIAN VERBS “ASEL” (TO SAY) AND “LSEL” (TO LISTEN).

“ASULIS DISCOURSE, DIALOGUE, DEMOCRACY LABORATORY” OPERATES WITH AN INTERDISCIPLINARY APPROACH IN NUMEROUS DIFFERENT FIELDS RANGING FROM CONCEPTUAL DISCUSSIONS TO EDUCATION, LAW TO POLITICS, CONVENTIONAL MEDIA TO

NEW MEDIA. WHILE IMPLEMENTING ITS ACTIVITIES, ASULIS TARGETS VARIOUS LAYERS OF SOCIETY INCLUDING ACADEMICIS, INDEPENDENT RESEARCHERS, STUDENTS, CHILDREN, YOUTH, EDUCATORS, TEACHERS, CIVIL SOCIETY ORGANIZATIONS, LOCAL GOVERNMENTS, POLITICIANS, LABOR UNIONS, JURISTS, MEMBERS OF THE PRESS, SOCIAL MEDIA USERS AND ARTISTS. IN ADDITION TO DEVELOPING PROJECTS ON HATE SPEECH AND

INCLUSIVE PLURALISTIC DISCOURSE, ASULIS ALSO IMPLEMENTS PROJECTS GEARED TOWARDS EMPOWERING CIVIL SOCIETY ORGANIZATIONS AND BUILDING DIALOGUE.

Kitabı Mukaddes insanın tanrısal kattan düşüşünü ve insanlaşma sürecini, yasaklanana dokunması ile başlatır. Dokunulması yasaklanan ağaçtan Havva'nın meyveyi koparıp Adem'e yedirmesiyle o vakit gözleri açılır, iyiyi ve kötüyü bilerek, kendilerinin çıplak olduğunu fark ederler ve incir yaprakları ile önlükler yaparak artık gizlenirler. Allah'ın gazabı korkunçtur! Kadını acı ile doğurmakla, erkeği de ömür boyu çalışmayla cezalandırır.

Daha sonra çoğalarak kalabalıklaşan insanoğlunun evrim süreci, insanlar arası sosyal ve siyasal ilişkilerin süreciyle atbaşı koşturur. Bu sürecin asıl açıklamasını ise tarih içinde ortaya çıkan sayısız yasaklarla, insanın bu yasaklara karşı mücadelesinde ve başkaldırısında aramak gerekir. Bu süreci irdeleyenlerin önüne çıkan ve hiç değişmeyen en temel gerçek ise yine 'dokunulmaz' tabulardır. Yine hep bir şeye dokunulamamış, yine hep birileri dokunulmaz kalmışlardır.

Gelin görün ki 21. yüzyılın başında Türkiye'mizde siyasetçilerin dokunulmazlığı sorunu hâlâ gündem işgal etmekte.

Temiz toplum isteme sürecine girmiş olan ülkemizde bu dokunulmazlık zırhı, devletin bizzat kendisinin temizlenmesi önünde büyük engel teşkil ediyor. Hep birlikte izliyoruz gelişmeleri, konu artık kişilerin dokunulmazlığından çıkmış, devletin dokunulmazlığını tartışılır hale getirmiştir. Ne yargı dokunabiliyor bu dokunulmazlara, ne de devletin bir başka gücü. Ama belli ki toplumun dokunulmazlara dokunma talebinin önünde artık durulamayacak. Bu hafta Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde milletvekillerimiz hiç de alışık olmadıkları bir sınavla karşı karşıyalar. "Bize de dokunulsun" diye çok önemli bir özveride(!) bulunacak, oylama yapacaklar. Dokunulmazlıkların kalkması gerçekleşir mi? Sayısal dengelerin sürekli kaydığı bir mecliste 'şıppadanak' gerçekleştirebileceğini savunmak fazla iyimser bir beklenti. Ama şu gerçek var ki bugün olursa âlâ, olmazsa yarın, bir gün hem de çok yakın bir gün bu dokunulmazlıklar kaldırılacaktır. Kaldırılmalıdır.

Laf dokunulmazlıktan açılmışken konuyu birkaç satırla cemaat yaşantımıza aktarıp buradaki

dokunulmazlıklara da biraz dokunmak gerekiyor. Cemaat yaşantımızda da bir kişiye, bir kuruma yapılan en ufak bir eleştiride aynı dokunulmaz tabuların işlediğini görmüyor muyuz? Sanıyorum cemaat içinde de artık dokunulmaz sayılan konuların üzerine gitmeli ve dokunulmamış hiçbir şeyi tabusal karanlığında bırakmamalıyız. Kendi adımıza, gücümüzün yettiğinde bu tabulara dokunmaya çalışıyoruz. Bunun ne denli zor bir uğraş olduğunun bilincindeyiz. Biliyoruz ki eleştiri alışkanlığı olmayan bir topluma böyle bir geleneği yerleştirmek hayli zor, ama bu çabamızı sonuna kadar sürdüreceğiz.

Niçin dokunmaktan korkmamalıyız?

Etolog* Desmond Morris, 'Sevmek Dokunmaktır' adlı kitabında, gittikçe kalabalıklaşan dünyamızda nasıl birbirimize dokunamaz hale geldiğimizi ve bu 'dokunulmazlığın' tehlikelerini anlatır. Bazen sırta indirilen dostça bir şaplağın ne kadar insani bir davranış olduğunu ve değer kazandığını uzun uzadıya anlatan Morris, bunun aslında sevginin göstergesi olduğunu

savunurken şöyle der: "Dokunma en temel duyumuzdur - duyuların anası olarak adlandırılır. Ne yazık ki, üstelik fark etmeksizin, gittikçe daha az dokunur kişiler olmakta, gittikçe birbirimizden uzaklaşmaktayız." Morris'in, dokunmayı ve dokunulmayı sevgiyle özdeşleştirmesine katılıyoruz. Ve eğer seviyorsanız... ama gerçekten seviyorsanız 'dokunun', "Dokunulmaktan da kaçınmayın" diyoruz: "Korkmayın dokunun! Demokratikleşirsiniz."

(*) Etoloji: Zooloji biliminin bir dalı, hayvanlara özgü davranışları gözler ve yorumlar.

DOKUN! DEMOKRATİKLEŞİRSİN!

TOUCH!
YOU WILL DEMOCRATIZE!

HRANT DİNK
AGOS
21 KASIM 1997
NOVEMBER 21ST, 1997

According to the Holy Book, it is with a touch of the forbidden fruit that man falls from divine realms, and the process of becoming human begins. When Eve plucks an apple from the forbidden tree and offers it to Adam, they become aware of their nakedness and cover themselves with aprons they weave from fig leaves. The wrath of God is fearsome! Womankind he punishes with pain in childbirth and man with lifelong hard labour.

The evolutionary process of mankind who from that point on multiplied and increased in number follows closely the process of social and political relations between people. The real explanation of this process should be sought in the countless prohibitions put into effect throughout history and in mankind's struggle and revolt against these prohibitions. Meanwhile, it is once again the constant and most fundamental reality of 'untouchable' taboos that faces those who attempt to analyse this process. Just as before, certain things have again remained beyond reach, and certain people have remained untouchable.

And observe, if you will, how in our beloved Turkey, at the dawn of the 21st century, parliamentary immunity remains a contemporary issue.

Our country has declared its intent to enter a process towards a clean society, but this armour of immunity forms a huge obstacle in front of cleaning the establishment itself. We are all following the developments; the issue has moved beyond the immunity of persons, instead the immunity of the state has become a topic of debate. Neither the judicial system, nor any other governmental power is able to reach and touch these untouchables. But it is nevertheless clear that it will be impossible to obstruct the demand of society to touch these untouchables. This week, our parliamentarians seated in the Turkish Grand National Assembly face a test they are unaccustomed to. They will vote to say, "Let us be touchable too." Will their immunity be removed? It would be over-optimistic to expect this to happen by the wave of a magical wand from a parliament where

the numerical balance is constantly changing. But it is also true that, if it happens today, it is great, but even if it does not, sometime in the future a day will come when these privileges will be removed, and that day is not so far away. Ultimately they will be removed, and so they should.

Since we are talking about immunity, it becomes necessary to also discuss in the space of a few sentences the topic of our social life, and touch upon the untouchables in this field a little, too. Do we not observe in our social life the same untouchable taboos springing into life at the slightest criticism towards a person or institution? I think the time has come for us to confront the issues considered and leave no stone unturned in the darkness of taboo. We try, as much as we can, to touch upon these taboos. We are aware how much difficulty this effort involves. We know that it is difficult to establish the tradition of criticism in a society where it does not exist yet, but we will persist to the end.

Why should we be unafraid of touching? Ethologist* Desmond Morris, in his book titled Intimate Behaviour, explains how in our increasingly crowded world we have come to forget touching each other and talks of the dangers of this 'untouchability'. Describing at length how a friendly slap on the back is a typically human gesture which gains in value, Morris goes on to argue that it is in fact an expression of love and adds: "Touching is our most fundamental sense – it has been described as the mother of senses. Unfortunately, and moreover, without realizing it, we are becoming people who touch less, and are drawing apart from each other." We agree with Morris when he associates touching and being touched with love. So if you love... but really love, we ask you to 'touch' and "Don't be afraid of being touched": "Don't be afraid to touch! You'll democratize."

(*) Ethology: A branch of zoology which studies and interprets animal behaviour.

PROJE EKİBİ
PROJECT TEAM
BESTE TABAK
GAMZE TEK
KENAN ÖZCAN
NAYAT KARAKÖSE
SALİH ERTURAN
SEHER ERDOĞAN
TUĞBA ÖZSOY
YASEMİN KORKMAZ

Hrant Dink Vakfı, Avrupa Birliği ve Friedrich Naumann Vakfı'nın finansal desteğiyle ve Sabancı Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi ortaklığıyla yürütülen projeye 2022 yılında başladı.

Dilbilim, bilgisayar bilimleri, sosyal bilimler, bilişim sektörü ve sivil toplum gibi farklı disiplinler arasında işbirliği kurmayı hedefleyen proje, Türkiye'nin önde gelen iki üniversitesini bir araya getirerek, dijital alanda nefret söylemi, ayrımcılık ve dezenformasyon ile mücadele etmeyi amaçlıyor. Yapay zekâ teknolojisi yardımıyla çevrimiçi nefret söylemini tespit edecek bir açık kaynak aracının üretilmesi, projenin esas çıktısı olacak.

Projenin aktiviteleri arasında kamuya açık olarak düzenlenecek farkındalık artırıcı etkinlik serileri, kapasite geliştirici atölyeler, podcast yayınları, nefret söylemini tespit eden açık kaynak yazılımının geliştirilmesi, araştırmacıların katılacağı bir yarışma düzenlenmesi, nefret söylemiyle ilgili tartışmaları ve verileri içeren rapor hazırlanması ve multimedya içeriklerinin üretilmesi bulunuyor. Proje kapsamında

ayrıca Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki sivil toplum örgütlerinin ve genç aktivistlerin nefret söylemi taramasıyla ilgili becerilerinin gelişmesine katkı sunulacak, nefret söylemiyle ilgili sivil toplum kuruluşlarının kapasitelerini geliştirmeye ve farkındalıklarını artırmaya yönelik etkinlikler, eğitimler düzenlenecek ve kapsayıcı dil konusunda becerilerini geliştirmeye yönelik materyaller üretilecektir.

PROJE AÇILIŞ TOPLANTISI

Proje kapsamında Uluslararası Vicdan Mekânları Koalisyonu Avrupa Şubesi işbirliğiyle düzenlenen 'Ortadoğu Bölgesi Nefret Söylemi Kapsayıcı Söylem Toplantısı', Ortadoğu bölgesi ve Türkiye'den projenin katılımcısı olan ve ayrımcılık, mülteci hakları, demokrasi, eşitlik, insan hakları, ayrımcı söylem ve nefret söylemi alanlarında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla 20-21-22 Temmuz tarihlerinde Hrant Dink Vakfı'nda yapıldı.

Üç gün boyunca Ortadoğu bölgesindeki nefret söyleminin genel durumu ve yapay zekâ teknolojisi

kullanılarak nefret söylemiyle nasıl mücadele edileceğine dair farklı deneyimler paylaşıldı. Ayrıca ayrımcılığın fark edilmesi, ayrımcılığın neden olduğu problemler, 'nefret söylemi nedir?' ve 'kapsayıcı dil nasıl kurulur?' konularını içeren Kapsayıcı Dil Atölyesi yapıldı. Etkinliğin kapanış toplantısında, atölyeler değerlendirildi ve MENA bölgesinde nefret söyleminin belgelenmesi ve farkındalığın artırılması için uygulanacak sonraki proje adımları tartışıldı.

ÇEVİRİMİÇİ KAPASİTE GELİŞTİRME ATÖLYELERİ

İstanbul'daki açılış toplantısının ardından Uluslararası Vicdan Mekânları Koalisyonu Avrupa Şubesi işbirliğiyle düzenlenen Ortadoğu bölgesinden genç aktivistler için hazırlanmış beş çevrimiçi atölye serisi Eylül-Aralık ayları arasında yapıldı. Atölyelerle, Ortadoğu bölgesindeki gençlerin, nefret söylemini tespit etme, bölgedeki ayrımcılıkla mücadele etmek için kapsayıcı anlatılar oluşturma ve bu anlatıları teşvik etme kapasitelerini geliştirmek amaçlandı.

Atölyeler kapsamında nefret söylemi tanımlanarak,

DİJİTAL TEKNOLOJİLERİ KULLANARAK NEFRET SÖYLEMİ VE AYRIMCILIKLA MÜCADELE

UTILIZING DIGITAL TECHNOLOGY FOR SOCIAL COHESION, POSITIVE MESSAGING AND PEACE BY BOOSTING COLLABORATION, EXCHANGE AND SOLIDARITY

DESTEKÇİLER SUPPORTERS

PROJE ORTAKLARI PROJECT PARTNERS

The Hrant Dink Foundation started the project 'Utilizing Digital Technology for Social Cohesion, Positive Messaging and Peace by Boosting Collaboration, Exchange and Solidarity' in 2022, with the financial support of the European Union and Friedrich Naumann Foundation, in partnership with Boğaziçi University and Sabancı University.

In order to combat hate speech, discrimination, and disinformation in the digital space, the project aims to create a partnership between different disciplines such as linguistics, computer sciences, social sciences, the information sector, and civil society by bringing together two pioneering universities in Turkey.

Activities of the project include awareness-raising public events, panels, workshop series and podcasts, developing hate speech detection software, organizing a shared-task AI challenge, preparing a report containing discussions and data on hate speech, and creating multimedia products.

KICK OFF MEETING

'The Middle East Region Hate Speech Inclusive Discourse Meeting' was held at the Hrant Dink Foundation with the collaboration of the International Coalition of Sites of Conscience Europe on July 20-22 in the Havak Hall with the attendance of the project's participating CSOs and institutions from both the Middle East and Turkey.

For three days, the general situation of hate speech in the MENA region and different experiences on how to combat hate speech using artificial intelligence technology was shared. An Inclusive Language Workshop was held on the sources of discrimination and the problems it causes, hate speech and how to establish an inclusive discourse. A closing meeting was held to evaluate the workshops and discuss next steps for the implementation of projects on documenting and raising awareness on hate speech in the region.

ONLINE CAPACITY BUILDING WORKSHOPS

Following the kick-off meeting in Istanbul, between September to December in collaboration with ICSC-Europe, five online workshops were organised, tailored for young activists from the MENA region. The workshops aimed to build the capacities of youth in identifying hate speech and creating and promoting inclusive narratives to combat discrimination in the region.

The workshops provided an introduction to hate speech, discriminatory discourse, prejudice, stereotypes, discrimination, the relationship between hate crime and hate speech. The participants discussed how to engage youth in countering hate speech through the use of social media and how to create and disseminate an inclusive discourse that is focused on human rights and diversity.

ayırıcı söylem, önyargı, kalıp yargı, ayrımcılık, nefret suçu ve nefret söylemi ilişkisi ele alındı. Ayrıca katılımcılar, sosyal medyanın kullanımı yoluyla nefret söylemiyle mücadelede gençleri nasıl harekete geçireceklerini ve insan hakları ve çeşitliliğe odaklanan kapsayıcı bir söylemin nasıl oluşturulup yaygınlaştırılacağını tartıştı.

PANEL SERİSİ

Proje kapsamında nefret söylemi, ayrımcı söylem, dezenformasyon konularında ve dijital alanda hak temelli, çoğulcu ve kapsayıcı bir söylem ile STK'lar, akademisyenler ve medya nezdinde farkındalığı artırmak için paneller düzenleniyor. Bu kapsamda, dijital teknolojilerle birlikte nefret söylemi ve dezenformasyon alanındaki sorunların ve çözüm önerilerinin ele alındığı paneller, 7 Ekim ve 6 Aralık tarihlerinde yapıldı. 7 Ekim'de yapılan 'Toplumsal Kutuplaşmaya Karşı Nefret Söylemi ve Dezenformasyonla Mücadele Pratikleri' panelinde sivil toplum çalışanları, akademisyenler, özel sektör çalışanları ve gazeteciler bir araya geldi. Oturum

başkanlığını Gözlemevi'nin kurucusu Handan Uslu'nun yaptığı panelde, aiXplain Inc'den Kareem Darwish, Centre for Research in the Arts, Social Sciences and Humanities'ten Stefanie Ullmann ve MediaWise kurucu direktörü Alex Mahadevan konuşmacı olarak yer aldı. Panel, vakfın YouTube hesabından İngilizce, Arapça ve Türkçe olarak canlı yayınlandı. 6 Aralık'ta yapılan 'Dezenformasyonla Mücadelede Farklı Yaklaşımlar' başlıklı ikinci panelde sivil toplum çalışanları, akademisyenler, özel sektör çalışanları ve gazeteciler bir araya geldi. Oturum başkanlığını gazeteci Banu Tuna'nın yaptığı panelde, akademisyen Onur Varol, Avukat Kerem Altıparmak ve akademisyen Pınar Dağ konuşmacı olarak yer aldı. Panel, vakfın YouTube hesabından İngilizce ve Türkçe olarak canlı yayınlandı.

ATÖLYELER

Panel serisine ek olarak, dijital aktivizm, dijital okuryazarlık, nefret söylemi tanıma, dijital feminizm, dijital taciz, toplumsal cinsiyete dayalı nefret söylemi ve klicktivizm konularında üç atölye yapıldı. Atölyelere

akademisyenler, gazeteciler, sivil toplum çalışanları, insan hakları alanında çalışan aktivistler ve gençler katıldı.

Birinci atölye olan 'Doğruluk Kontrolü' atölyesi Haziran 2022'de Doğruluk Payı Platformu işbirliğiyle yapıldı. Atölyede katılımcılar, doğruluk kontrolü ve nefret söylemi ilişkisini ve medya okuryazarlığı hakkında temel kavramları öğrendi. İkinci atölye Ekim 2022'de MediaWise kurucu direktörü Alex Mahadevan'ın kolaylaştırıcılığında yapıldı. Atölyede gençlere, bilinçli bir dijital okuyucu olarak sosyal medyada bir içerik gördüklerinde bilginin kim tarafından paylaşıldığı, kaynağına nasıl erişildiği ve farklı kaynaklardan bilginin nasıl teyit edilebileceği konularında bilgiler aktarıldı. Üçüncü atölye olan 'Benim Verim Benim Hayatım', Tactical Tech'in What the Future Wants projesi kapsamında Gözlemevi.org işbirliğiyle yapıldı. Katılımcılar, atölye boyunca 'çöp karıştırma' ve 'evet-hayır' gibi oyunlarla, veri mahremiyeti, teknoloji şirketlerinin mahremiyet ihlalleri ve teknoloji ürünlerinde

yaşanabilecek ne gibi düzenlemelerle veri mahremiyetinin korunabileceği üzerine tartıştı.

MEDYA İZLEME VE NEFRET SÖYLEMİ TARAMALARI

Projede geliştirilecek algoritmanın eğitilmesi ve test edilmesi için Hrant Dink Vakfı'nın 2009 yılından beri sürdürdüğü sistematik medya izlemesine devam edildi. Yazılı basında ulusal, etnik ve dinî grupları hedef alan ve nefret söylemi içeren haber ve köşe yazıları taranarak eleştirel söylem analizi yöntemiyle incelendi. Gündemle ilişkili olarak nefret söylemi içeren haberler bu konuda farkındalık yaratmak ve kamuoyu oluşturmak adına vakfın sosyal medya hesaplarında ve web sitesinde haftalık olarak paylaşıldı. Aynı zamanda, bu haberlerden hazırlanan aylık seçkiler, vakfın sosyal medya hesaplarında ve web sitesinde paylaşıldı.

PANEL SERIES

Within the scope of the project, panels were organized to create an understanding among NGOs, academics and the media of a rights-based, pluralistic and inclusive discourse in the digital field in order to raise awareness about hate speech, discriminatory discourse and disinformation. Along with the digital technologies designed in this context, panels were held on October 7 and December 6 discussing problems and proposed solutions in the field of hate speech and disinformation. The panel 'Combating Hate Speech and Disinformation against Social Polarization' was held on October 7 and was moderated by Handan Uslu, the founder of Gözlemevi, and the panelists included Kareem Darwish from aiXplain Inc, Stefanie Ullmann from the Center for Research in the Arts, Social Sciences and Humanities, and Alex Mahadevan, founding director of MediaWise. The panel was broadcast live on the foundation's YouTube channel in English, Arabic, and Turkish.

In the second panel 'Different Approaches to Combating Disinformation' held on December 6, civil society workers, academics, private sector employees, and journalists came together. The panel was moderated by journalist Banu Tuna and speakers included academic Onur Varol, lawyer Kerem Altıparmak and academic Pınar Dağ. The panel was broadcast live on the foundation's YouTube channel in English and Turkish.

WORKSHOPS

Within the scope of the project, in addition to the panel series, three workshops were held on digital activism, digital literacy, hate speech recognition, digital feminism, digital harassment, gender-based hate speech and clicktivism. The workshops were held with the participation of those working in the field of human rights and youth. The first workshop, Fact-Checking, was organized in June 2022 in cooperation with the İzlemedeyiz Association - Doğruluk Payı. During the workshop,

participants learned basic concepts about media literacy and the relationship between hate speech and fact-checking. The second workshop was held in October 2022 under the facilitation of MediaWise founding director Alex Mahadevan. The participants were taught how to analyze content on social media as digitally literate users by tracing who shared the information, how to reach the source of the content, and how to proof-check information through different sources. The third workshop, My Data My Life, was organized in December 2022 in cooperation with the Gözlemevi.org under Tactical Tech's "What the Future Wants" project. Using games such as 'dumpster diving' and 'yes or no', throughout the workshop participants discussed data privacy, privacy violations by technology companies, and what regulations could be made to protect data privacy.

MEDIA MONITORING

The systematic media monitoring which has been implemented by the Hrant Dink Foundation since 2009 continued in order to train and test the algorithm to be developed within the scope of the project. News and columns in the print media targeting national, ethnic, and religious groups and containing hate speech were scanned and analyzed by using critical discourse analysis. In relation to the agenda, news and columns containing hate speech were shared weekly on the foundation's social media accounts and website in order to raise awareness and public opinion on this issue. At the same time, monthly selections prepared from these news were shared on the foundation's social media accounts and website.

PROJE KOORDİNATÖRÜ
PROJECT COORDINATOR
ELİF GÜL ŞAHİN

Kapsayıcı Dil Atölyeleri, bir arada yaşamayı tehdit eden ayrımcı söylemlere karşı alternatif, kapsayıcı ve hak temelli bir dilin üretilmesine katkı sağlamayı ve yazılı basında yaygınlaşan nefret söylemi üretimi hakkında farkındalık oluşturmayı hedefliyor. Bu amaçla Hrant Dink Vakfı tarafından geçtiğimiz yıllarda proje bünyesinde yaygınlaştırılan atölyelerin yapılmasına 2022 yılında da devam edildi.

Bu atölye çalışması, 'ayrımcılık', 'ayrımcı söylem ve nefret söylemi' ve 'kapsayıcı dil' temalarına odaklanan üç ana bölümden oluşuyor.

Atölyede,

- Ayrımcılık, ayrımcılığın kaynağı ve ayrımcılığın neden olduğu toplumsal sorunlar hakkında bilgi sahibi olunması,
- Ayrımcı söylemin ve nefret söyleminin tanınması ve fark edilebilmesi,
- Nefret söylemiyle mücadelede çoğulcu ve

diyaloğa dayalı kapsayıcı bir dil kurabilmek için yapılabileceklerin anlaşılması hedefleniyor.

Atölye üç ana bölümden oluşuyor:

Ayrımcılık ve ilişkili kavramlar

- Kalıpyargı, önyargı ve ayrımcılık arasındaki ilişki
- Farklı ayrımcılık biçimleri
- Ayrımcılığın neden olduğu toplumsal sorunlar

Ayrımcı söylem ve nefret söylemi

- Nefret söylemi
- Nefret söylemini tanımak
- Hrant Dink Vakfı'nın medyada nefret söylemi izleme çalışmaları

Kapsayıcı Dil

- Kapsayıcılık
- Kapsayıcı dil oluşturma stratejileri
- Kapsayıcı bir dilin yaygınlaştırılması

2022'de toplam 43 atölye yapıldı ve 750 katılımcıya ulaşıldı. Proje kapsamında yapılan atölyelere 400

ortaokul, lise ve üniversite öğrencisine ek olarak öğretmenler, sivil toplum kuruluşu ve toplum temelli faaliyetler yürüten kurum çalışanlarıyla özel sektör çalışanları katıldı.

Atölye sonrasında yapılan değerlendirmelerin sonucunda katılımcıların tamamı, bu atölyeyi başkalarına önereceğini belirtti. Katılımcılar, bu atölyenin, ayrımcı dili daha çabuk fark etmekte ve söylemlere insan hakları açısından bakmakta faydalı olduğunu belirtti.

Atölyeler, kurum talepleri ve açık çağrı yolu ile yaygınlaştırıldı. Bu süreçte İELEV, CEİD, Hisar Okulları, ODTÜ, Yeşilköy Ermeni Okulu, Feriköy Ermeni Okulu ve İstanbul Göç Araştırmaları Merkezi ile işbirliği yapıldı.

KAPSAYICI DİL ATÖLYESİ

INCLUSIVE DISCOURSE WORKSHOP

DESTEKÇİ
SUPPORTER

Hollanda Kraliyeti

Inclusive Language Workshops aim to contribute to the production of an alternative, inclusive and rights-based language against discriminatory discourses that threaten coexistence, and to raise awareness about the widespread production of hate speech in the print media. For this purpose, the workshops, which were expanded within the scope of the project in the past years, continued to be held by the Hrant Dink Foundation in 2022.

The workshop consists of 3 primary themes focusing on 'discrimination', 'discriminatory discourse and hate speech', and 'inclusive discourse'.

The main objectives of the workshop are:

- Gaining knowledge of discrimination, the sources of discrimination, and the social issues which generate discrimination,
- Raising awareness about and recognizing discriminatory discourse and hate speech,
- Combating hate speech through a pluralistic and inclusive discourse.

The workshops are conducted in three main sessions:

Discrimination and related concepts

- The relationship between stereotypes, prejudice, and discrimination
- Types of discrimination
- Societal issues engendering discrimination

Discriminatory discourse and hate speech

- Hate speech
- Recognizing hate speech
- Hrant Dink Foundation's studies in monitoring hate speech in the media

Inclusive discourse

- Inclusivity
- Strategies to generate inclusive discourse
- Proliferating an inclusive discourse

In 2022, 43 workshops were held, reaching 750 participants. 400 of these participants were secondary school, high school and university students, with

the rest being teachers, NGO and community-based employees as well as private sector employees.

In the evaluations completed after the workshops, the participants indicated that they would recommend these workshops to others. The participants expressed that the workshops enabled them to recognize discriminatory discourse and consider discourse in general through the lens of human rights.

The workshops were disseminated through institutional requests and open calls. In this process, cooperation was made with the following schools and institutions; İELEV, CEİD, Hisar Schools, METU, Yeşilköy Armenian School, Feriköy Armenian School, and Istanbul Migration Research Center.

Hrant Dink Vakfı ve Minority Rights Group Europe işbirliğinde yürütülen projede, Türkiye'deki ve Avrupa Birliği üyesi ülkelerdeki sivil toplum kuruluşlarının, göçmenlere, etnik ve dinî azınlıklara ve dezavantajlı gruplara yönelik, yazılı ve çevrimiçi medyadaki nefret söylemine karşı koyma kapasitelerini güçlendirmek hedeflendi.

VIDEO ÜRETİMİ

Proje kapsamında 30 sivil toplum kuruluşunun video üretimi için çalışma grupları oluşturuldu ve vakfın süpervizörlüğü altında her grup farklı alanlarda kendi kampanya videolarını üretti. Kadın hakları, azınlık hakları, insan hakları, kırılgan gruplar ve hukuk/iletişim/medya temalarına odaklanan beş video, bu alanlarda çalışan sivil toplum katılımcıları tarafından üretildi. Videolar, katılımcı sivil toplum kuruluşlarının sosyal medya hesaplarında paylaşıldı.

PROJE EKİBİ
PROJECT TEAM
SELVİHAN OKUMUŞ
YASEMİN KORKMAZ

NEFRET SÖYLEMİYLE MÜCADELE ETMEK İÇİN TÜRKİYE VE AB YENİ ÜYE ÜLKELERİNİN BİRLİKTE ÖĞRENME VE İŞBİRLİĞİ PROJESİ

LEARNING AND COLLABORATING
ON COUNTERING HATE SPEECH
IN TURKEY AND NEW EU MEMBER STATES

DESTEKÇİLER
SUPPORTERS

PROJE ORTAĞI
PROJECT PARTNER

The project which was carried out under the joint coordination of the Hrant Dink Foundation and Minority Rights Group Europe. It aimed to strengthen the capacities of civil society organizations in Turkey and new EU member states in countering hate speech in the media towards migrants and persons belonging to ethnic and religious minorities.

VIDEO PRODUCTION

Within the scope of the project, participants of 30 civil society organizations were divided into groups for the video production and each group produced their own campaign videos in different fields under the supervision of the foundation. Five videos focusing on the themes of women's rights, minority rights, human rights, fragile groups and law/communication/media were produced by civil society participants working in these fields. These videos were shared on the social media accounts of the participating civil society organizations.

BUDAPEŞTE DENEYİM TOPLANTISI

23-25 Mart tarihlerinde projenin katılımcılarından 10 STK temsilcisiyle çevrimiçi nefret söylemine, nefret söylemiyle mücadele yöntemlerine ve örnek kampanyalara odaklanan bir program Budapeşte'de yapıldı.

BRÜKSEL DENEYİM TOPLANTISI

15-17 Mayıs tarihlerinde aynı katılımcılarla Brüksel'de düzenlenen toplantıda Avrupa Parlamentosu'nun farklı birimleriyle görüşmeler yapıldı. Bu görüşmelerde, katılımcı sivil toplum temsilcileri, insan hakları alanında yaşanan hak ihlallerini ve yaptıkları çalışmaları anlattı.

ULUSLARARASI NEFRET SÖYLEMİYLE MÜCADELE KONFERANSI

Projenin kapanış konferansı, 17 Haziran'da Ülkü Doğanay'ın yaptığı açılış konuşmasıyla başladı ve dört oturumla devam etti. Konferans, projenin katılımcısı

olan sivil toplum kuruluşlarının, Türkiye'de ve uluslararası alanda ayrımcılık, demokrasi, eşitlik, insan hakları, ayrımcı söylem ve nefret söylemi konularında çalışan kişi ve kurumların katılımıyla yapıldı. Bu konferansla, nefret söylemiyle mücadele etmek, bilgi ve deneyim paylaşımı yapmak, ortak iletişim ağları oluşturmak ve kurumlar arası işbirliğini güçlendirmek için bir platform sağlanması hedeflendi. 18 Haziran'da iki oturum hâlinde yuvarlak masa tartışmaları yapıldı. Tartışmalarda, katılımcı STK'ların kendi alanlarında nefret söylemini nasıl deneyimlediği, nefret söylemiyle nasıl mücadele ettiği, mücadeleleri sırasında karşılaşılan zorlukların neler olduğu, bu zorlukları aşmak için neler yapıldığı ve nefret söylemiyle mücadele alanında sektörler arasında mevcuttan daha fazla ya da başka nasıl işbirlikleri yapılabileceği konularında deneyimler paylaşıldı.

EXPERIENCE SHARING MEETING IN BUDAPEST

On March 23-25, a program focusing on online hate speech, methods of combating hate speech, and best practice campaigns was held in Budapest with 10 NGO representatives from the project's participants.

EXPERIENCE SHARING MEETING IN BRUSSELS

On May 15-17 a second meeting was held in Brussels with the same participants. During the program, meetings were held with different units of the European Parliament. In these meetings, the participating civil society representatives talked about human rights violations and their work.

INTERNATIONAL CONFERENCE ON COUNTERING HATE SPEECH IN THE MEDIA

The final activity of the 'Learning and Collaborating on Countering Hate Speech in Turkey and New EU Member States' project began with the opening

speech of Ülkü Doğanay on June 17 and continued with four panels. The project's participating CSOs, individuals and institutions from both Turkey and Europe that work on discrimination, democracy, equality, human rights, discriminatory discourse, and hate speech participated in the conference. The goal of the conference was to provide a platform to exchange knowledge and experience, build joint communication networks, and strengthen institutional collaboration to counter hate speech.

On June 18, roundtable discussions were held in two sessions. In the discussions, the participating CSOs shared how they experienced hate speech in their respective fields, how they combatted hate speech, the challenges they faced during their struggles, what they did to overcome these challenges, and how the existing collaboration between different sectors as well as new types of collaborations in the field of combating hate speech could be strengthened.

PROJE EKİBİ
PROJECT TEAM
BESTE TABAK
YASEMİN KORKMAZ

DERİN ÖĞRENME VE SÖYLEM ANALİZİ İLE NEFRET SÖYLEMİ TARAMASI PROJESİ

PROJECT ON HATE SPEECH SCREENING VIA DEEP LEARNING AND DISCOURSE ANALYSIS TECHNIQUES

DESTEKÇİ
SUPPORTER

İstanbul İsveç Başkonsolosluğu'nun finansal desteği ve Hrant Dink Vakfı'nın yürüttüğü proje kapsamında, ayrımcı söylem ve nefret söylemiyle mücadele etmek amacıyla, derin öğrenme teknikleri ve söylem analizi vasıtasıyla Türkçede nefret söyleminin tespit edilmesi için kullanılacak dijital bir araç geliştirildi. Doğal dil işleme teknikleri kullanılarak Türkçe metinlerdeki nefret söylemini yüksek hız ve performansla tespit etmek amacıyla uyarı üretebilen bir sistem tasarlandı. Proje boyunca yapılan etkinliklerde, nefret söylemi konusunda farkındalık yaratılmasına ve nefret söylemiyle mücadelede sivil toplum ve akademinin bir araya gelmesine katkıda bulunuldu.

DENEYİM PAYLAŞIM TOPLANTISI

İlk ikisi 2021 yılında düzenlenen deneyim paylaşım toplantılarının üçüncüsü 19 Ağustos tarihinde, Dr. İdil Engindeniz moderatörlüğünde çevrimiçi olarak yapıldı. Dezenformasyon, doğal dil işleme, derin

öğrenme, makine öğrenimi, toplumsal cinsiyet eşitliği gibi alanlarda çalışan uzmanlar, proje deneyimlerini ve çalışmalarını paylaştı. Ardından, proje kapsamında geliştirilen algoritmanın yöntem ve geliştirme aşamalarına dair metodoloji paylaşıldı, algoritmanın açık kaynak olarak paylaşılma süreci aktarıldı ve uzun vadeli ihtiyaçları belirlendi. Toplantıya Boğaziçi Üniversitesi, Koç Üniversitesi, Kadir Has Üniversitesi, Alternatif Bilişim Derneği ve teyit.org katıldı. Katılımcılar, kendi proje deneyimlerinden yola çıkarak çeşitli önerilerde bulundu ve farklı alanlarda yürütülen çalışmaların birbirlerini besleyebilecek yanlarını ve kurulabilecek işbirliklerini tartıştı.

ODAK GRUP TOPLANTILARI

Proje kapsamında geliştirilen algoritmanın farklı aşamalarda gösterdiği sonuçları karma gruplarla paylaşmak amacıyla 23 Nisan, 13 Haziran ve 28 Temmuz tarihlerinde yaklaşık on beşer kişinin katıldığı

toplantılar yapıldı. Çevrimiçi düzenlenen toplantılara proje ekibinin yanı sıra öğrenciler, akademisyenler ve gazeteciler katıldı. Toplantılarda, katılımcıların soru ve önerileriyle algoritmanın eğitimindeki ihtiyaçlar belirlendi. Algoritmanın örnek haberlerle geliştirildiği metodoloji çerçevesinde, nefret söylemi içerdiği algoritma tarafından tespit edilen haberler tartışıldı. Algoritmanın yanlış sonuç verdiği örneklerin üzerinde durularak sorunların neler olabileceğine dair tartışmalar yürütüldü.

ÇEVİRİMİÇİ KONUŞMA

16 Ağustos'ta 'Nefret Söyleminin Yayılmasında Algoritmalar ve Teknoloji Şirketlerinin Rolü' başlıklı çevrimiçi konuşma yapıldı. Konuşmada, Center for Countering Digital Hate kurucu direktörü Imran Ahmed'in katılımıyla ve Tirşe Erbaysal Filibeli moderatörlüğünde dijital platformlar aracılığıyla nefret söyleminin nasıl yayıldığı, algoritmaların toplum

Conducted by the Hrant Dink Foundation with the financial support of the Consulate General of Sweden in Istanbul, the project aims to develop a Turkish digital tool to be used in the detection of hate speech with deep learning techniques and discourse analysis, in order to combat discriminatory language and hate speech. The project aims to create a successful system that can detect hate speech in Turkish texts with a high detection rate and performance by using natural language processing techniques and generating warnings. This project also aims to raise awareness about hate speech, and to contribute to the gathering of civil society and academia in combating hate speech.

EXPERIENCE SHARING MEETING

Within the scope of the project, the third experience sharing meeting, the first two of which took place in 2021, was held with the moderation of Dr. İdil Engindeniz on August 19. During this meeting,

methodology regarding the development process of the algorithm created within the scope of the project was shared and the means of enabling access to the algorithm as an open source and its long term needs were determined. Boğaziçi University, Koç University, Kadir Has University, teyit.org, and Alternative Informatics Association attended the meeting. The participants made various suggestions based on their own project experiences and discussed possible collaboration avenues and how activities carried out in different fields can support each other.

FOCUS GROUP MEETINGS

In order to share the results of the algorithm at different stages, focus group meetings were held by the participation of around 15 people on April 23, June 13 and July 28. In addition to the project team, students, academics and journalists attended the online meetings. During the meetings, through the questions and suggestions of the participants, needs in

the training of the algorithm were determined. Within the framework of the methodology with which the algorithm was developed with sample news the news that were found to contain hate speech were discussed. Discussions were held on what the problems might be by emphasizing the examples where the algorithm gave wrong results.

ONLINE TALK

The online talk titled 'Algorithms and the Role of Big Tech Companies in Hate Speech' was held on August 19. With the participation of Imran Ahmed, founder and director of Center for Countering Digital Hate, and with the moderation of Tirşe Erbaysal Filibeli, the online talk focused on how hate speech spreads through digital platforms, the role of algorithms on society and information ecosystems, and how algorithms increase company profits with hate speech content and keep users on platforms.

ve bilgi ekosistemi üzerindeki rolleri, algoritmaların nefret söylemi içerikleriyle şirket kârlarını artırması ve kullanıcıları platformlarda tutması konuları ele alındı.

MULTİMEDYA ÜRÜNLERİ

Proje kapsamında nefret söylemi ve ayrımcı söylem ile mücadelede farkındalık yaratmak amacıyla altı video üretildi. Medya izleme çalışmasının metodolojisi çerçevesinde hazırlanan videolarda nefret söyleminin tespitinde kullanılan sorulara, nefret söylemi kategorilerine, nefret söyleminin nasıl üretildiğine, nefret söylemi üretiminde sıkça karşılaşılan kalıplara ve projenin çıktılara yer verildi.

#NefretSöylemineHayır

#BilBakalımKim

#Kimliği Aşağılamaya Hayır

#Kimliği Genellemeye Hayır

#Kimliği Hedef Göstermeye Hayır

#Kimliği Düşmanlaştırmaya Hayır

adlarıyla yaygınlaştırılan videolar, Hrant Dink Vakfı'nın sosyal medya kanalları aracılığıyla paylaşıldı.

PANEL: NEFRET SÖYLEMİ TESPİTİNDE BİR ARAÇ: ALGORİTMA GELİŞTİRMEK

Projenin tanıtımıyla başlayan çevrimiçi kapanış panelinde algoritmanın son hâli katılımcılarla paylaşıldı. Haber küpürleriyle yapılan denemelerde algoritmanın, nefret söylemi var ya da yok olarak cevap verdiği, nefret söylemi var sonucunu gösteriyorsa o söylemi gösteren kelimeleri öne çıkarıp çıkarmadığı denendi. Algoritmanın başarı oranını arttırmak için neler yapılabileceği, algoritma açık kaynak olarak paylaşılsa ne gibi sorunlarla karşılaşabileceği ve bu sorunların nasıl önlenebileceği konuşuldu. Panele öğrenciler, akademisyenler ve gazeteciler katıldı.

PROJE EKİBİ

PROJECT TEAM

AYŞE NAÇAR

EBRU ÖZDEŞ

FERHAT ASNIYA

NAZLICAN YILMAZ

ÖZKAN BULUT

TÜTENGÜL KÜÇÜKER

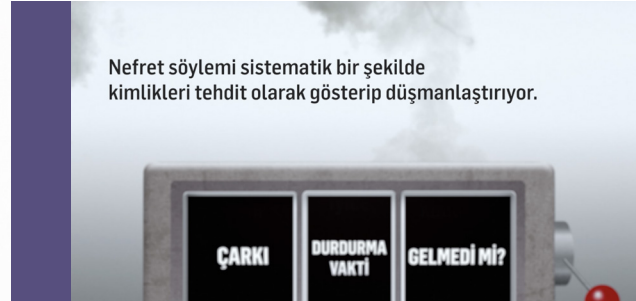
Ayrımcılıkla mücadele eden sivil toplum aktörlerinin desteklenmesini ve güçlendirilmesini hedefleyen proje, Avrupa Birliği'nin finansal desteğiyle Hrant Dink Vakfı yürütücülüğünde, Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi ve Uluslararası Olof Palme Merkezi ortaklığıyla 1 Şubat 2019 ile 31 Temmuz 2022 tarihleri arasında yürütüldü. Proje kapsamında Türkiye'de insan hakları ve demokrasi alanında çalışan yerel ve ulusal STK'lar arasında bilgi paylaşımının güçlendirilmesi, sürdürülebilir sonuçlar elde edilebilmesi, Türkiye ve Avrupa'daki STK'lar arasında dayanışma ağlarının ve işbirliklerinin kurulması ve toplumdaki farklı aktörlerin bir araya gelmesiyle STK'ların geniş kitlelere erişiminin sağlanması amaçlandı.

2020 ve 2021 yılındaki Covid 19 salgını sırasında bazı aktiviteler çevrimiçi olarak yürütüldü. 2021 yılının sonlarına doğru, proje kapsamında planlanmış aktivitelerin, panel, atölyeler ve ziyaretlerin yüz yüze yapılması mümkün oldu.

Türkiye yazılı basınında nefret söyleminin hedefi olmayanlar
BİL BAKALIM KİM?

Nefret söylemi sistematik bir şekilde
kimlikleri tehdit olarak gösterip düşmanlaştırıyor.

MULTIMEDIA PRODUCTS

Within the scope of the project, six videos were produced to increase awareness in combating hate speech and discriminatory discourse. In the videos prepared within the framework of the methodology of the media monitoring work, the questions used in the detection of hate speech, the categories of hate speech, how hate speech is generated, the patterns frequently encountered in the production of hate speech and the outputs of the project were included.

All videos which were produced with the following titles were shared via Hrant Dink Foundation's social media channels.

#NoToHateSpeech

#GuessWho

#NoToHumiliationOfIdentity

#NoToGeneralizationOfIdentity

#NoToTargetingOfIdentity

#NoToHostilizingOfIdentity

PANEL: A TOOL TO DETECT HATE SPEECH: DEVELOPING ALGORITHM

The closing panel of the project began with the introduction of the project. A demo version of the algorithm was shared with the participants. As presented in the demo, the algorithm which is trained by news items responds as to whether or not text includes hate speech and those parts of the text which lead to the algorithm to detect hate speech are highlighted. With the participation of students, academics and journalists, some major questions such as what can be done to increase the success rate of the algorithm, what problems can be encountered if the algorithm is shared as an open source, and how these problems can be prevented were raised and discussed during the panel.

AYRIMCILIKLA MÜCADELE VE BİR ARADA YAŞAM İÇİN SİVİL TOPLUMU GÜÇLENDİRME

EMPOWERING CSO'S AND SPARKING CHANGE FOR TACKLING DISCRIMINATION AND PROMOTING DIVERSITY

DESTEKÇİ

SUPPORTER

PROJE ORTAKLARI PROJECT PARTNERS

İPM | IPC İSTANBUL POLİTİKALAR MERKEZİ
SABANCI ÜNİVERSİTESİ KAMPUSU
İSTANBUL POLICY CENTER
AT SABANCI UNIVERSITY

The project, which aims to support and empower civil society actors struggling against discrimination, was implemented between February 1, 2019 and July 31, 2022, with the financial support of the European Union, under the direction of Hrant Dink Foundation, in partnership with Sabancı University Istanbul Policy Center and Olof Palme International Center. Within the scope of the project, empowering the exchange of information between local and national CSOs working in the fields of human rights and democracy in Turkey, achieving sustainable results, establishing solidarity networks and cooperation between civil society in Turkey and Europe, and providing access of CSOs to larger masses, bringing together different actors in society were pursued.

During the COVID-19 pandemic in 2020 and 2021, some activities were conducted online. Towards the end of 2021, it was possible to carry out the face to face activities, panels, workshops and visits as planned under the project.

Proje kapsamında yürütülen 'Hrant Dink Vakfı Hibe Programı', Türkiye'de insan hakları ve demokrasinin güçlendirilmesini, hak ve özgürlüklerin korunmasını, karşılıklı anlayış, diyalog ve güven inşası yoluyla farklı etnik, sosyal ve politik grupların bir arada yaşamasının desteklenmesini amaçlayan projelere finansal destek sağladı. 29 şehirden 148 kurumun başvurduğu program çerçevesinde azınlık hakları, çocuk ve gençlik çalışmaları, ekolojik haklar, toplumsal cinsiyet, STK güçlendirme, göç ve mülteci çalışmaları, insan hakları, kültürel çalışmalar ve medya alanlarında Ankara, Bitlis, Diyarbakır, Hakkâri, İstanbul, İzmir ve Kars'ta yürütülen 15 projeye destek verildi.

Projenin bir diğer ayağını oluşturan 'Hrant Dink Vakfı STK Hareketlilik Programı', Türkiye'deki sivil toplum çalışanlarının, dünyanın farklı yerlerinde insan hakları, çatışma çözümü, hafıza çalışmaları, ifade özgürlüğü, kültürel çalışmalar, medya ve sanat alanlarında faaliyet

gösteren sivil toplum kuruluşlarında dönemsel deneyim kazanmalarını amaçladı. Her ne kadar Covid 19 salgını nedeniyle program ertelenmek zorunda kaldıysa da, 2021 yılının ikinci yarısından itibaren 10 bursiyer kendilerine ev sahipliği yapan bi'bak (Almanya), EUROM (İspanya), Dejusticia (Kolombiya), Allianz Kulturstiftung (Almanya), Europa Nostra (Belçika), Minority Rights Group (İngiltere), MitOst (Almanya), The Institute for Justice and Reconciliation (Güney Afrika), European Endowment for Democracy (Belçika) and Lesvos Legal Center (Yunanistan) işbirliğiyle programa katıldı.

Proje süresince Koç Üniversitesi Sosyal Etki Forumu (KUSIF) ile izleme ve değerlendirme yapıldı. KUSIF, proje aktivitelerine katıldı, proje ortakları, sivil toplum temsilcileri ve projelerine destek verilen sivil toplum çalışanları ile birebir görüşmeler yaptı, proje ekibine kısa raporlar sundu ve projenin bitiminde Avrupa Birliği Delegasyonu ile paylaşılan geniş bir değerlendirme raporu hazırladı.

Rapordaki değerlendirmede, hibe programı kapsamında desteklenen sivil toplum kuruluşlarının, kurumsal yapılarını güçlendirdikleri, insan hakları konusunda yaratıcı teknikler ve metotlarla tanıştıkları, ayrımcılık konusunda başvurdukları projelerini başarıyla yürüttükleri belirtildi.

BİR ARADA YAŞAM FESTİVALİ

2-3 Temmuz'da İstanbul Lütfi Kırdar Kongre Merkezi'nde Türkiye ve Türkiye dışından sivil toplum kuruluşlarının, hak savunucularının, aktivistlerin, akademisyenlerin, öğrencilerin ve sivil topluma ilgi duyanların katıldığı Bir Arada Yaşam Festivali yapıldı. Hakikat Adalet Hafıza Merkezi işbirliği ile hazırlanan festivalde, sivil toplumda insan hakları, mülteciler, toplumsal cinsiyet, ekoloji, kültürel miras, sanat ve pek çok farklı alanda çalışmalar yürüten kurumlar ve uzmanlar yer aldı.

Festival kapsamında yetişkinlere, gençlere ve çocuklara

yönelik diyalog, insan hakları ve bir arada yaşam odaklı yaratıcı atölyeler yapıldı, ulusal ve uluslararası bilgi paylaşımı ve deneyim aktarımının sağlanması için düzenlenen panellere 400'ün üstünde dinleyici katıldı. İki gün boyunca sivil toplum kuruluşları arasındaki iletişimin güçlendirilmesi ve bu kuruluşların geniş kitlelerle buluşması için Türkiye'nin farklı şehirlerinden 34 sivil toplum kuruluşunun stantları kuruldu. Festivalde ayrıca Bajar, Nilipek, Cümbüş Cemaat, Can Kazaz ve İstanbul Soundpainting Orkestra performanslarını sergilediler.

1 Temmuz'da Hrant Dink Vakfı Anarad Hıgutyun Binası'nda aralarında Türkiye'den ve Türkiye dışından konukların bulunduğu 150 kişinin katılımıyla bir tanışma etkinliği yapıldı. Panelistler ve atölye kolaylaştırıcıları, Kanada, Uganda, Kuzey İrlanda, Güney Afrika, Macaristan, Arjantin, Sri Lanka, Hindistan, Almanya ve ABD dahil dokuz ülkedendi. Paneller, atölyeler ve yuvarlak masa toplantılarının yer aldığı festivale

The 'Hrant Dink Foundation Grant Programme', carried out within the scope of the project, provided financial support to projects aiming to empower human rights and democracy, to protect rights and freedoms, to support the coexistence of different ethnic, social and political groups through mutual understanding, dialogue and confidence building in Turkey. Within the framework of the programme, to which 148 institutions from 29 cities applied, 15 projects were supported and carried out in the fields of minority rights, child and youth studies, ecological rights, gender, empowering civil society, migration and refugee studies, human rights, cultural studies and media fields were supported in Ankara, Bitlis, Diyarbakır, Hakkari, Istanbul, Izmir and Kars.

The 'Hrant Dink Foundation CSO Mobility Programme', which is another part of the project, aimed to enable civil society workers in Turkey to gain practical experience in non-governmental organizations working in the fields of human rights, conflict resolution, memory studies, freedom of expression, cultural studies, media and art

in different parts of the world. 10 fellows participated in the programmes. Although the program had to be postponed due to the COVID-19 pandemic, from the second half of 2021 onwards, 10 fellows participated in cooperation with the host institutions bi'bak (Germany), EUROM (Spain), Dejusticia (Colombia), Allianz Kulturstiftung (Germany), Europa Nostra (Belgium), Minority Rights Group (UK), MitOst (Germany), the Institute for Justice and Reconciliation (South Africa), European Endowment for Democracy (Belgium) and Lesvos Legal Center (Greece).

During the project, a monitoring and evaluation process was carried out with the Koç University Social Impact Forum (KUSIF). KUSIF participated in the project activities, held one-on-one interviews with the project partners, civil society representatives, civil society fellows supported within the scope of the project and submitted short reports to the project team and a comprehensive evaluation report shared with the European Union Delegation at the end of the project.

The report particularly emphasized the programme's positive contribution to the capacity building of civil society projects supported under the grant programme. By virtue of the programme, it was stated that the grant receiving institutions strengthened their institutional structures, became acquainted with creative techniques and methods on human rights and successfully carried out their projects on the issue of discrimination.

THE FESTIVAL OF CO-EXISTENCE

The Festival of Co-Existence was held on 2-3 July, at the Istanbul Lütfi Kırdar Congress Center with the participation of civil society organizations, rights defenders, activists, academics, students and those interested in civil society from Turkey and abroad. In cooperation with The Truth Justice Memory Centre, the festival featured institutions and experts working in civil society from the fields of human rights, refugees, gender, ecology, cultural heritage, art and many other fields.

Within the scope of the festival creative workshops

focusing on dialogue, human rights and coexistence were organized for adults, youth and children, and more than 400 listeners participated in the panels held to ensure national and international information and experience sharing. During the two days, the stands of 34 civil society organizations from different cities of Turkey were set up to strengthen communication between civil society organizations and enable the larger public to meet these organizations. Bajar, Nil İpek, Cümbüş Cemaat, Can Kazaz and İstanbul Soundpainting Orchestra also performed at the festival.

On 1 July, Hrant Dink Foundation held a reception ceremony at its office with the participation of 150 people, including local and international guests. Panelists and workshop facilitators came from nine different countries, including Canada, Uganda, Northern Ireland, South Africa, Hungary, Argentina, Sri Lanka, India, Germany and the United States. A total of 69 civil society specialists from Turkey participated in the festival which was organized with panels, workshops,

Türkiye’den toplam 69 sivil toplum uzmanı katıldı. İstanbul dışından katılan atölye yürütücüleri ve panelistler, Diyarbakır, Ankara, Mersin ve İzmir gibi şehirlerdendi. İstanbul, Hatay, İzmir, Ankara, Antalya, Diyarbakır, Bitlis, Dersim, Antep, Balıkesir, Van, Ordu, Samsun ve Çanakkale’den toplam 34 sivil toplum kuruluşu festival alanında stant kurdu.

Etkinliklerin bir kısmı İstanbul dışındaki katılımcılara da ulaştırılmak için hibrit yapıldı ve konuşmalar HDV’nin YouTube kanalında canlı olarak yayınlandı.

Festivalde, panellerin yanı sıra eş zamanlı olarak atölyeler de düzenlendi. Atölyeler şu konulara odaklandı: Sözlü tarihi anlamlandırma, bir arada yaşama, aktivist tükenmesiyle baş etme, kapsayıcı dil, gençlerle görünmez ırkçılık, sivil toplumda kampanya yaratmak ve hikâye anlatıcılığı, Türkiye’de gençlik katılımı ve katılım basamakları.

Festivalin erişilebilir ve kapsayıcı olması için festivalde

ve festivale hazırlık sürecinde Erişilebilir Her Şey sosyal girişim kampanyasıyla işbirliği yapıldı. Festival alanı engellilerin erişimine uygun olarak düzenlendi ve panellerde simultane işaret dili çevirisi yapıldı.

400 kişinin katıldığı festival boyunca yaklaşık 30 bin kişi panellerin canlı yayınına Facebook ve Twitter üzerinden erişim sağladı. Festival boyunca canlı yayınlanan panel ve konuşmalara Hrant Dink Vakfı’nın web sitesinden, YouTube kanalından ve aşağıdaki QR kodundan ulaşabilirsiniz.

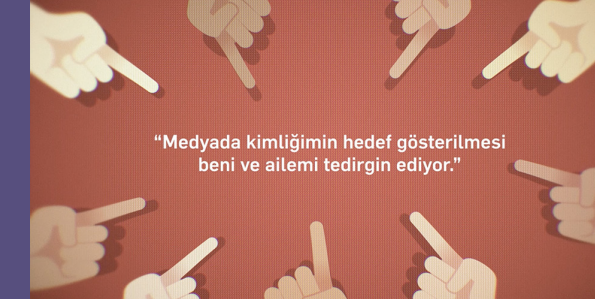
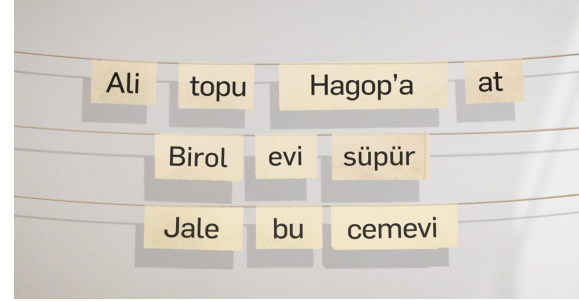

Proje kapsamında, ‘eğitimde ayrımcılık’ ve ‘kapsayıcılık ve eşitlik’ konularında iki multimedya üretildi. Konusu

eğitimde ayrımcılık olan ilk videoda Upworthy’nin ‘A Class That Turned Around Kids’ Assumptions of Gender Roles!’ adlı ilham verici videosu referans olarak alındı. Video, kalıpyargıların yeniden üretilmesinin küçük yaşlarda başlayıp eğitim sistemiyle pekiştirildiğini ve örgün eğitimde çeşitliliğin temsiline önemini vurguluyor. ‘Kapsayıcı Eğitim’ başlıklı videoya Türkçe ve İngilizce olarak HDV’nin sosyal medya hesaplarından ve YouTube kanalından ulaşılabilir. İkinci videonun konusu kapsayıcılık ve eşitlik olarak seçildi. Bu videoda, Accenture’ın ‘Inclusion starts with I’ videosu referans alındı. Türkiye’de ayrımcılığa maruz kalan kimliklerin kendi ifadelerine ve bu ayrımcılıkların istatistiklerine yer verilen videoda eşitlik ve çeşitlilik çağrısı yapıldı. Video ‘Kapsayıcılık ve Eşitlik’ başlığıyla Türkçe ve İngilizce olarak HDV’nin YouTube sayfası ve sosyal medya hesaplarından paylaşıldı.

YAYGINLAŞTIRMA ZİYARETLERİ

Article 19’dan uyarlanan *Tüm Yönleriyle Nefret Söylemi* kılavuzunu tanıtmak, vakfın nefret söylemi metodolojisini anlatmak, nefret söylemi farkındalığı oluşturmak ve Kapsayıcı Dil Atölyesi’ni yaygınlaştırmak için Şubat-Nisan ayları arasında ziyaretler yapıldı. Ankara, Antep, İzmir, Kars, Hakkari, Bitlis ve Diyarbakır olmak üzere toplam yedi il ziyaret edildi. Yaygınlaştırma çalışmalarına toplam 166 kişi katıldı ve yedi farklı ilden en az 40 farklı STK’ya ulaşıldı. Anketlerden elde edilen sonuçlara göre katılımcıların yüzde 98’i referans materyalini çok faydalı bulduğunu ve faaliyetlerinde kullanmak için istekli olduklarını belirtti.

and round table meetings. Workshop facilitators and panelists were from different cities of Turkey such as İstanbul, Diyarbakır, Ankara, Mersin and İzmir. A total of 34 civil society organizations from İstanbul, Hatay, İzmir, Ankara, Antalya, Diyarbakır, Bitlis, Dersim, Antep, Balıkesir, Van, Ordu, Samsun and Çanakkale set up stands in the festival area.

Some of the events were hybrid and delivered to participants outside of İstanbul and speeches were livestreamed on Hrant Dink Foundation’s YouTube account.

In addition to the panels, simultaneous workshops were organized as well. The workshops focused on the following topics: the significance of oral history, coexistence, coping with activist burnout, inclusive language, invisible racism with youth, campaigning and storytelling in civil society, youth participation in Turkey and steps of participation.

In order to make the festival accessible and inclusive,

during the festival and its preparation process we collaborated with the Erişilebilir Her Şey social enterprise campaign. The festival area was organized taking into consideration accessibility and simultaneous sign language interpretation was provided during the panels.

400 people attended the festival in person, and around 30.000 were able to access the livestream of the panels via Facebook and Twitter throughout the festival. Panels and speeches broadcast live during the festival can be found on the Hrant Dink Foundation’s website and YouTube account and the QR code below.

Within the scope of the project, two multimedia productions were made; ‘discrimination in education’ and ‘inclusiveness and equality’. For the first video Upworthy’s ‘A Class That Turned Around Kids’ Assumptions of Gender Roles!’ was chosen as an inspirational reference. The video emphasizes that the reproduction of stereotypes starts at a young age and is reinforced by the education system and highlights the importance of representing diversity in formal education. The video titled “Inclusive Education” is available both in Turkish and in English on HDF’s social media accounts and YouTube channel.

The topic of the second video is ‘Inclusiveness and Equality’. As an inspirational reference for this video, Accenture’s ‘Inclusion Starts with I’ video was chosen. A call for equality and diversity was made in the video, which included the self-expression of identities exposed to discrimination in Turkey and the statistics of these discriminations. The video titled ‘Inclusiveness and Equality’ is available both in Turkish and in English on HDF’s website.

DISSEMINATION VISITS

Within the scope of the project, visits were organized between February and April to introduce the “Hate Speech Guide with All Its Aspects” adapted from Article 19, to explain the foundation’s hate speech methodology, to raise awareness of hate speech and to disseminate the Inclusive Language Workshop.

In total 7 different cities were visited, including Ankara, Antep, İzmir, Kars, Hakkari, Bitlis and Diyarbakır. 166 people participated in these dissemination visits and at least 40 different CSOs from 7 different provinces were reached.

According to the results obtained from the evaluation surveys, 98% of the participants mentioned that they found the reference materials very useful and were willing to use it in their activities.

ULUSLARARASI HRANT DINK ÖDÜLÜ INTERNATIONAL HRANT DINK AWARD

ULUSLARARASI HRANT DINK ÖDÜLÜ, HER YIL HRANT DINK'İN DOĞUM GÜNÜ OLAN 15 EYLÜL'DE BİR TÖRENLE VERİLİR. ÖDÜL, İNSANLARA MÜCADELEYE DEVAM ETME YOLUNDA İLHAM VE UMUT VEREN, AYRIMCILIKTAN, IRKÇILIKTAN, ŞİDDETEN ARINMIŞ, DAHA ÖZGÜR VE ADİL BİR DÜNYA İÇİN ÇALIŞAN, BU İDEALLER UĞRUNA BİREYSEL RİSK ALAN, EZBER BOZAN, BARIŞIN DİLİNİ KULLANAN KİŞİ, KURUM VEYA GRUPLARA YALNIZ OLMADIKLARINI HATIRLATMAYI AMAÇLAR.

ÖDÜL, HER YIL BİRİ TÜRKİYE, BİRİ TÜRKİYE DIŞI OLMAK ÜZERE İKİ KİŞİ YA DA KURUMA VERİLİR.

ULUSLARARASI HRANT DINK ÖDÜLÜ
INTERNATIONAL HRANT DINK AWARD

EACH YEAR ON HRANT DINK'S BIRTHDAY, SEPTEMBER 15TH, THE HRANT DINK FOUNDATION PRESENTS THE INTERNATIONAL HRANT DINK AWARD. THE AWARD AIMS TO REMIND THOSE INDIVIDUALS, ORGANIZATIONS AND GROUPS WHO GIVE INSPIRATION AND HOPE TO PEOPLE FOR HOLDING ON TO THEIR STRUGGLE, WORK FOR A MORE LIBERAL AND FAIR WORLD FREE FROM DISCRIMINATION, RACISM AND VIOLENCE, TAKE PERSONAL RISKS FOR

ACHIEVING THOSE IDEALS AND USE THE LANGUAGE OF PEACE THAT THEY ARE NOT ALONE. EACH YEAR THE AWARD IS GRANTED TO TWO INDIVIDUALS OR ORGANIZATIONS; ONE FROM TURKEY AND ONE FROM OUTSIDE OF TURKEY.

Uluslararası Hrant Dink Ödülü'nün on dördüncüsü, 15 Eylül Perşembe akşamı, 20.00 - 21.30 saatleri arasında çevrimiçi yayınlanan bir törenle sahiplerini buldu. Ödülü, işkencenin ve kötü muamelenin olmadığı bir dünyanın ve toplumsal barışın tesis edilmesine, demokrasinin gelişmesine ve insanlık onurunun korunmasına paha biçilmez katkılar sunan Türkiye İnsan Hakları Vakfı ve Afganistan'da, eğitim, ifade, örgütlenme, toplanma ve seyahat özgürlüklerine sert sınırlamalar getirilen kadınların ve kız çocukların seslerini bütün dünyaya duyurmak, ülkesinde hâkim olan cinsiyetçi ayrımcılığa son vermek ve bu vahim kadın hakları krizi karşısında kadınlar arası küresel dayanışmayla uluslararası toplumu harekete geçirmek üzere yılmadan çalışan Shaharзад Akbar aldı.

İpek Bilgin'in Türkçe, Tuğrul Tülek'in İngilizce dillerinde sunuculuğunu üstlendiği törene 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı ev sahipliği yaptı. Törende, Hrant Dink Vakfı adına izleyicilere hoşgeldiniz mesajını Ödül Komitesi Başkanı Ahmet İnsel iletti.

İnsel, izleyicileri "Bu gece, ülkemizde demokrasi mücadelesinin güçlenmesine, toplumda daha fazla kök salmasına ve tahakkümcü irade ve güçlerin demokratik yöntemlerle etkisiz bırakılmalarına inancımızı sizlerle paylaşmak istiyorum" sözleriyle karşıladı. Törenin açılış konuşmasını insan hakları aktivisti Yargıç Albie Sachs yaptı. Umuda ve dayanışmaya dair yaptığı konuşmasını, "Bu ödül törenleri, sadece insan hakları konusunda özel ve kayda değer bir şeyler yapmış kişileri seçmek için değil, en derin karanlıklarda bile ışıl ışıl yanan o küçük alevi canlı tutmak içindir" sözleriyle sonlandırdı.

Türkiye'de ve dünyanın dört bir yanında yaptıklarıyla insana ve insanlığa 'ışık' tutanların anıldığı, risk alan ve yol açan insanların ve toplulukların selamlandığı videoyla 2022 yılının 'Işıklar'ı gösterildi. Bu yılın 'Işıklar'ı arasında, Meksika'dan Afganistan'a, ABD'den Polonya'ya, Rusya'dan Brezilya'ya, insan hakları, cinsiyetçilik, ekonomik adaletsizlik, iklim krizi, savaş karşıtlığı gibi pek çok konuda yaptıklarıyla insanlara ve

insanlığa ilham veren kişiler ve girişimler yer aldı.

Tüm bunların yanında özel müzik performanslarının da yer aldığı törende, Melike Şahin'in 'Adana Ağıdı' yorumu ve Barabar'ın seslendirdiği, Hrant Dink'in de severek dinlediği halk şarkısı 'O Yâr Gelir' ilk kez dinleyicilerle buluştu. Gecede, Gaye Su Akyol'un güçlü performansının yanı sıra, #YakınKomşuErmenistan'dan farklı türde melodiler yer aldı. Arto Tunçboyacıyan'ın danışmanlığında bir araya gelen sanatçılardan, çello performansıyla Artyom Manukyan, New Gray ve Hi Violin Quartet sahne aldı.

Ödül sahibi Türkiye İnsan Hakları Vakfı adına konuşma yapan Metin Bakkalcı, konuşmasında "Özel çalışma alanımız olan işkence ve diğer ağır/ciddi insan hakları ihlallerinin son bulacağı bir ortam yaratma amacı ile çalışmalarımızı kuvvetlendiriyoruz ve temel amacımız işkencesiz bir dünya hayalini gerçekleştirip bizim gibi kurumlara ihtiyacın kalmadığı bir ortam yaratmak ve dolayısı ile kendi varlığımızı sonlandırmaktır" sözleriyle

insan hakları ihlallerine karşı mücadeleye devam edebileceklerini belirtti.

Ödül sahibi Shaharзад Akbar, konuşmasında "Küresel feminist hareketi ve insan hakları hareketini de Afgan halkıyla dayanışmaya çağırıyoruz. Taliban'ın kadın düşmanlığını normalleştirmemeye çağırıyoruz. Sahadaki Afgan kadınların 'ekmek, iş, özgürlük' ve tüm insan hakları için seslerini ve taleplerini yüksek sesle tekrar etmeye çağırıyoruz" dedi.

Geceye dair tüm detaylar, törenle eşzamanlı olarak, Vakfın ve Ödülün Facebook, Twitter ve Instagram hesaplarında, #HrantDinkÖdülü, #UmuduÇoğalt, #DayanışmaGüçlendirir; #HrantDinkAward, #BuildHope, #StrongerTogether; #ՀրանդՏիկիՍրցանակ, #բազմապատկերյալ, #զօրակցութիւնըուժե hashtag'leriyle paylaşıldı. Aday önerilerinizi, her yıl Nisan ayı sonuna kadar, odul@hrantdink.org adresine e-posta göndererek bizlere ulaştırabilirsiniz.

The 14th International Hrant Dink Award laureates were announced during an online ceremony which took place on Thursday 15 September at 20:00. The award was granted to Human Rights Foundation of Turkey for its invaluable contribution to the building of a world free from torture and ill-treatment, the advancing of democracy, and the protection of human dignity and to Shaharзад Akbar for her resolve to put an end to the gender discrimination rampant in her country and for her consistent dedication to mobilising the international community through global solidarity among women, despite the grave women's rights crisis.

The award ceremony was narrated by İpek Bilgin in Turkish and Tuğrul Tülek in English. We thank Mahir Günşiray and Eric Nazarian for taking part in the ceremony with their voice overs. The ceremony was held at the 23,5 Hrant Dink Site of Memory. Chairman of the Award Committee, Ahmet İnsel welcomed the guests on behalf of the foundation. Ahmet İnsel greeted the audience with the words "Tonight, I want to share with you our belief that this struggle for

democracy in our country will get stronger, take roots in society, and that the dominating will and forces will be neutralized by democratic means." The keynote speaker of the ceremony was Human Rights Activist, Justice Albie Sachs. Albie Sachs ended his speech by focusing on hope and solidarity with the words "These award ceremonies are not simply to single out individuals who have done something special and notable in respect of human rights, it is to keep alive that little flame that burns so brightly in the deepest darkness."

"Inspirations", which salutes people and organizations in Turkey and around the world who inspire humanity with their actions, who take risks and forge new paths, was screened at the ceremony. This year's Inspirations included individuals and initiatives from Mexico to Afghanistan, from the USA to Poland, from Russia to Brazil, who inspire people and humanity with their actions on numerous issues such as human rights, sexism, economic inequality, the climate crisis and war.

In addition to these, special musical performances were a part of the ceremony. They included Melike Şahin's interpretation of the 'Adana Lament' and Barabar's performance of 'O Yâr Gelir', which Hrant Dink loved to listen to, both of which were performed by these artists for the first time. Along with Gaye Su Akyol's impressive performance, the ceremony heard melodies from different genres from Armenia. Under Arto Tunçboyacıyan's guidance, Artyom Manukyan with his cello performance, New Gray and Hi Violin Quartet also took the stage.

In his speech on behalf of the laureate Human Rights Foundation of Turkey, Metin Bakkalcı reiterated their resolve to continue the struggle against human rights violations with the words "...we are strengthening our work with the aim of creating an environment where torture and other gross/serious human rights violations, which is our special field of work, will come to an end. Our main goal is to realise the dream of a world without torture and to create an environment

where there is no need for institutions like ours and thus to end our own existence."

In her acceptance speech, laureate Shaharзад Akbar said "We are also calling on the global feminist movement and the human rights movement, to stand in solidarity with the Afghan people. To not normalize Taliban's misogyny. To amplify the voices and demands of the Afghan women on the ground for 'bread, work, freedom' and the full range of their human rights."

Details about the night were shared simultaneously with the ceremony on the Facebook, Twitter and Instagram accounts of both the foundation and the award with the hashtags #HrantDinkÖdülü, #UmuduÇoğalt, #DayanışmaGüçlendirir; #HrantDinkAward, #BuildHope, #StrongerTogether; #ՀրանդՏիկիՍրցանակ, #բազմապատկերյալ, #զօրակցութիւնըուժե.

You can send your proposals for nominations every year until the end of April via email to award@hrantdink.org.

GENEL KOORDİNASYON
GENERAL COORDINATION
DENİZ EZGİ SÜREK
ZEYNEP SUNGUR

ÖDÜL KOMİTESİ BAŞKANI
CHAIRMAN OF THE INTERNATIONAL
HRANT DINK AWARD COMMITTEE
AHMET İNSEL

ÖDÜL KOMİTESİ
AWARD COMMITTEE
ALİ ALPER AKYÜZ
ÇİĞDEM MATER
DELAL DİNK
DENİZ EZGİ SÜREK
EMMA-SINCLAIR WEBB
GÜLTEN KAYA
KEREM ÇİFTÇİOĞLU
NAYAT KARAKÖSE
SİBEL ASNA
ZEYNEP ARSLAN
ZEYNEP TAŞKIN

KOORDİNATÖR
COORDINATION
ZEYNEP SUNGUR

ÖDÜL JÜRİSİ
AWARD JURY
BURHAN SÖNMEZ
CANAN ARIN
ISHTAR LAKHANI
MARIA RESSA
NİLGÜN TOKER
NOUNEH SARKISSIAN
RAKEL DİNK
SERRA YILMAZ
SHAHİDUL ALAM
TERRY TEMPEST WILLIAMS
TURGUT TARHANLI

KONSEPT / TASARIM
CONCEPT / DESIGN
BÜLENT ERKMEK, BEK

ÖDÜL HEYKELCİĞİ TASARIMI
AWARD STATUETTE DESIGN
ERDAĞ AKSEL, TAN MAVİTAN

ÖDÜL MÜZİĞİ
AWARD MUSIC
ARTO TUŇÇBOYACIYAN

ÖDÜL FİLMLERİ KONSEPT VE KURGU
AWARD FILMS CONCEPT AND EDITING
ÜMİT KIVANÇ

METİN ÇEVİRİLERİ
TRANSLATION
LEXICON KONFERANS ÇEVİRMENLERİ
DİDEM SONE

SESLENDİRME
VOICE-OVER
MAHİR GÜŇŞİRAY
ERIC NAZARIAN

DESTEKÇİLER
SUPPORTERS
CIVIL RIGHTS DEFENDERS
FACEBOOK
FRANSA BÜYÜKELÇİLİĞİ - INSTITUT
FRANÇAIS DE TURQUIE
HEINRICH BÖLL STIFTUNG DERNEĞİ
TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ
SABANCI ÜNİVERSİTESİ İSTANBUL
POLİTİKALAR MERKEZİ

PRODÜKSİYON
PRODUCTION

YÖNETMEN
DIRECTOR
ERHAN ARIK

GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ
CINEMATOGRAPHER
MERYEM YAVUZ

KURGU
EDITOR
KAĞAN TUNCA

İŞİK ŞEFİ
GAFFER
SEZEN YILDIZ

SES KAYIT
LOCATION SOUND
GÖKHAN BIÇKIN

SES MİKSAJ
SOUND MIXER
İLKER RUKAN

RENK DÜZENLEME
COLOURIST
ZEYNEP BOYOĞLU

1. KAMERA ASİSTANI
1ST AC
BURAK ARTIKSÜER

YÖNETMEN YARDIMCISI
1ST AD
EDA YAVUZ

STEADICAM OPERATÖRÜ
STEADICAM OPERATOR
TUNCAY BAŞPINAR

DOLLY OPERATÖRÜ
DOLLY OPERATOR
GÖKHAN ÜNAL

KAMERA ARKASI
BACKSTAGE
KENAN ÖZCAN

RENK ASİSTANI
COLOURIST ASSISTANT
EMİRCAN ERÇİÇEK

DESTEĞİYLE
WITH THE SUPPORT OF
ANNA MİKME
ARMEN SHAVERDİAN'S GUITAR CLINIC
ASLI YOLCU

BANKO FİLM - EMRE YILDIRIM
DENİZ İNCEOĞLU
DERYA ÖZKAN
EBRU ÇİÇEK
EFECAN BOZKURT
FİLMSTANDARTLARI - CEM TAŞKARA

FIRAT İKİSİVRİ
GÜNAY ÇİÇEK
HASAN TAHSİN YILMAZ
HAZAL ESEN
MELEK ULAGAY TAYLAN
MURAT KÖK
NORAYR OLGAR

POLİGRAF
SALİH ERTURAN
SARKİS ZABUNYAN
SESLİ BETİMLEME DERNEĞİ
SURP VORTVOTS VORODMAN KİLİSESİ
/ PATRİK MESROP MUTAFYAN KÜLTÜR
MERKEZİ

TALİN SÜZME
TİGRAN GASPARYAN
TUĞRUL PİLTAN
ULİKHANYAN CLUB
ZEYNEP AKYA METOZADE
ZÜMRÜT BURUL

HRANT DİNK VAKFI YAYINLARI, HRANT DİNK'İN HAYALLERİNİ, MÜCADELESİNİ, DİLİNİ VE YÜREĞİNİ YAŞATMAK AMACIYLA KURULMUŞ OLAN HRANT DİNK VAKFI'NIN ÇATISI ALTINDA, DİYALOG, BARIŞ VE EMPATİ KÜLTÜRÜNÜ GELİŞTİRECEK YAYINLAR YAPAR.

BU TEMEL İLKELER IŞIĞINDA,

- TÜRKİYE'NİN DEMOKRATİKLEŞMESİ, KÜLTÜREL ÇEŞİTLİLİĞİN BİR ZENGİNLİK, FARKLILIĞIN BİR HAK OLARAK KABUL GÖRMESİ, TOPLUMLAR ARASINDAKİ

KÜLTÜREL İLİŞKİLERİN GELİŞTİRİLMESİ AMACIYLA MİLLİYETÇİLİKTEN, İRKÇILIKTAN VE AYRIMCILIKTAN ARINDIRILMIŞ, ÇOCUKLARA VE GENÇLERE YÖNELİK PROJELERİ DE KAPSAYAN AKADEMİK VE AKADEMİ DIŞI YAYINLAR YAPMAYI;

- TÜRKİYE'DE ÇOĞU ZAMAN YÜZEYSEL BİR ŞEKİLDE YÜRÜTÜLEN, GÜNCEL, SİYASAL-TOPLUMSAL-KÜLTÜREL TARTIŞMALARA İLİŞKİN DERİNLEMESİNE SORULAR SORMAYA OLANAK TANIYAN TELİF

VE ÇEVİRİ ESERLERE DAYALI DİZİLER OLUŞTURMAYI;

- HRANT DİNK VAKFI'NIN KURMAYI AMAÇLADIĞI, ERMENİ ARAŞTIRMALARINA ODAKLANAN BİR ENSTİTÜNÜN TEMELLERİNİ OLUŞTURMAYA YÖNELİK OLARAK, ERMENİLERİN TARİHİ, KÜLTÜRÜ VE YAŞANTISIYLA İLGİLİ YAYINLAR YAPMAYI;
- HRANT DİNK'İN BÜTÜN YAZILARINI VE KONUŞMALARINI YAYIMLAYARAK, ONUN FİKİRSEL MİRASININ YAYGINLAŞMASINA

VE GELECEK NESİLLERE AKTARILMASINA ARACILIK ETMEYİ;

- HRANT DİNK'İN, MİLYONLARCA İNSANIN YÜREĞİNE NÜFUZ ETMESİNİ SAĞLAYAN, İÇTEN VE DEMOKRAT TAVRININ TAKİPÇİSİ OLARAK, AYRIMCILIĞA MARUZ KALAN GRUPLARIN SESLERİNİ DUYURMALARINI SAĞLAYACAK, GENİŞ HALK KİTLELERİNE ULAŞMAYI HEDEFLEYEN KİTAPLAR YAYIMLAMAYI HEDEFLER.

HDV YAYINLARI PUBLICATIONS

84

HRANT DINK FOUNDATION PUBLICATIONS PUBLISHES WORKS THAT SUPPORT THE DEVELOPMENT OF A CULTURE OF DIALOGUE, PEACE AND EMPATHY. IT IS PART OF THE HRANT DINK FOUNDATION WHICH WAS ESTABLISHED FOR THE PERPETUATION OF THE VISION, STRUGGLE, MESSAGE AND IDEALS OF HRANT DINK.

IN THE LIGHT OF THESE FOUNDING PRINCIPLES, PUBLICATIONS HAVE THE FOLLOWING AIMS:

- TO PUBLISH ACADEMIC AND NON-ACADEMIC PUBLICATIONS AS WELL AS PROJECTS ORIENTED TOWARDS CHILDREN AND YOUNG PEOPLE PURGED OF NATIONALISM, RACISM AND DISCRIMINATION, TOWARDS THE DEMOCRATISATION OF TURKEY, THE ESTABLISHMENT OF AN UNDERSTANDING OF CULTURAL DIVERSITY AS A FUNDAMENTAL VALUE AND 'DIFFERENCE' AS A RIGHT; AND THE DEVELOPMENT OF CULTURAL RELATIONS BETWEEN THE PEOPLES OF ALL COUNTRIES.

- TO CREATE SERIES FORMED OF ORIGINAL AND TRANSLATED WORKS THAT WILL ENABLE THOROUGH AND IN-DEPTH INQUIRIES IN THE DOMAIN OF CONTEMPORARY, POLITICAL-SOCIAL-CULTURAL DEBATES WHICH ARE ALL TOO OFTEN CONDUCTED IN A SUPERFICIAL MANNER IN TURKEY.

- TO PUBLISH WORKS ON ARMENIAN HISTORY, CULTURE AND EVERYDAY LIFE WITH A VIEW TO ESTABLISHING THE FOUNDATIONS OF AN INSTITUTE FOCUSING ON ARMENIAN STUDIES WHICH THE FOUNDATION AIMS TO FOUND.

- TO PUBLISH THE COMPLETE WRITINGS AND SPEECHES OF HRANT DINK AND TO FACILITATE THE DISSEMINATION AND TRANSMISSION TO FUTURE GENERATIONS OF HIS INTELLECTUAL HERITAGE.

- WITH CONTINUED DEDICATION TO HRANT DINK'S SINCERE AND DEMOCRATIC APPROACH THAT PENETRATED THE HEARTS OF MILLIONS OF PEOPLE, TO PUBLISH BOOKS TARGETING THE WIDER MASSES TOWARDS GIVING VOICE TO GROUPS SUBJECTED TO DISCRIMINATION.

85

SESSİZLİĞİN SESİ SERİSİ DOĞU ERMENİCESİ ÇEVİRİSİ ‘Sessizliğin Sesi’ serisinden dört kitap Doğu Ermenicesine çevrildi. Hrant Dink Vakfı’nın en büyük amaçlarından biri, sözlü tarih kayıtları, kültür ve kimliklere ışık tutan belgeler üzerinden Türkiyeli Ermenilerin hafızalarını muhafaza etmek olmuştur. Hrant Dink Vakfı Yayınları tarafından yayımlanan bu serinin amacı, Türkiye’de yaşayan Ermenilerin ve Ermeni toplumunun siyasi ve kültürel belleğini gün yüzüne çıkarmaktır. Serinin dört kitabı, *Türkiyeli Ermeniler Konuşuyor*, *Diyarbakırlı Ermeniler Konuşuyor*, *Ankaralı Ermeniler Konuşuyor* ve *Sivaslı Ermeniler Konuşuyor* artık Doğu Ermenicesi çevirisiyle mevcut.

İZMİR VE ÇEVRESİ: TOPLUMSAL, EKONOMİK VE KÜLTÜREL DEĞİŞİMİN YÜZ YILI, 1850-1950 Bu kitap, 24-25 Kasım 2017’de İzmir Ahmed Adnan Saygun Sanat Merkezi’nde yapılan ‘İzmir ve Çevresi: Toplumsal, Ekonomik ve Kültürel Değişimin Yüz Yılı, 1850-1950’ başlıklı konferansta sunulan bildirilerden 17’sini içeriyor.

1850-1950 yılları arasında Türkiye ve çevresinde, Balkanlar ve Ortadoğu’yu da içine alan büyük bir dönüşüm yaşandı. Merkezinde çok dinli ve çok uluslu bir imparatorluktan ulus devletlere geçiş olan, acı ve zahmetlerle dolu bu süreç bireylerin yaşamlarında travmatik izler de bıraktı. ‘İzmir ve Çevresi: Toplumsal, Ekonomik ve Kültürel Değişimin Yüz Yılı, 1850-1950’ başlıklı bu konferansta sunulan tebliğler; homojenleşme ve imparatorluktan ulus devlete geçiş süreci, bu geçişin alt mekanizmaları ve bu ulus devletin nasıl bir ulus devlet olduğu hakkında incelemeleri kapsıyor.

BU KÖŞEDEKİ ADAM *Agos* gazetesinin kurucusu ve eski genel yayın yönetmeni Hrant Dink’in köşe yazılarından oluşan *Bu Köşedeki Adam*, Dink’in *Agos*, *Yeni Binyıl* ve *BirGün* gazetelerinde 1996-2007 yılları arasında yazdığı bazı köşe yazılarını bir araya getiriyor. Kitap bu defa İngilizce dilinde *Your Man In This Column* ve Doğu Ermenicesi dilinde *Սյունակի Մարդը* başlığı ile yayımlandı.

Hrant Dink’in seslendiği farklı kesimleri ve düşüncesini yoğunlaştırdığı temel meseleleri merkeze alarak tematik bir çerçevede hazırlanan seçkide, yazarın Türkiye’ye, dünyaya, siyasete, azınlıklara, Kürt sorununa, başörtüsü tartışmalarına, Türkiye Ermeni toplumuna, Türk-Ermeni meselesine, Batı’ya, Diaspora’ya ve Ermeni kimliğine ilişkin deneyim, gözlem ve görüşlerinin izi sürülüyor. Kitabın çarpıcı özelliklerinden biri de, söz konusu yazıların bugün yazılışcasına geçerliliğini koruyor olması. Bu, Hrant Dink’in analizlerindeki ve siyasi birikimindeki isabet

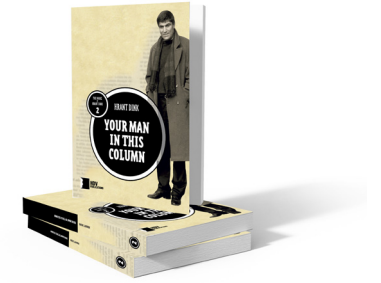
kadar, uğruna mücadele edilmesi gereken temel konuların hâlen ortada durduğu gerçeğinin de bir göstergesi. Seçkinin, Hrant Dink’in yalnızlaştırılma sürecine ilişkin bölümü, okura, basın ve hukuk dünyasında yaşananları, Türkiye’nin yakın geçmişine damga vuran karanlık oyunları, doğrudan tanığının ağzından dinleme ve idrak etme fırsatı sunuyor.

SOUNDS OF SILENCE SERIES IN EASTERN ARMENIAN Four books from the ‘The Sounds of Silence’ series were translated into Eastern Armenian. One of the strongest aims of the Hrant Dink Foundation has been to create a memory repository of Armenians of Turkey, based on oral history records and various documents shedding light on culture and identity. This series published by Hrant Dink Foundation Publications aims to recover the traces of the political and cultural memory of Armenians living in Turkey and of the Armenian community. Four books from the series, *Turkey’s Armenians Speak*, *Diyarbakir’s Armenians Speak*, *Ankara’s Armenians Speak* and *Sivas’ Armenians Speak* are now available in Eastern Armenian.

İZMİR AND THE REGION: HUNDRED YEARS OF SOCIAL, ECONOMIC AND CULTURAL CHANGE, 1850 - 1950 This book contains 17 of the papers presented at the conference entitled “Izmir and the Region: Hundred Years of Social, Economic and Cultural Change, 1850-1950,” held on 24-25 November 2017 at Ahmed Adnan Saygun Art Center in Izmir.

Between 1850 and 1950, a great transformation took place in Turkey and its surroundings including the Balkans and the Middle East. This process, which had the transition from a multi-religious and multi-national empire to nation-states at its center, and which was full of pain and trouble, also left traumatic traces in the lives of individuals. The papers presented at this conference, titled ‘Izmir and the Region: Hundred Years of Social, Economic and Cultural Change, 1850-1950’, include studies about homogenization and transition from empire to nation-state, sub-mechanisms of this transition, and the characteristics of this nation-state.

YOUR MAN IN THIS COLUMN Consisting of the columns penned by Hrant Dink, the founder and former editor-in-chief of *Agos* newspaper, *Bu Köşedeki Adam* brings together some of Dink’s columns written in *Agos*, *Yeni Binyıl* and *BirGün* newspapers between 1996-2007. The book is now published under the title *Your Man In This Column* in English and *Սյունակի Մարդը* in Eastern Armenian.

The selection is based on a thematic framework and focuses on the different segments which Hrant Dink addressed and is based on the main issues on which he focused; the author’s views on Turkey, the world, politics, minorities, the Kurdish issue, the headscarf debates, the Armenian community of Turkey, the Turkish-Armenian issue, the West, his experiences, observations and views on the Diaspora and the Armenian identity. One of the striking features of the book is that the articles in question remain as valid as if they were written today. This is an indication of the fact

that the main issues that need to be tackled are still valid, as well as the accuracy in Hrant Dink’s analyses and political awareness. The section relating to Hrant Dink’s segregation offers the reader the opportunity to listen to and understand what happened in the press and the legal world, and the dark games that left their mark on Turkey’s recent past.

KAYSERİ VE ÇEVRESİ: TOPLUMSAL, EKONOMİK VE KÜLTÜREL TARİHİ

Bu kitap, 18-19 Ekim 2019'da Hrant Dink Vakfı Anarad Hıçutyun Binası Havak Salonu'nda yapılması planlanan ancak yasaklanan 'Kayseri ve Çevresi: Toplumsal, Kültürel ve Ekonomik Tarihi' başlıklı

konferansta sunulmak üzere hazırlanmış bildirilerin 16'sını içeriyor.

Cumhuriyet öncesi ve sonrasında Kayseri ve çevresi, demografik, iktisadi, siyasi ve kültürel dönüşümler yaşadı. Kayseri'nin 1850-1950 yılları arası tarihi, ülke genelinde yaşanan toplumsal değişim hakkında da ipuçları veriyor. Kitapta yer alan bildiriler, Kayseri ve çevresinin yaşadığı travmatik dönüşümü, disiplinler arası ve eleştirel bir perspektifle ele alıyor.

TÜM YÖNLERİYLE NEFRET SÖYLEMİ

'Ayrımcılıkla Mücadele ve Bir Arada Yaşam İçin Sivil Toplum Güçlendirme Projesi' kapsamında, bir arada yaşamı tehdit eden

ayrımcı söylemlere ve nefret söylemine karşı çoğulcu, kapsayıcı ve hak odaklı yeni bir dilin üretimine katkıda bulunmak için 1987'den bu yana ifade ve basın özgürlüğü alanlarında önemli çalışmalar yürüten ARTICLE 19 adlı uluslararası insan hakları örgütünün hazırladığı *Tüm Yönleriyle Nefret Söylemi* kılavuzu, Türkçeye ve Türkiye bağlamına, Hrant Dink Vakfı'nın ifade özgürlüğü ve nefret söylemi alanındaki görüşleri çerçevesinde uyarlandı.

Bu kılavuz, eşitlik ve ifade özgürlüğü haklarını korurken nefret söylemini tanımlama, tespit etme ve nefret söylemiyle etkili bir şekilde mücadele etme yolları konularında bir kaynak oluşturmayı amaçlıyor.

SİVİL TOPLUM TARTIŞIYOR: GÜNCEL SORUNLAR, İHTİYAÇLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Onur Sazak tarafından kaleme alınan *Sivil Toplum Tartışıyor: Güncel Sorunlar, İhtiyaçlar ve Çözüm Önerileri* başlıklı rapor, Mart - Kasım 2021 tarihleri arasında yapılan 'Sivil Toplum

Ekran Paylaşıyor' çevrimiçi panel serisinde konuşulan önemli noktaları ve yazarın kendi yorumlarını içeriyor.

Türkiye ve Türkiye dışından sivil toplum profesyonellerinin, akademisyenlerin, uzmanların ve insan hakları aktivistlerinin katıldığı panel serisinde, sivil toplumdaki temel yaklaşımlar, sivil toplumun sınırları, sorumlulukları ve farklı kimlikler etrafında örgütlenmesi, sivil alanın değişen yüzleri, Türkiye'de sivil toplum algısı, filantropi ve sivil toplum kuruluşlarının iç dinamikleri tartışıldı.

THE SOCIAL, CULTURAL AND ECONOMIC HISTORY OF KAYSERİ AND THE REGION

This book contains 16 of the papers prepared for the conference titled 'Social, Cultural and Economic History of Kayseri and the Region' which was planned to take place at the Hrant Dink Foundation

Anarad Hıçutyun Building on October 18-19, 2019 but was banned.

Before and after the founding of the Republic, Kayseri and its surrounding has experienced demographic, economic, political, and cultural transformations. The history of Kayseri between 1850 and 1950 also gives clues about the social transformations taking place throughout the country. The articles included in the book analyze the traumatic transformation of Kayseri and its environs with an interdisciplinary and critical perspective.

HATE SPEECH EXPLAINED: A TOOLKIT

Within the scope of the project Empowering CSOs and Sparking Change for Tackling Discrimination and Promoting

Diversity which aims to support and empower civil society actors who combat discrimination ARTICLE 19's *Hate Speech Explained: A Toolkit* was adapted into Turkish and the Turkish context within the Hrant Dink Foundation's views on freedom of expression and hate speech.

ARTICLE 19 is an international human rights organization that carries out studies on freedom of speech and freedom of the press, and contributes to the construction of a new, pluralist, inclusive and rights-based discourse against discriminatory speech and hate speech, since 1987.

This toolkit aims to provide a resource on how to identify, detect and effectively combat 'hate speech' while protecting the rights to freedom of expression and equality.

CIVIL SOCIETY DEBATES: CURRENT ISSUES, NEEDS, AND SUGGESTED SOLUTIONS REPORT

The Empowering CSOs and Sparking Change For Tackling Discrimination and Promoting Diversity report written by Onur Sazak includes the author's comments as well as the

important points discussed during the online panel series titled 'Civil Society Sharing Screen' held between March-November 2021.

Civil society professionals, academics, experts and human rights activists got together to discuss fundamental approaches in civil society, civil society's boundaries and responsibilities, organization around different identities, changing aspects of the civil field, perception of civil society in Turkey, philanthropy and the inner dynamics of civil society organizations during the panel series.

HRANT DİNK ANMALARARI HRANT DINK MEMORIALS

DOĞU TOPLUMLARINI, BATIDAN AYIRAN
ÖNEMLİ BİR ÖZELLİK DE,
'LİDER', 'KAHRAMAN' VE 'İLAH'
YARATMASINDAKİ FARKLILIKTA
ARANMALI.
BİZİM KÜLTÜRÜMÜZDE BİRBİRLERİNE
ÇOK ÇABUK DÖNÜŞÜP,
RAHATLIKLA DA ÖRTÜŞEBİLEN
KAVRAMLAR BUNLAR.
BİR ÖNEMLİ ÖZELLİĞİMİZ DE KOLAY
YÜCELTİP, BİR O KADAR RAHAT
ALÇALTBİLMEMİZ İLAHLARIMIZI...

...KURTARICILAR BEKLEMİYİN,
KENDİ KENDİNİZİN İLAHI OLUN.
AKSİ TAKTİRDE, TARİHİ BOYUNCA
HIÇ İKTİDAR OLAMAMIŞ BİR HALKIN
ÇOCUKLARI, BÖYLE BİRBİRİMİZE KARŞI
İKTİDARCILIK OYNAR DURURUZ İŞTE.

İLAHLARA İLLALLAH ENOUGH WITH THE DIVINITIES

ONE OF THE MOST SIGNIFICANT
DIFFERENCES BETWEEN EASTERN AND
WESTERN SOCIETIES IS IN THE WAY
THEY CREATE 'LEADERS', 'HEROES'
AND 'DIVINITIES'.
IN OUR CULTURE, THESE CONCEPTS
SWIFTLY INTERCONVERT, AND EASILY
OVERLAP.
ANOTHER CHARACTERISTIC OF OUR
SOCIETY IS THAT WE NOT ONLY GLORIFY
EASILY BUT ALSO CARELESSLY DEMEAN
OUR DIVINITIES...

HRANT DİNK BİRGÜN - 10 OCAK 1997 JANUARY 10TH, 1997

...DO NOT WAIT FOR SAVIOURS, BE YOUR
OWN DIVINITY. OTHERWISE, AS CHILDREN
OF A PEOPLE WHO HAS NEVER RULED
THROUGHOUT THE HISTORY, WE SHALL
KEEP PLAYING 'RULERSHIP' AGAINST
EACH OTHER.

Hamit Bozarslan, Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, Sosyoloji ve Tarih bölümlerinin ev sahipliğinde düzenlenen Hrant Dink İnsan Hakları ve İfade Özgürlüğü Konferansı'nın 15. yılında, 'Akademik Özgürlükler ve Siyasal Özgürlükler: Demokrasi ve Akademik Özerklik Üzerine Düşünceler' başlıklı bir konuşma yaptı. Konuşmasında 2000'den 2010'a sosyal bilimlerin Rusya'dan Hindistan'a, Çin'den Brezilya'ya değersizleştirildiğine vurgu yapan Bozarslan, "Milliyetçi rejimlerin tahakkümü altına girmeyi reddeden üniversite ve bilimsel çevreleri hedef alan baskı ortamının elbette günümüz dünyasında hüküm süren anti-demokratik dalgadan bağımsız düşünülemez[yeceğini]" söyledi.

Hamit Bozarslan, École des Hautes Etudes en Sciences Sociales'de (EHESS, Paris Sosyal Bilimler Yüksek Okulu) tarih ve Institut d'études politiques de Paris'de

(IEP, Paris Siyasi Bilimler Akademisi) siyaset bilimi alanında doktorasını tamamladı. 1995-1997 yılları arasında Berlin'deki Centre Marc Bloch'da araştırmacı olarak yer aldı, ardından EHESS'de çalışmaya başladı. 2006'da profesör olduğu bu kurumda hâlen çalışmaya devam ediyor. Ortadoğu'da şiddet, siyasal hareketler, Kürt sorunu gibi konularda çalışmalar yaptı, birçok kitap ve makale yayımladı. İletişim Yayınları tarafından Fransızcadan çevrilerek Türkçe yayımlanan eserleri arasında Ortadoğu: Bir Şiddet Tarihi (2010), Ortadoğu'nun Siyasal Sosyolojisi (2012); Türkiye Tarihi: İmparatorluktan Günümüze (2015) ve Canavarların Zamanı: Ortadoğu, 2011-2021 (2022) adlı kitapları yer alıyor. Lüks ve Şiddet: İbn Haldun'da Tahakküm ve Direniş (2016) adlı çalışması ise Med 21 Programı İbn Haldun Ödülü'ne layık görüldü.

BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ

HRANT DINK İNSAN HAKLARI VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ KONFERANSI

BOGAZICI UNIVERSITY

HRANT DINK MEMORIAL LECTURE ON FREEDOM OF EXPRESSION AND HUMAN RIGHTS

Hamit Bozarslan gave a lecture titled 'Academic Freedoms and Political Freedoms: Reflections on Democracy and the Autonomy of Academia' on the fifteenth year of the Hrant Dink Memorial Lecture on Freedom of Expression and Human Rights organized by the History, Sociology, and Political Sciences and International Relations departments of Boğaziçi University. In the lecture, Prof. Bozarslan focused on the denigration of social sciences from Russia to India, from China to Brazil between 2000-2010. He also underlined that "The repression that targets universities and research circles refusing to become servient of nationalist regimes is, obviously, inseparable from the anti-democratic wave that one observes in the contemporary world."

Hamit Bozarslan obtained his PhD in history at the École des Hautes Etudes en Sciences Sociales (EHESS) in 1992 and in political sciences at the Paris Institute of

Political Studies (IEP-Paris) in 1994. After working as a researcher at the Centre Marc Bloch in Berlin between 1995-1997, he joined EHESS as an assistant professor in 1998, and since 2006, he has held a professorship there. He worked on topics such as violence in the Middle East, political movements and the Kurdish issue, and published many books and articles. His publications include: Crise, violence et dé-civilisation. Essai sur les angles morts de la cité (2019), Révolution et état de violence. Moyen-Orient 2011-2015 (2015), Le luxe et la violence. Domination et contestation chez Ibn Khaldûn (2014), Histoire de la Turquie. De l'Empire à nos jours (2013), Une histoire de la violence au Moyen-Orient. De la fin de l'Empire ottoman à al-Qaida (2008), From Political Struggle to Self-Sacrifice: Violence in the Middle East, (2004), La question kurde: Etats et minorités au Moyen-Orient (1997).

YURTIÇI

EKSİK 15 YIL

Anma

Tarih: 19 Ocak, 14.45

Yer: Sebat Apartmanı Önü, İstanbul

www.hranticinadaleticin.org

Hrant'ın Arkadaşları

HRANT DINK'İ ANMA ETKİNLİĞİ

Anma

Tarih: 19 Ocak, 14.45

Yer: İnsan Hakları Derneği, Ankara Şubesi Önü

Ankara Hrant Dink Anma İnisyatifi

Ankara Düşünceye Özgürlük Girişimi

HRANT DINK'İ ANMA ETKİNLİĞİ

Anma

Tarih: 19 Ocak, 14.45

Yer: Türkan Saylan Kültür Merkezi önü, Alsancak-İzmir

İzmir Emek ve Demokrasi Güçleri

HRANT DINK'İN ÖLDÜRÜLMESİNİN 15. YILI

Anma

Tarih: 19 Ocak, 15.00

Yer: Büyükkada Meydanı

Dünya Mirası Adalar Grubu

HRANT'I ANIYORUZ

Anma

Tarih: 19 Ocak, 14.30

Yer: Bodrum Belediye Meydanı, Bodrum

Hrant'ın Arkadaşları

HRANT DINK'İN ÖLDÜRÜLMESİNİN 15. YILI

Anma

Tarih: 19 Ocak, 14.45

Yer: İnönü Parkı, Adana

Adana Emek ve Demokrasi Güçleri

HRANT DINK'İN ÖLDÜRÜLMESİNİN 15. YILI

Anma

Tarih: 19 Ocak

19 OCAK 2022

JANUARY 19TH, 2022

TURKEY

15 MISSING YEARS

Commemoration

Date: January 19, 14:45

Location: In front of the Sebat Apartment, Istanbul

www.hranticinadaleticin.org/

Friends of Hrant

HRANT DINK COMMEMORATION

Commemoration

Date: January 19, 14:45

Location: İnsan Hakları Derneği, In front of the Ankara Branch

Ankara Hrant Dink Anma İnisyatifi

Ankara Düşünceye Özgürlük Girişim

HRANT DINK COMMEMORATION

Commemoration

Date: January 19, 14:45

Location: In front of the Turkan Saylan Culture Center,

Alsancak-İzmir

İzmir Emek ve Demokrasi Güçleri

THE 15TH YEAR OF HRANT DINK'S ASSASSINATION

Commemoration

Date: January 19, 15:00

Location: Square, Büyükkada

Dünya Mirası Adalar Grubu

WE COMMEMORATE HRANT

Commemoration

Date: January 19, 14:30

Location: Square, Bodrum

Friends of Hrant

THE 15TH YEAR OF HRANT DINK'S ASSASSINATION

Commemoration

Date: January 19, 14:45

Location: Inonu Park, Adana

Adana Emek ve Demokrasi Güçleri

FOTOGRAFLAR / PHOTOGRAPHS:
DENİZ EZGİ SÜREK

Yer: İnsan Hakları Derneği, İskenderun Şubesi
İnsan Hakları Derneği, İskenderun Şubesi

HRANT'SIZ 15 YIL

Röportaj, Yedvart Danzıkyan

Tarih: 19 Ocak

Yer: medyascope.tv

Medyascope

HRANT'SIZ 15 YIL

Söyleşi (Çevrimiçi)

Tarih: 15 Ocak

Konuşmacılar: Elif Akgül, Emine Uçak Erdoğan, Garo

Paylan, Hidayet Şefkatli Tuksal, Hülya Deveci, Ozan

Tekin, Taner Akçam

Yer: facebook.com/DurDe.Platformu

DurDe Platformu

15 EKSİK YIL

Söyleşi (Çevrimiçi)

Tarih: 23 Ocak, 20.00

Konuşmacılar: Şebnem Korur Fincancı, Canan Coşkun

Yer: norzartonk.org

Nor Zartonk

HRANT DİNK'SİZ 15 YIL

Radyo Programı

Tarih: 19 Ocak

Sunan: Özdeş Özbay, Açık Gazete

Konuklar: Taner Akçam, Ümit Kıvanç

Yer: acikradyo.com

Açık Radyo

YURTDIŞI

HRANT DİNK ANMASI

Söyleşi: Nefret Söylemi ve Bugünün Türkiye'sinde

Ermeniler

Konuşmacılar: Garo Paylan

Tarih: 19 Ocak

Yer: Ermeni Esntitüsü, Londra

Armenian Institute, Londra

HRANT DİNK ANMASI

Söyleşi (Çevrimiçi)

Tarih: 20 Ocak, 20.00

Moderatörler: Osman Okkan, Elmas Topçu, Leyla

Wessling

Katkı Sunanlar: Raket Dink, Serovpe Isakhanyan, Aydın

Engin, Ulrich Mihr

Konuşmacılar: Canan Arın, Berivan Aymaz, Dr. Raffi

Kantian, Eren Keskin, Christian Mihr

Yer: facebook.com/Kulturforum

Kulturforum TürkeiDeutschland

HRANT DİNK ANMASI

Anma (Çevrimiçi)

Tarih: 19 Ocak, 18.00

Yer: Zoom

İsveç Türkiye İnsan Hakları Destek Komitesi

HRANT DİNK ANMASI

Film Gösterimi (Hafıza Yetersiz)

Tarih: 28 Ocak

Yer: Association Espace Universel, Paris

Association Espace Universel

HRANT DİNK ANMASI

Film Gösterimi (Hafıza Yetersiz) ve Söyleşi (Çevrimiçi)

Tarih: 19 Ocak, 19.15

Konuşmacılar: Ümit Kıvanç, Pakrat Estukyan

Yer: Berlin

Akivist Eylem Birliği (AKEBİ)

THE 15TH YEAR OF HRANT DINK'S ASSASSINATION

Commemoration

Date: January 19

Location: İnsan Hakları Derneği, İskenderun Branch

İnsan Hakları Derneği, İskenderun Branch

15 YEARS WITHOUT HRANT

Interview, Yedvart Danzıkyan

Date: January 19

Location: medyascope.tv

Medyascope

15 YEARS WITHOUT HRANT

Talk (Online)

Date: January 15

Speakers: Elif Akgül, Emine Ucak Erdogan, Garo Paylan,

Hidayet Sefkatli Tuksal, Hülya Deveci, Ozan Tekin,

Taner Akcam

Location: facebook.com/DurDe.Platformu

DurDe Platformu

15 MISSING YEARS

Talk (Online)

Date: January 23, 20:00

Speakers: Şebnem Korur Fincancı, Canan Coşkun

Location: norzartonk.org

Nor Zartonk

15 YEARS WITHOUT HRANT DINK

Radio Programme

Date: January 19

Announcer: Özdeş Özbay, Açık Gazete

Speakers: Taner Akçam, Ümit Kıvanç

Location: acikradyo.com

Açık Radyo

INTERNATIONAL

HRANT DİNK COMMEMORATION

Talk: Hate Speech and Armenians in Today's Turkey

Date: January 19

Speaker: Garo Paylan

Location: Armenian Institute, London

Armenian Institute, London

HRANT DİNK COMMEMORATION

Talk (Online)

Date: January 20, 20:00

Moderators: Osman Okkan, Elmas Topcu, Leyla

Wessling

Contributors: Raket Dink, Serovpe Isakhanyan, Aydın

Engin, Ulrich Mihr

Speakers: Canan Arın, Berivan Aymaz, Dr. Raffi

Kantian, Eren Keskin, Christian Mihr

Location: facebook.com/Kulturforum

Kulturforum TürkeiDeutschland

HRANT DİNK COMMEMORATION

Commemoration (Online)

Date: January 19, 18:00

Location: Zoom

The Swedish Support Committee for Human Rights for

Turkey

HRANT DİNK COMMEMORATION

Movie Screening (Memory Too Low for Words)

Date: January 28

Location: Association Espace Universel, Paris

Association Espace Universel

HRANT DİNK COMMEMORATION

Movie Screening (Memory Too Low for Words) and Talk (Online)

Date: January 19, 19:15

Speakers: Ümit Kıvanç, Pakrat Estukyan

Location: Berlin

Akivist Eylem Birliği (AKEBİ)

**BAĞIŞÇILARIMIZ
DONATIONS**

ABD İSTANBUL KONSOLOSLUĞU
ALİ SİPAHİ
ANAHİT COŞKUN
AVRUPA BİRLİĞİ TÜRKİYE DELEGASYONU
AYK SÜZME
BUKET ÖZDEL
BÜLENT YARBAŞ
CHREST FOUNDATION
CIVIL RIGHTS DEFENDERS
DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION - LEBANON
ECE ULUTAN YÜCEİL
ETKİNİZ AB PROGRAMI
EURASIA PARTNERSHIP FOUNDATION ARMENIA
EUROPEAN COMMISSION
EUROPEAN ENDOWMENT OF DEMOCRACY
FRANSA BÜYÜKELÇİLİĞİ ANKARA
FRIEDRICH EBERT STIFTUNG TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ
FRIEDRICH NAUMANN FOUNDATION SOUTH CAUCASUS, ARMENIA
FRIEDRICH NAUMANN FOUNDATION TURKEY
FRIENDS OF HRANT DİNK
FUNDACAO CALOUSTE GULBENKIAN
GEORGE TALAR TOROSIAN
GERDA HENKEL STIFTUNG
HEINRICH BÖLL STIFTUNG DERNEĞİ TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ
İBRAHİM BETİL
İHRAÇ TRANSPORT SERVICE GMBH
INTERNATIONAL COALITION SITES OF CONSCIENCE
JACQUELINE MANSOURIAN
JOHN AND HASMIK MGRDICHIAN FOUNDATION
MAHİNUR ŞAHBAZ
MARGRİT LAÇİNOĞLU
MARK CHENIAN
MELEK AKÖZBEK
MERKEZİ FİNANS VE İHALE BİRİMİ (CFCU)
MINORITY RIGHTS GROUP
MURAT BULUNMAZ
MUSTAFA AYAN
MUSTAFA DEMİR
OĞUZHAN YAVAŞ
OLOF PALME INTERNATIONAL CENTER
SADIK ÇAĞATAY
SERRA YEDİKARDEŞ
SEV SİGORTA ARA.HİZ.LTD.ŞTİ.
SOSİ ZOVİKOĞLU
SOSYAL HARMONY LAB/EBRU KARABULUT MARCHAL
TAZ GRUBU - JÜRGEN GOTTSCHLICH
ÜMİT VE NACİ KELEŞ

**DESTEKÇİLERİMİZ
SUPPORTERS**

A&B İLETİŞİM AŞ
AGBU ARMENIA
ARMINE TERZYAN
BEK TASARIM
DENGE BAĞIMSIZ DENETİM MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş
ERIC NAZARIAN
HAKİKAT ADALET HAFIZA MERKEZİ
INTERNATIONAL COALITION OF SITES OF CONSCIENCE
IRENA GRIGORYAN
İSTANBUL KÜLTÜR VE SANAT VAKFI
KING BAUDOIN FOUNDATION - BELVUE MUSEUM
LEVON BAĞIŞ
LEXICON KONFERANS ÇEVİRMENLERİ
MAS MATBAACILIK
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF THE REPUBLIC OF ARMENIA
MUSTAFA COŞKUN (SMMM)
OFFICE OF THE HIGH COMMISSIONER FOR DIASPORA AFFAIRS
ÖZGÜR AKMAN
THE PERMANENT MISSION OF THE REPUBLIC OF ARMENIA TO BSEC
TOLGA ERCİL
ÜMİT KIVANÇ
ZAKARYA MİLDANOĞLU

VE TÜM GÖNÜLLÜLERİMİZE İÇTEN TEŞEKKÜRLERİMİZLE...
AND OUR HEART FELT THANKS TO ALL OUR VOLUNTEERS...

Hrant Dink Vakfı Yönetim Kurulu'na,

A) Finansal Tabloların Bağımsız Denetimi

1) Görüş

Hrant Dink Vakfı'nın ("Vakıf") 31 Aralık 2022 tarihli bilançosu ile aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait; gelir - gider tablosu ile önemli muhasebe politikalarının özeti de dahil olmak üzere finansal tablo dipnotlarından oluşan finansal tablolarını denetlemiş bulunuyoruz.

Görüşümüze göre ilişikteki finansal tablolar, Hrant Dink Vakfı'nın 31 Aralık 2022 tarihi itibarıyla finansal durumunu ve aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait finansal performansını, bilanço dipnotu 2'de özetlenen muhasebe ilkelerine uygun olarak tüm önemli yönleriyle gerçeğe uygun bir biçimde sunmaktadır.

2) Görüşün Dayanağı

Yaptığımız bağımsız denetim, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu ("KGK") tarafından yayımlanan Türkiye Denetim Standartları'nın bir parçası olan Bağımsız Denetim Standartları'na ("BDS"lere) uygun olarak yürütülmüştür. Bu Standartlar kapsamındaki sorumluluklarımız, raporumuzun Bağımsız Denetçinin Finansal Tabloların Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları bölümünde ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. KGK tarafından yayımlanan Bağımsız Denetçiler için Etik Kurallar ("Etik Kurallar") ile finansal tabloların bağımsız denetimiyle ilgili mevzuatta yer alan etik hükümlere uygun olarak Vakıf'tan bağımsız olduğumuzu beyan ederiz. Etik Kurallar ve mevzuat kapsamındaki etiğe ilişkin diğer sorumluluklar da tarafımızca yerine getirilmiştir. Bağımsız denetim sırasında elde ettiğimiz bağımsız denetim kanıtlarının, görüşümüzün oluşturulması için yeterli ve uygun bir dayanak oluşturduğuna inanıyoruz.

3) Kilit Denetim Konuları

Tarafımızca raporumuzda bildirilecek bir kilit denetim konusunun olmadığına karar verilmiştir.

4) Diğer Hususlar

2 numaralı bilanço dipnotunda belirttiği üzere, T.C Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce 27 Eylül 2008 tarih ve 27010 sayılı T.C. Resmi Gazete'de yayımlanan Vakıflar Tek Düzen Hesap Planı ekinde finansal tablo formatları için bilanço ve gelir - gider tablosu sunulmuş olup özkaynak değişim ve nakit akış tablosu bulunmamaktadır. Bu sebeple ekli finansal tablolarda özkaynak değişim ve nakit akış tablosu sunulmamıştır.

5) Yönetimin ve Üst Yönetimden Sorumlu Olanların Finansal Tablolara İlişkin Sorumlulukları

Vakıf yönetimi; finansal tabloların bilanço dipnotu 2'de özetlenen muhasebe ilkelerine uygun olarak hazırlanmasından, gerçeğe uygun bir biçimde sunumundan ve hata veya hile kaynaklı önemli yanlışlık içermeyecek şekilde hazırlanması için gerekli gördüğü iç kontrolden sorumludur.

Finansal tabloları hazırlarken yönetim; Vakıf'ın sürekliliğini devam ettirme kabiliyetinin değerlendirilmesinden, gerektiğinde süreklilikle ilgili hususları açıklamaktan ve Vakıf'ı tasfiye etme ya da ticari faaliyeti sona erdirme niyeti ya da mecburiyeti bulunmadığı sürece işletmenin sürekliliği esasını kullanmaktan sorumludur.

6) Bağımsız Denetçinin Finansal Tabloların Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları

Bir bağımsız denetimde, biz bağımsız denetçilerin sorumlulukları şunlardır:

Amacımız, bir bütün olarak finansal tabloların hata veya hile kaynaklı önemli yanlışlık içerip içermediğine ilişkin makul güvence elde etmek ve görüşümüzü içeren bir bağımsız denetçi raporu düzenlemektir. BDS'lere uygun olarak yürütülen bir bağımsız denetim sonucunda verilen makul güvence; yüksek bir güvence seviyesidir ancak, var olan önemli bir yanlışlığın her zaman tespit edileceğini garanti etmez. Yanlışlıklar hata veya hile kaynaklı olabilir. Yanlışlıkların, tek başına veya toplu olarak, finansal tablo kullanıcılarının bu tablolara istinaden alacakları ekonomik kararları etkilemesi makul ölçüde bekleniyorsa bu yanlışlıklar önemli olarak kabul edilir.

6) Bağımsız Denetçinin Finansal Tabloların Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları (Devamı)

BDS'lere uygun olarak yürütülen bağımsız denetimin gereği olarak, bağımsız denetim boyunca mesleki muhakememizi kullanmakta ve mesleki şüphecililiğimizi sürdürmekteyiz. Tarafımızca ayrıca:

- Finansal tablolardaki hata veya hile kaynaklı "önemli yanlışlık" riskleri belirlenmekte ve değerlendirilmekte; bu risklere karşılık veren denetim prosedürleri tasarlanmakta ve uygulanmakta ve görüşümüze dayanak teşkil edecek yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmektedir. Hile; muvazaa, sahtekârlık, kasıtlı ihmal, gerçeğe aykırı beyan veya iç kontrol ihlali fiillerini içerebildiğinden, hile kaynaklı önemli bir yanlışlığı tespit edememe riski, hata kaynaklı önemli bir yanlışlığı tespit edememe riskinden yüksektir.
- Vakıf'ın iç kontrolünün etkinliğine ilişkin bir görüş bildirmek amacıyla değil ama duruma uygun denetim prosedürlerini tasarlamak amacıyla denetimle ilgili iç kontrol değerlendirilmektedir.
- Yönetim tarafından kullanılan muhasebe politikalarının uygunluğu ile yapılan muhasebe tahminleri ile ilgili açıklamaların makul olup olmadığı değerlendirilmektedir.
- Elde edilen denetim kanıtlarına dayanarak Vakıf'ın sürekliliğini devam ettirme kabiliyetine ilişkin ciddi şüphe oluşturabilecek olay veya şartlarla ilgili önemli bir belirsizliğin mevcut olup olmadığı hakkında ve yönetimin işletmenin sürekliliği esasının kullanılmasının uygunluğu hakkında sonuca varılmaktadır. Önemli bir belirsizliğin mevcut olduğu sonucuna varmamız hâlinde, raporumuzda, finansal tablolardaki ilgili açıklamalara dikkat çekmemiz ya da bu açıklamaların yetersiz olması durumunda olumlu görüş dışında bir görüş vermemiz gerekmektedir. Vardığımız sonuçlar, bağımsız denetçi raporu tarihine kadar elde edilen denetim kanıtlarına dayanmaktadır. Bununla birlikte, gelecekteki olay veya şartlar Vakıf'ın sürekliliğini sona erdirebilir.
- Finansal tabloların açıklamaları dahil olmak üzere, genel sunumu, yapısı ve içeriği ile bu tabloların temelini oluşturan işlem ve olayları gerçeğe uygun sunumu sağlayacak şekilde yansıtıp yansıtmadığı değerlendirilmektedir.

Diğer hususların yanı sıra, denetim sırasında tespit ettiğimiz önemli iç kontrol eksiklikleri dâhil olmak üzere, bağımsız denetimin planlanan kapsamı ve zamanlaması ile önemli denetim bulgularını üst yönetimden sorumlu olanlara bildirmekteyiz.

Bağımsızlığa ilişkin etik hükümlere uygunluk sağladığımızı üst yönetimden sorumlu olanlara bildirmiş bulunmaktayız. Ayrıca bağımsızlık üzerinde etkisi olduğu düşünülebilecek tüm ilişkiler ve diğer hususlar ile varsa, ilgili önlemleri üst yönetimden sorumlu olanlara iletmış bulunmaktayız.

DENGE BAĞIMSIZ DENETİM SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.
MAZARS Üyesi

Necip Çakmakoğlu, SMMM
Sorumlu Denetçi

İstanbul, 26 Nisan 2023

INDEPENDENT AUDIT REPORT FOR THE FINANCIAL TERM
JANUARY 1ST, 2022 - DECEMBER 31ST, 2022

We have audited the special purpose financial statements of Hrant Dink Vakfı (the "Foundation") which comprise the financial position as of December 31, 2022 and the statement of income for the year then ended, and notes to the financial statements originally issued in Turkish.

In our opinion, convenience translation of the special purpose financial position as of December 31, 2022 and the special purpose statement of income for the year ended December 31, 2022 presented in the attachment are in line with the special purpose financial position and statement of income presented as part of the special purpose financial statements referred to in our independent auditors report dated April 18, 2023.

DENGE BAĞIMSIZ DENETİM SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.
Member of MAZARS

Necip Çakmakoğlu, SMMM
Partner
İstanbul, April 26, 2023

INCOME STATEMENT FOR THE TERM
JANUARY 1ST, 2022 - DECEMBER 31ST, 2022

(All amounts expressed in Turkish Lira ("TRY"), unless otherwise indicated)

	Note	Audited Current Period January 1 – December 31, 2022	Audited Prior Period January 1 – December 31, 2021
A- GROSS SALES		13.051.047	7.279.987
- Donations and charities	21	13.051.047	7.279.987
NET SALES		13.051.047	7.279.987
C- COST OF SALES (-)		(2.034.526)	(961.429)
- Cost of services rendered (-)	22	(2.034.526)	(961.429)
INCOME FROM GROSS SALES		11.016.521	6.318.558
D- OPERATING EXPENSES (-)		(17.221.064)	(6.281.702)
- Expenses (-)	23	(17.221.064)	(6.281.702)
E- INCOME FROM OTHER OPERATIONS		6.318.041	6.923.189
- Interest income	24	388.522	320.568
- Foreign currency income	24	5.929.154	6.591.200
- Other ordinary income	24	300	4.701
- Other extraordinary income	24	65	6.720
F- ORDINARY EXPENSES AND LOSSES FROM OTHER OPERATIONS (-)		(1.526.098)	(3.822.398)
- Foreign currency expenses (-)	26	(1.526.098)	(3.819.016)
- Prior period expenses (-)	26	-	(1.933)
- Other extraordinary expenses (-)	26	-	(1.449)
G- FINANCE EXPENSES (-)		(64)	(213)
- Expenses from short term borrowings (-)		(64)	(213)

BALANCE SHEET FOR THE TERM
JANUARY 1ST, 2022 - DECEMBER 31ST, 2022

(All amounts expressed in Turkish Lira ("TRY"), unless otherwise indicated)

	Note	Audited Current Period December 31, 2022	Audited Prior Period December 31, 2021
ASSETS			
I. CURRENT ASSETS			
CASH AND CASH EQUIVALENTS		15.349.229	20.922.854
- Cash		818	-
- Banks	6	15.348.411	20.922.854
SHORT-TERM PREPAID EXPENSES AND DEFERRED INCOME		52.987	33.464
- Short-term prepaid expenses		31.759	18.068
- Income Accruals		21.228	15.396
OTHER CURRENT ASSETS		1.311	-
- Personnel Advances	8	311	-
- Work Advances	8	1.000	-
Total Current Assets		15.403.527	20.956.318
II. NON-CURRENT ASSETS			
OTHER RECEIVABLES		17.662	17.662
- Deposits and guarantees given		17.662	17.662
OTHER RECEIVABLES		275.070	260.469
- Receivables from commercial enterprise	7	275.070	260.469
FINANCIAL FIXED ASSETS		5.000	5.000
- Commercial enterprises	10	5.000	5.000
TANGIBLE ASSETS		968.392	753.221
- Buildings	11	141.001	141.001
- Furniture and fixture	11	1.566.732	1.120.895
- Leasehold improvements	11	1.566.065	1.550.572
- Accumulated depreciation (-)	11	(2.305.406)	(2.059.247)
INTANGIBLE ASSETS		44.525	51.857
- Rights	12	98.689	98.689
- Accumulated amortization (-)	12	(54.164)	(46.832)
Total Non-Current Assets		1.310.649	1.088.209
TOTAL ASSETS		16.714.176	22.044.527

	Note	Audited Current Period December 31, 2022	Audited Prior Period December 31, 2021
LIABILITY			
I. SHORT TERM LIABILITIES			
PAYABLES FROM OPERATIONS		164.389	104.024
- Due to suppliers	15	77.894	28.280
- Other payables	15	86.495	75.744
OTHER FINANCIAL LIABILITIES		11.514	694
- Other financial liabilities	14	11.514	694
TAXES AND OTHER LIABILITIES		257.364	161.054
- Taxes and funds payable	16	112.432	74.064
- Social security premiums payables	16	141.622	85.584
- Other liabilities	16	3.310	1.406
Total Short Term Liabilities		433.267	265.773
II. SHAREHOLDERS' EQUITY			
CAPITAL	13	100.000	100.000
- Initial Wealth		100.000	100.000
SPECIAL FUNDS	13	10.029.101	14.114.282
TANGIBLE ASSETS REVALUATION FUNDS		141.000	141.000
RETAINED EARNINGS	13	8.659.116	5.521.682
RETAINED LOSSES (-)	13	(1.235.644)	(1.235.644)
PERIOD SURPLUS / (DEFICIT)		(1.412.664)	3.137.434
- Period surplus / (deficit)	13	(1.412.664)	3.137.434
Total Shareholders' Equity		16.280.909	21.778.754
TOTAL LIABILITIES		16.714.176	22.044.527

HRANT DİNK VAKFI
HRANT DINK FOUNDATION

HRANT DİNK VAKFI
HRANT DINK FOUNDATION
ՀՐԱՆԴ ՏԻՆԷ ՀԻՄՆԱՐԿ

ANARAD HİÇUTYUN BİNASI
PAPA RONCALLİ SOK. NO: 128
HARBİYE 34373 ŞİŞLİ / İSTANBUL
T: +90 212 240 33 61-62 F: +90 212 240 33 94
www.hrantdink.org | info@hrantdink.org